

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

MONIKULTTUURISUUS KULTTUURIN VOIMAVARANA KOUVOLASSA

Näkökulmia maahanmuuttajataustaisten nuorten kulttuuriseen integrointiin

Jaana Vuorio-Palmumaa

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (60 op)

04/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma, Kulttuurituottaja (ylempi AMK)

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Jaana Vuorio-Palmumaa	Sivumäärä 94 ja 7 liitesivua
Työn nimi Monikulttuurisuus kulttuurin voimavarana Kouvolassa, Näkökulmia maahanmuuttajataustaisten nuorten kulttuuriseen integrointiin	
Ohjaava opettaja Pekka Vartiainen	
Työn tilaaja Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut, kulttuuritoimenjohtaja Anne Eriksson	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tavoitteena oli löytää kulttuurillisia kokemuksia nuorten keskuudesta ja kehittää toimintamalleja maahanmuuttajataustaisten ja kantasuomalaisien nuorten vuorovaikutuksen edistämiseen Kouvolan kaupungissa. Haastattelin Kouvolan kaupungin eri hallintokuntien edustajia, jotka vastaavat maahanmuuttajapalveluiden, opetus-, nuoriso- ja kulttuuripalveluiden suunnittelusta ja toteutuksesta maahanmuuttajataustaisille nuorille. Nuoria haastattelin ryhmätilanteissa kaupungin maahanmuuttajapalveluiden, kirjaston ja paikallisen sirkuskoulun tiloissa. Tutkimusmenetelmänä käytin teemahaastattelua kaikille. Nuorten kohdalla tutkimuskysymykset avautuivat monella lisäkysymyksellä haastattelujen aikana. Haastattelujen yhteydessä oli tarkoituksenmukaista selvittää jo olemassa olevien nuorille suunnattujen palveluiden kehittämisen tarvetta. Haastateltavilla asiantuntijoilla oli kokemuksia ja niiden pohjalta myös näkökulmia kehittämistyöhön maahanmuuttajataustaisten nuorten kanssa. Tutkimusaineiston sisällönanalyysillä ja alan kirjallisuutta tutkimalla, pyrin tekemään johtopäätöksiä kehittämistarpeista ja toimintakeinoista.</p> <p>Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut ovat tehostaneet yhteistyötä maahanmuuttajapalveluiden ja muiden kaupungin yksiköiden kanssa lasten ja nuorten monikulttuurisuustyössä. Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelujen toimintavuoden 2011 teemana on monikulttuurisuus. Kouvolan kaupungissa on suunnitelmia, hankkeita ja ohjelmia maahanmuuttajataustaisten perheiden elinolosuhteiden kehittämiseksi ja kotouttamisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Kulttuuripalvelut ovat järjestäneet paljon tapahtumia ja tilaisuuksia, erityisesti Afrikka teemasta, tämän vuoden aikana.</p> <p>Kaakkois-Suomen Taikalamppu – lastenkulttuurikeskusten verkoston jäsenyys ja sen tuomana alueen kehittämistehtävä monikulttuurisuus kannustivat löytämään tuloksia.</p> <p>Nuorten parissa toimineiden asiantuntijoiden haastatteluissa korostuivat nykypäivän kansainvälisyyden modernit tavoitteet eli ihmisten välinen yhdenvertaisuus, tasa-arvo, integraatio. Nuoret tunnustavat monikulttuurisuuden, kansainvälisyyden olevan osa heidän arkipäiväänsä. Maahanmuuttajataustaiset nuoret eivät ole vielä löytäneet kaikkia toimintakeinoja suomalaisten ystävien löytämiseksi, osittain kulttuuritapojen erilaisuuden vuoksi.</p> <p>Pääasiassa haastatteluissa esille tulivat koordinoimaton, ja osittain päällekkäisten tapahtumien kirjo kaupungissa ja laajemmaltikin alueella. Toimijoiden yhteistyö jatkossa tuo lisää resursseja ja laatua toimintaan. Lisäämällä vuorovaikutustilanteita nuorille ja antamalla nuorten itsensä toimia, voidaan edistää integroitumista myönteisellä ja kasvattavalla tavalla kehittäen.</p>	
Asiasanat maahanmuuttajatausta, maahanmuuttajatyö, monikulttuurisuus, kansainvälisyys, nuoruus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Cultural Management, Master of Culture and Art

ABSTRACT

Author Jaana Vuorio-Palmumaa	Number of Pages 94 and 7
Title Multiculturalism – a cultural resource to the public services in Kouvola, Culture – Cultural model activities for developing multicultural life with young immigrants	
Supervisor Pekka Vartiainen	
Subscriber Cultural Services of Kouvola, Director of Culture Affairs Anne Eriksson	
Abstract <p>The aim of this dissertation was prove how important it is to develop cultural cooperation with immigrants, especially for the youth of today. How are we able to discover the cultural model activities we need for developing multicultural life in our society? Cultural heritage is important for everyone. We have to look at immigrants and immigration in broader context. How internationally recognized are the developments we have done until now about the immigration in Finland? Western civilization knows development cooperation and cultural differences. Do we still have xenophobia and racism? How do we all live together in the modern world?</p> <p>What are the youth of today thinking about when they meet another human being who is a dark skinned foreigner, but not a stranger? Are immigrants bringing changes to our way of life? We know that Finland is a civilized country and Finnish people are very cultured. How are the cultural services and cultural activities reaching the young immigrants? How do they feel about our cultural events? Perhaps they have had a hard life and have gone through a lot. We have to speak for young immigrants, and not just be sympathetic. Cultural life has undergone great changes.</p> <p>The City of Kouvola’s international activities facilitate the population’s wellbeing and diversify growth and development. In the future, the most important things will be the concrete results of cooperation and that new cooperation models are created for municipalities through either bilateral or multilateral cooperation.</p> <p>Immigrants need language skills for everyday communication situations in Finnish society and in their studies. Students may study the characteristics of Finnish culture in contrast to their own culture. The purpose of small group preparatory education is to support the immigrant pupil’s Finnish language learning and integration into Finnish society while not forgetting the pupil’s own culture.</p> <p>The Aladdin’s Lamp network – Art Centers for Children and young people is established by the Ministry of Education. The network is on its third term in Finland (2009-2013). Collaboration with government, municipalities and third sector is important for the network. Multiprofessional networking gives an opportunity to create new ways to operate. Through artistic actions children and young people learn to express them, find creative solutions and discover their own way of being.</p> <p>Interviews showed that intelligibility and multicultural services are important to all people who live in Kouvola. The main conclusions are that we need to join together young Finnish people and immigrants so that they can create friendships and do things with each other. We need integration. We cannot behave insignificantly any more. We live in a modern world. The young people can make the future together.</p>	
Keywords immigrant background, multiculturalism, internationality, youth	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 KOUVOLAN KAUPUNKI	10
2.1 Kouvolan kaupungin hyvinvointikertomus	11
2.2 Maahanmuuttajat	12
2.2.1 Kouvolan kaupungin maahanmuuttopalvelut	13
2.2.2 Kouvolan kaupungin maahanmuutto-ohjelma	14
2.3 "Kouvola kodiksemme" hanke	15
3 KÄSITTEISTÖÄ	16
3.1 Ulkomaan kansalainen	17
3.2 Vieraskielinen	18
3.3 Ihmisoikeuskasvatus	18
3.4 Muut vähemmistöt	18
4 MONIKULTTUURINEN TOIMINTA 2000-LUVULLA	19
4.1 "Elävä kirjasto"	19
4.2 Kansainvälisyyskasvatus	20
4.3 Kulttuurien eroja	21
4.4 Kulttuurien kohtaaminen	23
4.5 EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuosi 2011	24
4.6 Kehitysyhteistyö	24
5 KOUVOLAN KAUPUNGIN ASiantuntijoiden HAASTATTELUJA	25
5.1 Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut	27
5.1.1 Yhteistyötä kaupungin yksiköiden kanssa- kulttuuritoimenjohtaja	28
5.2 Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen Kouvolan kaupungin kouluissa	30
5.2.1 Maahanmuuttajanuoret koulu yhteisössä	33
6 MONIKULTTUURINEN MAAILMA JA NUORET	35
6.1 Kulttuurinen nuorisotyö	37
6.2 Monikulttuurinen nuorisotyö ja kulttuuripalvelut	39
6.3 Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut - erityisnuorisotyöntekijä	40
6.4 Nuorisokeskus Anjala Kouvola	42
6.5 Kuulas - 24. Kansainvälinen Lasten Teatteritapahtuma Kouvola	43
7 TAIKALAMPPU	43
7.1 Kaakon lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kaakku, Etelä-Karjala ja Kymenlaakso	44
7.1.1 Valtakunnallinen Taikalamppu Sytyke hanke	45
7.1.2 Yllätyksiä sivuraiteilta - Kymenlaakson kulttuurivientihanke	46
7.2 Monikulttuurisen toiminnan muotoina leirit ja vuotuisjuhlat	47
7.3 KOPPA - Kymenlaakson Lasten ja nuorten kulttuuriverkosto	49
7.3.1 Kouvolan Satuviikko 2010	51
7.3.2 Lastenkulttuuriviikot	54

8 NUORTEN HAASTATTELUJA JA TULOKSIA	55
8.1 Mediamajan nuoret	58
8.2 Sirkus Bravuurin nuoret Kouvolassa	60
8.3 Monikulttuurinen perhe - Monikulttuurinen perhetyö	62
8.3.1 Pyry	64
9 TUTKIMUSTULOKSIA ASiantuntijoiden haastatteluista	69
10 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	80
11 LOPUKSI	84
LÄHTEET	89
KUVAT	
HAASTATTELUKSET	94
LIITTEET	95

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tavoite on kehittää Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelujen monikulttuurisuustyöhön toimintamalleja maahanmuuttajanuorten ja suomalaisten nuorten vuorovaikutuksen edistämiseen kulttuurisin keinoin. Miten kehittää eri kulttuuritoimijoiden yhteistyötä lasten ja nuorten kulttuurissa? Ovatko kulttuuripalvelut kaikkien kaupungissa asuvien nuorten saavutettavissa?

Opinnäytetyössäni kuvaan kaupungin prosesseja, joilla on pyritty tähän mennessä kehittämään nuorten keskuudessa monikulttuurisuusaktiivisuutta.

Kouvolan kaupungin kolmessa peruskoulussa Eskolanmäen, Kankaan ja Mansikkamäen valmentavien luokkien yhteinen tavoite on Suomen kielen perustaito kaikille maahanmuuttajataustaisille oppilaille. Kouluissa käytettävät taidekasvatusmetodit ovat keskeisessä asemassa maahanmuuttajataustaisten nuorten oppimistavoitteiden saavuttamisessa. (Toppila 2011)

Maahanmuuttajien sosiaalinen integraatiotyö, verkostoituminen ja kulttuuri-identiteetin kehittäminen on kirjattu Kouvolan kaupungin hyvinvointikertomukseen. Kouvolassa asuu nykyisin 82 eri kansallisuutta. (Kouvolan kaupungin hyvinvointikertomus 2010, 4-7)

Suomen suuret kaupungit ovat monikielistyneet koko 2000-luvun ajan. Maahanmuutto Suomeen kasvoi 1990-luvulta ja tuolloin muuttaneiden Suomessa syntyneet lapset alkavat nyt aikuistua. Nuorina maahanmuuttaneisiin ja maahanmuuttajien Suomessa syntyneisiin lapsiin liittyy nykyisin paljon kysymyksiä ja keskustelua. Tilastokeskuksen jo vuoden 2007 tietojen perusteella on arvioitu vuoteen 2025 mennessä Suomeen muuttaneen noin 30 000 nuorta sekä maahanmuuttajien noin 80 000 Suomessa syntyvän lapsen päättävän peruskoulunsa. Maahanmuuttajien jälkeläisten, eli toisen ja sitä seuraavien sukupolvien nuoret edustavat yhteiskuntaa yhdenvertaisesti saatuaan saman koulutuksen ja edellytykset kuin muu väestö. Integraatiosta puhutaan, kun maahanmuuttaja sopeutuu uuteen yhteiskuntaan ja uusi yhteiskunta maahanmuuttajaan. (Haikola, Martikainen 2010, 9-10)

Kouvolan kaupungin maahanmuuttajapalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö on merkittävä apu ”mamu-nuorten” (maahanmuuttajataustaisten nuorten) löytämiseksi mukaan kunnallisten palveluiden toimintaan. Nuorten toimintamahdollisuuksien arviointi on ajankohtainen yhteiskunnallinen ilmiö.

Ulkomaalaisten määrän nopea kasvu asettaa kunnille haasteita, jotta ne pystyvät tukemaan maahanmuuttajien kotoutumista ja kehittämään omia palveluitaan. Kunnan palveluissa on huomioitava maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet. Haasteensa tuo väestöryhmien hyvien suhteiden edistäminen ja monikulttuurisuuden tukeminen paikallistasolla. (Wikman-Immonen 2009)

Kansainvälisyys, maahanmuuttajien yhteiskunnalliset asiat, kulttuurien moninaisuuden tuomat haasteet ovat puhuttaneet viranomaisia ja kansalaisjärjestöjä. Opinnäytetyöni sisällön rajaukseen vaikutti kaupungin kulttuuripalveluiden asettama tavoite monikulttuurisuus vuodelle 2011 lasten ja nuorten kulttuurityössä. (Kouvolan kaupunki, kulttuuripalvelut 2011)

Taikalamppu – opetus- ja kulttuuriministeriön tukeman lastenkulttuurikeskusten verkoston valtakunnallinen jäsenyys ulottuu nyt kaikkiin Kymenlaakson kuntiin vuoden 2009 alusta lukien. Taikalamppu on suomalainen lastenkulttuurikeskusten verkosto. Kaakkois-Suomen kehittämistehtävänä lasten ja nuorten kulttuurissa on myös monikulttuurisuus. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011)

Työssäni kaupungin kulttuurituottajana olen järjestänyt monikulttuurisuustapahtumia ja kokenut niiden järjestämisen kehittämistyötäni tukevana. Yhteistyö mamutaiteilijoiden kanssa on tuttua erilaisten kulttuuritapahtumien myötä. Monikulttuurinen nuorisotyö avartui Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden toimintaan tutustumisella.

Kymenlaakson Opistossa työssä ollessani vuosina 2004–2008 kohtasin päivittäin maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Kouvolassa toimii Kymenlaakson Opiston kannatusyhdistys ry:n hallinnoimana kansanopisto, jossa annetaan opetusta maahanmuuttajille suomen kielellä tavoitteena helpottaa maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. (Kymenlaakson Opisto 2011)

Aineistoa olen kerännyt haastatteleamalla nuoria ja heidän kanssaan toimivia asiantuntijoita. Pohdin analyttisesti asiantuntijoiden kommentteja aiheesta. Lisäksi olen perehtynyt aiheesta kertovaan kirjallisuuteen. Hakusanoilla monikult-

tuurisuus, nuoruus sekä maahanmuuttajatausta, maahanmuuttajatyö löytyi eri tietokannoista luettavakseni paljon materiaalia.

Tutkimusaineistona käytettävä kirjallinen materiaali jaetaan kahteen luokkaan, yksityisiin dokumentteihin ja joukkotiedotuksen tuotteisiin. Lehtien lukijapalstojen mielipidekirjoitusten sekä radio- ja tv-ohjelmien seuraaminen tuovat ajankohtaista tietoa tutkijalle. Yleisin kysymys tutkimuksen aineistonkeruun yhteydessä esitetään, koskee aineiston kokoa, kuinka paljon aineistoa tulee kerätä, jotta tutkimus on edustava ja yleistettävissä. (Sarajärvi, Tuomi 2006, 86–87)

Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin vaan ymmärtämään toimintaa tai tulkitsemaan ilmiötä. Haastateltavat henkilöt on valittu huolellisesti. Heiltä oletetaan saatavan parhaiten tietoa tutkittavasta ilmiöstä. (mt. 88)

Perusanalyysimenetelmänä käytin haastattelumateriaaliin sisällönanalyysia. Sisällönanalyysi on tekstianalyysia. Aineiston analyysista puhuttaessa käytetään ilmausta aineistolähtöinen eli induktiivinen. Tutkimuksesta johdetut johtopäätökset perustuvat tutkimusaineistoon. Tutkimuksen aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä ja analyysin tarkoitus on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä kadottamatta sen sisältämää informaatiota. (mt. 110)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkija ei voi sanoutua irti arvolähtökohdista, jotka muokkaavat sitä, miten pyrimme ymmärtämään tutkittavaa ilmiötämme. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyrkimyksenä on löytää tai paljastaa tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2005, 152)

Luokittelin haastattelumateriaalin teemoihin, jotka löytyvät tutkimuskysymyksistä. Haastatteluaineistoa analysoin tiivistämällä haastateltavien kerrontaa ja peilasin keskenään tutkimuskysymyksiä ja haastateltavien vastauksia. Saturaatiota ilmeni haastateltavien vastauksissa, joiden perusteella pystyi tekemään yleistystä yhteenvetoon. Samansuuntaisia linjauksia oli useammalla haastateltavalla.

Nauhoitin jokaisen haastattelutilanteen, litteroin ja kirjoitin ylös paperille. Tein jokaisesta haastattelusta tiivistelmän, joka toimi sisällönanalyysinä. Haastattelumateriaalia olen lainannut opinnäytetyöni tekstiin jokaiselta haastateltavalta, jotta vastausten autenttisuus säilyisi myös lukijalla.

Haastateltavat olivat kaikki paitsi nuoret minulle aiemmin tuttuja. Nuoria haastatelin ryhmähaastatteluilla kaupungin maahanmuuttajapalveluiden toimistossa, Kouvolan pääkirjaston Mediamajassa sekä Sirkus Bravuurin harjoitustilassa. Ryhmähaastattelu on tehokas tiedonkeruun muoto, koska samalla saadaan tietoja usealta henkilöltä yhtä aikaa. Ryhmähaastattelua käytetään, kun voidaan ennakoida haastateltavien arastelevan, esimerkiksi lapset ja nuoret vierastavat tilannetta ja saattavat olla epävarmoja. Tuki ryhmältä auttaa haastateltavia olemaan luontevampia ja vapautuneempia. Ryhmähaastattelu on mielekäs erityisesti, kun tutkitaan ryhmien kulttuureja; tietyissä ryhmissä omaksuttuja kulttuurisia jäsenyyksiä, näkemyksiä ja arvoja. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2005, 199–200)

Käytin nuorten haastatteluissa pitkälti samoja tutkimuskysymyksiä kuin kaikilla muillakin. Nuorten kohdalla käytin haastatteluissa enemmän kuitenkin avoimia kysymyksiä. Saatujen vastausten avulla rakensin jatkoa haastatteluille. Haastattelut sain suhteellisen luontevasti sovittua kaikkien haastateltavien kanssa.

Haastattelin teemahaastattelumenetelmällä neljää Kouvolan kaupungin viranhaltijaa eli opetusalaalta aluerehtoria, maahanmuuttajakoordinaattoria, kulttuuritoimenjohtajaa sekä erityisnuorisotyöntekijää. Olin jakanut haastateltavilleni etukäteen kysymykset, joita käytin haastatteluissa lisäten tarkentavia kysymyksiä. Metodologisesti teemahaastattelussa korostetaan ihmisten tulkintoja asioista, heidän asioilleen antamia merkityksiä sekä sitä, miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi, Hurme 2001, 48)

Monikulttuurisuustyössä useamman vuoden toimineina haastateltavat asiantuntijat antoivat aiheesta asiantuntevaa tietoa. Haastattelin teemahaastattelukysymyksillä myös Kouvolan seurakunnan projektisihteeriä ja Kotkan Lasten kulttuurikeskuksen projektisihteeri, kulttuurituottajaa, jotka valottivat maahanmuuttajataustaisten nuorten kanssa yhdessä koettuja kulttuuritapahtumia.

Moninainen kulttuuri on tullut alueellemme jäädäkseen. Kymenlaakson alueella on vuosisatojen ajan ollut kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kymijoki on ollut valtakunnan rajana Ruotsille ja Venäjälle. Valtakunnan rajojen yli ihmiset ovat sotineet, käyneet kauppaa ja olleet moninaisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Nykyisen Kouvolan kaupungin alueella Kymijoen rantamailla edellisten vuosisatojen sukuhistorioissa vilahtelevat tarinoiden ja kirkonkirjojen merkintö-

jen perusteella monenkirjavat nimet muistuttaen vuorovaikutuksesta itään ja länteen.

2 KOUVOLAN KAUPUNKI

Tarkastelen seuraavassa Kouvolan kaupungin roolia maahanmuuttajien palvelujen kehittäjinä. Lisäksi annan muutamia tilastoihin perustuvia tietoja sekä esimerkkejä maahanmuuttajille suunnatusta palvelutoiminnasta. Kouvola muodostettiin vuoden 2009 alussa kuudesta Pohjois-Kymenlaakson kunnasta ja kolmesta kuntayhtymästä. Kouvola on nykyisin Suomen kymmenenneksi suurin kaupunki. Vuoden vaihteessa 31.12.2010 Kouvolassa oli asukkaita 88 072. Vuonna 2010 Kouvolassa oli alle 18-vuotiaita 17 192. (Hyvinvointikertomus 2010, 7)

Kouvola on palveleva ja monimuotoinen noin 90 000 asukkaan kaupunki, jossa kaupunki ja maaseutu elävät rinnatusten. Alueen läpi mutkitteleva Kymijoki palvelee maailman suurimpiin kuuluvia metsäteollisuuden yrityksiä antaen seudun väestölle työtä ja oman leimansa maisemaan. Vahva liikenteellinen elementti on rautatie. Kouvola on Euroopasta Aasiaan johtavan Trans-Siperian radan läntinen päätepiste ja Suomen merkittävimpiä risteysasemia. Matka Kouvolasta pääkaupunkiseudulle taittuu junalla reilussa tunnissa. (Kouvolan kaupunki 2011)

Kouvola - Kymijoen kaupunki on osa Kymenlaakson maakuntaa ja osana Itämeren piirin liiketoimintakeskusta ja kehittyvää Pohjois-Euroopan talousaluetta. Kymenlaakson maakunta on kehittänyt yhteyksiään läheisen Pietarin alueen ja Baltian maiden alueiden kanssa. Kaupungin tulevan kehityksen kannalta sijainti Helsingin ja Pietarin metropolien läheisyydessä on strategisesti keskeinen asia. (mt. 2011)

Kaupungin kansainvälistymisen merkittävät muutokset (maahanmuuttajat, investoinnit, Euroopan laajentuminen) tulevat korostumaan tulevaisuudessa. Yritystoiminta, yliopisto- ja muu koulutustoiminta kansainvälistyy ja maahanmuutta-

ijen määrä kaupungissa tulee kasvamaan. Venäjän taloudellisella kasvulla ja yhteistyön kehittymisellä lähialueiden kanssa on olennainen merkitys Kouvolan kehitykselle. (mt. 2011)

2.1 Kouvolan kaupungin hyvinvointikertomus 2010

Kouvolan kaupungin hyvinvointikertomus on hyväksytty 14.3.2010. Hyvinvointikertomus kuvaa kouvolaisten hyvinvoinnin nykytilaan vaikuttavia tekijöitä. Hyvinvointikertomus on tehty laajasti konsernihallinnon, perusturvan toimialan, sivistyksen toimialan ja teknisen sekä ympäristötoimialojen yhteistyönä. (Kouvolan kaupungin hyvinvointikertomus 2011, 1)

Hyvinvointikertomuksessa on käsitelty kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen merkitystä hyvinvoinnin tukijana ja kuntalaisten yhteisöllisyyden mahdollistajana. Tietoa kaupungin kulttuuri- ja vapaa-ajanharrastuksista on kerääntynyt vaihtelevasti, lähinnä palvelujen käytöstä. Tilastollisesti kaupunkilaiset ovat aktiivisia kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluiden käyttäjiä. (mt.2)

Kaupungin hyvinvointikertomuksessa mainitaan, että Lastensuojelulaki (417/2007) velvoittaa kuntia laatimaan valtuustokausittain suunnitelman siitä, miten lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään ja kuinka lastensuojelupalveluja järjestetään ja kehitetään.

Vuoden vaihteessa 2009 Kouvolan väestöstä lapsia (0-17 -vuotiaita) oli 16 807 eli 19 % koko väestöstä. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan, mikäli kehitys jatkuu samansuuntaisena, 65-vuotiaiden ja sitä iäkkäämpien osuus Kouvolan väestöstä kasvaa nykyisestä noin 20 prosentista jopa yli 30 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä ja 0-18 -vuotiaiden osuuden arvioidaan olevan 18 %, kun se vuoden 2008 lopussa oli 20 %. (mt.21)

2.2 Maahanmuuttajat

Vuoden 2009 alussa uuden Kouvolan ulkomaan kansalaisia oli 1 608 (1,8 %). Kouvolaassa asuu nykyisin 82 eri kansalaisuutta ja suurimmat ryhmät ovat venäläiset 684, kiinalaiset 187, virolaiset 182, turkkilaiset 66, ulkomaalaisia yhteensä 1631. Alle 14-vuotiaita maahanmuuttajia oli 238 henkilöä. (Kouvolan kaupungin hyvinvointikertomus 2010, 8)

Kesän 2010 aikana Kouvolaan on muuttanut 24 kiintiöpakolaista Kongosta. Kouvolan maahanmuuttopalvelut pyrkivät ottamaan vastaan vuosittain 50 pakolaista (kiintiöstä tai turvapaikkaprosessin kautta). Tämän lisäksi kaupunki ottaa vastaan perheen yhdistämisen kautta tulevia pakolaisia. Tällä hetkellä pakolaisten määrä on yhteensä 150 henkilöä. Maahanmuuttajien määrä on 2000-luvulla kasvanut, mutta edelleenkin Kouvolaassa asuvien ulkomaan kansalaisten prosentuaalinen määrä on alle valtakunnan tason (2,2) ja pienempi kuin Kotkan (3,7 %), Lappeenrannan (2,9 %) tai Lahden (2,9 %). (mt. 8)

Sisäasianministeriön maahanmuutto-osaston mukaan Kouvolan kaupungin väestörakenteesta ulkomaalaisten kansalaisten osuus on 2 % eli 1 747 kansalaista koko kaupungin väestöstä. (Sisäasianministeriö, maahanmuutto-osasto, maahanmuutonvuosikatsaus 2009, 4-6)

Ulkomaan kansalaisten määrä on kasvanut Suomessa voimakkaasti 1990-luvun alusta lähtien. Vuonna 1990 ulkomaalaisia oli vain 26 000 (0,5 %) mutta vuoden 2010 lopussa heitä oli jo yhteensä 168 000 eli 3,1 % väestöstä. Noin 2/3 Suomessa asuvista ulkomaalaisista on lähtöisin Euroopasta (muista EU maista kolmannes). Aasiasta lähtöisin on noin 20 % ja Afrikasta 10 %. Suurimman kansallisuusryhmän muodostavat venäläiset, joita on yhteensä 28 400. Seuraavaksi eniten on virolaisia (25 000), ruotsalaisia (8 500), somaleja (5 600) ja kiinalaisia (5 200). (Halonen, Suomen Kuntaliitto 2009)

Vieraskielisiä eli äidinkielenään jotain muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia on yhteensä 224 000 henkilöä (4,2 %). Kaikkiaan Suomessa asuvat vieraskieliset puhuvat yhteensä 142 kieltä. Suurimman kieliryhmän muodostaa venäjänkieltä äidinkielenään puhuvat. Venäjänkielisiä on yhteensä 51 700 eli 25 % kaikista vieraskielisistä. Seuraavaksi suurimpia ryhmiä ovat eestinkieliset (25

100), englanninkieliset (12 100), somalinkieliset (11 700) ja arabiankieliset (9 700). (Halonen, Suomen Kuntaliitto 2009)

2.2.1 Kouvolan kaupungin maahanmuuttajapalvelut

Maahanmuuttotoimisto sijaitsee Kouvolan kaupungin ydinkeskustassa, jossa työskentelee maahanmuuttokoordinaattorin lisäksi sosiaalityöntekijä ja kolme ohjaajaa. Maahanmuuttokoordinaattori palvelee erilaisissa maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä ja koordinoi maahanmuuttajien kotoutumiseen ja koulutukseen liittyviä asioita. (Kouvolan kaupunki 2011)

Kouvolan korttelikodit toimivat maahanmuuttajien ja kanta-asukkaiden kohtaupaikkana. Kouvolan Korttelikotiyhdistys ry:n tarkoitus on kehittää ja tukea asukkaiden alueellista toimintaa omassa asuinympäristössään. Yhdistys on yleishyödyllinen uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton sekä voittoa tavoittelematon yhdistys. Korttelikodeissa neuvotaan asukkaita kaikissa arkipäivän asioissa ja asioiminen onnistuu korttelikotityöntekijöiden ohjauksessa. Kouvolan keskustassa ovat Korttelikoti Lehtotupa, Korttelikoti Viitatupa ja Korttelikoti Oravanpesä, jossa on neljänä päivänä viikossa myös Suomi-Venäjä keskustelupiiri. Kuusankoskella toimivat Korttelikoti Jokitupa ja Korttelikoti Kuovinpesä. (Kouvolan Kortteliyhdistys ry. 2011)

Maahanmuuttajien PuuhaPaja on perustettu 28.6.2010 Alakyläntielle Kouvolaan yhteistyössä kaupungin maahanmuuttopalveluiden ja Kouvola kodiksemme hankkeen kanssa. PuuhaPajassa työskentelee kaksi työpajaohjaajaa tarkoituksenaan maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kanssa opetella arjen perustaitoja ruoanlaitosta kädentaitoihin ja antaa mahdollisuuksia maahanmuuttajille Suomen kielen opetukseen ja kulttuuriin tutustumiseen. (Kouvolan Korttelikodit ry. 2011)

2.2.2 Kouvolan maahanmuutto-ohjelma vuosille 2010–2016

Kouvolan kaupungin nykyinen maahanmuutto-ohjelma on hyväksytty 22.2.2010. Kaupunki maahanmuutto-ohjelmallaan rakentaa monikulttuurista kansalaisyhteiskuntaa ja edistää etnistä yhdenvertaisuutta. Maahanmuutto-ohjelma tukee maahanmuuttajien työllistymistä, kotoutumista ja eri väestöryhmien hyviä suhteita. (Kouvolan kaupungin maahanmuutto-ohjelma 2010, 2)

Maahanmuutto-ohjelman visiona on moniarvoinen ja monikulttuurinen Kouvola, jossa jokainen voi turvallisesti osallistua oman elämänsä rakentamiseen. Ohjelman tavoitteena on vakiinnuttaa maahanmuutto- ja monikulttuurisuustyö kaupungin eri toimialojen läpäiseväksi toiminnaksi. Kouvollalla on vahvaa kansainvälistä osaamista, siksi maahanmuuttotyö ja maahanmuuttajien kotoutuminen ovat osa kansainvälisyystoimintaa. Kouvolan maahanmuutto-ohjelman kustannukset maahanmuuttopalveluiden osalta katetaan valtion maksamista pakolaisten laskennallisista korvauksista ja hankerahoituksilla. (mt. 2)

Suurin maahanmuuttajaryhmä on perheenyhdistämisen tai avioliiton kautta maahan tulevat ulkomaan kansalaiset. He muuttavat vapaaehtoisesti ja osaa heistä on vaikea tavoittaa kotoutumistoimenpiteiden ja kielikoulutuksen piiriin. He eivät elämäntilanteensa vuoksi ole työttömiä työnhakijoita tai toimeentulotukeen oikeutettuja. Kouvola ottaa vastaan myös inkerinsuomalaisia paluumuuttajia. Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä kasvaa Kouvolaissa. Vaikka opiskelijat ovat opiskelun kestäessä maassa tilapäisesti, he tarvitsevat toimeentuloonsa ja sosiaalisiin kysymyksiin ohjausta ja neuvontaa. (mt.6)

Ohjelman yhtenä tavoitteena on maahanmuuttajien yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen, mikä on tärkeä mittari tarkasteltaessa yhdenvertaisuuden toteutumista kaupungissa. Maahanmuuttajayhteisöjen, kansalaisten ja viranomaisten välinen vuorovaikutus ja hyvät etniset suhteet ennaltaehkäisevät ristiriitoja ja auttavat niiden ratkaisemisessa. Kouvola aloitti vuonna 2010 kampanjan, jonka tavoitteena on vaikuttaa kaupungin asenneilmapiiriin ja ennaltaehkäistä rasismia ja etnistä syrjintää. (mt.6)

Kampanjalla lisätään kanta-asukkaiden ja maahanmuuttajaperheiden yhteisymmärrystä ja keskinäistä vuorovaikutusta ulottuen asuinalueille, missä asuu

pakolaisia ja muita maahanmuuttajia. Kampanjan toteuttavat kaupungin maahanmuuttopalvelut, Kouvolan korttelikotiyhdistys ry, Kouvolan Somalia-yhdistys ry ja Rasmus-verkosto, valtakunnallinen rasismiin ja muukalaispelon vastaista työtä ja monikulttuurisuutta ja ihmisoikeuksia edistävien tahojen ja toimijoiden verkosto, jonka koordinoijana toimii Nevo Roma ry. (mt. 7)

2.3 ”Kouvola kodiksemme” – hanke

Maahanmuuttajatyön paikallishanke ”Kouvola kodiksemme” toteutui vuonna 2010 osana Kirkkopalvelujen valtakunnallisen Yhteisvastuukeräyksen varoin käynnistettyä hanketta Yhdessä työhön. Kouvolassa hanketta organisoivat Kouvolan evankelis-luterilainen seurakunta ja yhteistyössä mukana ovat Kouvolan seurakuntayhtymä, Kouvolan maahanmuuttopalvelut ja Kouvolan Kortteliyhdistys ry. Hankkeen tavoitteena oli parantaa maahanmuuttajien valmiuksia kotoutua arki- ja työelämään uudessa kotimaassa. Suomessa asuu yhteensä noin 132 000 maahanmuuttajaa ja heitä on työttöminä kolminkertainen määrä suhteessa muuhun väestöön. (Kouvolan seurakunta 2011)

Projektisihteeri Zinaida Hult kertoo, että ”Kouvola kodiksemme” - hankkeen järjestämiä tilaisuuksia maahanmuuttajille olivat vuoden 2010 aikana tataari-ilta, venäläinen romanssi-ilta, kurdilainen hääjuhla ja kiitosilta. Muita tapahtumia olivat kaikille kouvoolalaisille suunnattu Burmalainen vesijuhla Värikäs maailma – rasisminvastaisella viikolla Hansakeskuksessa ja Kiinalainen kuujuhla Kouvolan China Centerissä.

Hankkeen toteuttamia toimintakerhoja vuoden 2010 aikana nuorille olivat Taijikerho ja käsityökerho ohjaajana Sini Yushun, valokuvakerho opettajana Delshad Suleiman, itämainen tanssi opettajina Rojbin Daq, Naime Zengil sekä venäläisen kansanperinteen tanssi ja lusikansoiton kerho (lasten kansantanssiryhmä Matroshka) opettajana Anzhela Frekauan-Takkala, jalkapallokerho ja luistelukurssi, opettajana Jevgeni Kyllönen. (Hult 2011)

3. KÄSITTEISTÖÄ

Maahanmuuttaja ei ole käsitteenä yksiselitteinen ja siihen liittyy ihmisryhmiä, jotka ovat monista eri syistä joutuneet pakenemaan synnyinmaastaan tai siirtyneet vapaaehtoisesti maansa rajojen ulkopuolelle. Maahanmuuttaja voi olla pakolainen, turvapaikanhakija, kiintiöpakolainen, paluumuuttaja tai työperäinen maahanmuuttaja.

Pakolainen on henkilö, joka nauttii kansainvälistä suojelua oman maansa ulkopuolella. Pakolaisella on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, poliittisen mielipiteen, kansallisuuden tai tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen vuoksi. (Kouvolan kaupungin maahanmuutto-ohjelma 2010, 1)

Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee turvaa vieraasta valtiosta. Turvapaikanhakija voi saada YK:n pakolaissopimuksen mukaisen turvapaikan tai oleskeluluvan suojelun tarpeesta. (mt.1)

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolla maahan tullessaan on jo YK:n pakolaistoimiston (UNHCR) myöntämä pakolaisasema. Suomen pakolaiskiintiö on 750 / vuosi. Häätätapaus on kiintiöpakolainen, joka joudutaan terveydellisestä tai muusta kiireellisestä syystä siirtämään kolmanteen maahan. (mt. 1)

Paluumuuttaja on henkilö, jolla on suomalaiset sukujuuret tai muuten läheinen yhteys Suomeen (esimerkiksi inkerinsuomalaiset). (mt.1)

Työperäinen maahanmuuttaja on henkilö, joka muuttaa Suomeen työhön. Maahanmuuttaja on yleisnimitys ulkomaalaissyntyisestä henkilöstä, joka muuttaa vähintään vuodeksi Suomeen. (mt. 1)

Käsitteiden muuttumisen aikana maahanmuuttajien kasvu Suomeen on lisääntynyt. Aluksi on puhuttu muukalaisista ja ulkomaalaistyöstä, sen jälkeen maahanmuuttajatyöstä, monikulttuurisuustyöstä ja kulttuurien välisestä kasvatuksesta. Nykyään puhutaan kulttuurien monimuotoisuudesta ja moninaisuudesta. Ihmiset oppivat uutta monikulttuurisuuden kohtaamisesta, jolloin maahanmuuttajien lähestyminen helpottuu, tulee luontevammaksi.

Sana mamu on kielitoimiston sanakirjan mukaan lyhenne sanasta maahanmuuttaja. Sitä voi käyttää myös yhdyssanana, kuten sanassa mamunuoret. Kielitoimiston sanakirjaan mamu pääsi vuonna 2004 ja se ei ole sävyltään yhtä asiallinen kuin maahanmuuttaja, kertoo sanakirjan päätoimittaja Eija-Grönroos, joka johtaa sanakirjan toimituskuntaa. (Markkanen, Helsingin Sanomat 17.4.2011, D 6)

Kouluihin tuli 1990-luvun alussa maahanmuuttajalapsia ja syntyi maahanmuuttajaluokkia. Tulijat olivat tuolloin somalialaisia, venäläisiä ja vietnamilaisia. Luultavammin mamu sanan käyttö on levinnyt koululaitoksesta myös muuhun yhteiskuntaan. Mitä Missä Milloin kirjan uusien sanojen luetteloon ilmaantui sana mamu-opetus vuonna 2003. (mt. D 6)

Kasvatustieteen tohtori Osmo Viirankoski kirjoitti vuonna 1998 Helsingin Sanomien mielipidepalstalle rasismista ja mamujen kotouttamisesta. Hän toimi tuolloin maahanmuuttajien opettajana Turussa. Mamu sanan käyttö esiintyi ensimmäinen kerran tuolloin Helsingin Sanomissa. Osmo Viirankoski tutki yläkouulaisten asenteita maahanmuuttajia kohtaan vuosina 1990–1991. Tuolloin Suomessa oli noin 20 000 ulkomaalaista ja osa Suomen kansasta piti muualta tulleita uhkana Suomen taloudelle, yhteiskunnalle ja kulttuurille. (mt. D 6)

3.1 Ulkomaan kansalainen

Kansalaisuus tarkoittaa maan kansalaisena olemista. Kansalaisuus saadaan syntyessä, mutta se voi vaihtua muutettaessa toiseen maahan asumaan. Henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus. Jos henkilöllä on kahden maan kansalaisuus, joista toinen on Suomen, hän on tilastoissa Suomen kansalaisena. Jos Suomessa asuvalla ulkomaan kansalaisella on useita ulkomaiden kansalaisuuksia, hän on tilastoissa sen maan kansalaisena, jonka passilla hän on maahan tullut. (Suomen Kuntaliitto 2009)

3.2 Vieraskielinen

Tilastoissa vieraskielisten ryhmään kuuluvat muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvat, maassa asuvat henkilöt. Vieraskielisten ja ulkomaalaisten määrät poikkeavat toisistaan, sillä osa maahan muuttaneista ulkomaalaisista on jo saanut Suomen kansalaisuuden, eivätkä he näin ollen enää kirjaudu tilastoihin ulkomaalaisina vaan edelleen vieraskielisten ryhmään äidinkiellensä vuoksi. (Suomen Kuntaliitto 2009)

3.3 Ihmisoikeuskasvatus

Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien julistuksen artikloissa 1-30 on todettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen. Julistus edistää ymmärtämystä, suvaitsevaisuutta ja ystävyyttä kaikkien kansakuntien rotu- ja uskontoryhmien kesken. (Amnesty International 1948)

3.4 Muut vähemmistöt

Vähemmistö tarkoittaa kansanosaa, joka on valtaväestöön nähden pienemmässä kielellisessä, kulttuurisessa tai uskonnollisessa asemassa. Jokainen uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta luovat kieltoja, tabuja ja lakeja säädelläkseen jäsentensä seksuaalista käytöstä. Tähän liittyy asioita, joita myös uusi yhteiskunta voi haluta jollain tavalla rajoittaa. Ihmisyhteisöllä on aina ollut ja tulee aina olemaan tarve suojella puolustuskyvyttömiä. Ja kaikkein puolustuskyvyttömimpiä yhteiskunnan jäseniä ovat lapset. (Hermansson, 106–107)

4 MONIKULTTUURINEN TOIMINTA 2000-LUVULLA

Maahanmuutto- ja Eurooppa-ministeri Astrid Thorsin mukaan monikulttuurisuus tarkoittaa, että ”eletään maamme lakien mukaan ja on mahdollisuus oppia jompaakumpaa kansalliskieltä, mutta on myös mahdollisuus ylläpitää omaa kulttuuria – ja itse valita identiteettinsä”. Thorsin mukaan nyky maailmassa on tyypillistä, että identiteetit ovat mosaiikkimaisia. (Sisäasiainministeriö 2011)

4.1 ”Elävä kirjasto”

Monikulttuurisen toiminnan eräänä toimintamallina on ”Elävä kirjasto”, joka toteutetaan pitämällä lainastoa elävistä ihmisistä. ”Elävä kirjasto” on menetelmä, jonka tavoitteena on yhdenvertaisuuden edistäminen ja ennakkoluulojen vähentäminen sekä eri kulttuurien välinen kohtaaminen. Lainattavat ihmiskirjat edustavat vähemmistöjä ja ryhmiä, jotka usein kohtaavat yhteiskunnassamme ennakkoluuloja ja syrjintää. Nuorten kanssa toimien voi etukäteen keskustella aiheista erilaisuus, syrjintä ja vähemmistöt sekä ennakkoluulot.

Järjestäjien toimesta kutsutaan lainattavat hyvissä ajoin kuhunkin Elävän kirjaston tapahtumaan. Lainausaika 20 minuuttia käytetään yhteiseen keskusteluun lainattavan ja lainaajan kesken. Keskustelut ovat henkilökohtaisia ja tehdään kaksin. Elävä kirjasto tarvitsee rauhallisen, oman tilan toteutukseen. Lainajat ovat tapahtumaan osallistuvaa yleisöä. (Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry 2009)

Tanskalainen Living Library Organisation ylläpitää kansainvälistä Elävä kirjasto – verkostoa ja internetsivuja, joilta löytyy nuorille keskustelufoorumia ja jossa voi kohdata muita Elävä kirjasto – toimijoita ympäri maailman. Menetelmää on hyödynnetty Suomessa kouluissa ja nuorisotiloissa. Alueelliset Elävä kirjasto – luotsit toimivat ja Kouvolan alueluotsina on erityisnuorisotyöntekijä Maritta Rihu, Kouvolan kaupungin nuorisopalveluista. (Rihu 2011)

Kouvolassa on toteutettu Elävä kirjasto tuotetta vuosina 2009 ja 2010 nuorille alle 17-vuotiaille suunnatuissa Be Young nimisissä kulttuuritapahtumissa. Elävä kirjasto on suosittu osa nuorten tapahtumaa. Kirjalainaukset ovat olleet tapahtumissa jatkuvassa käytössä. Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden yhteisissä nuorille suunnatuissa tapahtumissa nuorisopalveluiden erityisnuorisotyöntekijät ovat toteuttaneet ”Elävän kirjasto” osuuden Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry:n ohjeiden mukaisesti. (Elävä kirjasto 2011)

4.2 Kansainvälisyyskasvatus

Kansainvälisyyskasvatus edistää kansallista ja kansainvälistä vuorovaikutusta ja kulttuurien välistä vuoropuhelua prosessina, joka auttaa ymmärtämään ja arvostamaan erilaisuutta. (Opetusministeriö 2007,13)

Tunneklubin monikulttuurisuusiltaan osallistuin 9.11.2010 Kouvolan Teatterissa. Kouvolan kaupungin nykyistä kansainvälisyyttä pohtivassa tapahtumassa oli paikalla myös silloinen kansainvälisten asioiden päällikkö Anne Piccolo luentoaiheellaan ”Tulkitsen, mutta ymmärrätkö?” eli kulttuurien kohtaaminen. Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut, Kouvolan Teatteri ja Kymi Sinfonietta sekä Pohjois-Kymen musiikkiopisto yhteistyössä järjestävät vuosittain yleisölle avoimia Tunneklubeja uusista ajankohtaisista aiheista.

Illan aikana kommentteja kuultiin lasten kasvamisesta kansainvälisyyteen. Eräs henkilö yleisön joukosta kertoi palkkaavansa osaajan, oli hän maahanmuuttaja tai kantasuomalainen. Anne Piccolo totesi kyseisen illan aikana, että ihmisillä on kulttuurieroja, ja usein tulkitsemme väärin toisiamme. Meillä ihmisillä on opittuja tapoja, mutta ihmiset ovat usein samanlaisia. Hahmottamalla omaa elinympäristöämme, löydämme tekijöitä ja osaajia.

Tunneklubin aiheena oli Itäafrikkalainen taide ja afrikkalaisia kuvataiteilijoiden teoksia nähdään Kouvolan taidemuseo Poikilossa tänä keväänä yhteistyössä Valtion Nykytaiteen museon Kiasman tukemana. ARS on kansainvälisesti suurin Pohjoismaiden nykytaidetapahtuma, ensimmäinen oli vuonna 1961 Ateneu-

min taidemuseossa. Tänä vuonna järjestettävä ARS11-näyttely on kahdeksas ja juhlistaa 50 vuoden ajanjaksoa nykytaiteen kentällä. Taiteilijaprofessori Ulla Rantasen Afrikka-aiheiset työt ovat myös esillä ARS11 – näyttelyn ajan Kouvolan talolla. Kevät- ja syyslukukauden aikana kaupungin kaikki peruskoulujen oppilaat, mukaan lukien maahanmuuttajataustaiset oppilaat, kuljetetaan linja-autoilla kouluaihana tutustumaan ARS11 näyttelyyn kaupungin kulttuuripalveluiden toimesta ns. ” taidekasvatuksen kulttuuripolkuna”. (Kouvolan kaupunki, Kiasma Nykytaiteen museo, Helsinki 2011)

4.3 Kulttuurien eroja

”Monikulttuurinen Kouvola” koulutuspäivässä Kouvolan pääkirjastolla 10.11.2010 perehdyin viesteihin monikulttuurisessa työyhteisössä. Tutustuin hollantilaisen kulttuurintutkija Geert Hofsteden teoriaan ja malliin kulttuurien eroista. Professori Geert Hofstede, Emeritus professori, Maastricht’n yliopistosta kirjoittaa internet palstallaan ”Culture is more often a source of conflict than of synergy. Cultural differences are a nuisance at best and often a disaster”. (Hofstede 2011)

Koulutuspäivän luennoitsijoina olivat ”Viestinnän kiemuroita monikulttuurisessa työyhteisössä” filosofian lisensiaatti, yliopettaja Tarmo Ahvenainen Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta sekä ”Maahanmuuttajan roolipaletti avuksi ammatillisessa kohtaamisessa” sosiaaliohjaaja, monikulttuurisuuden asiantuntija Anita Novitsky, Väestöliitosta.

Geert Hofsteden viiden jatkumon mallissa hahmotetaan kulttuurien välisiä eroja. Kulttuurimme vaikuttaa käyttäytymiseemme ja asenteisiimme. Omien näkemystemme analysointi ja vertaaminen muiden kulttuurien peruskäsityksiin auttaa hahmottamaan miten erilaiset tilanteet vaikuttavat arkipäivän toiminnassamme. Geert Hofsteden malli koostuu viidestä eri tasosta, joita ovat suuri valtaetäisyys, yhteisöllisyys verrattuna yksilöllisyys – käsitteeseen, maskuliinisuus ja feminiinisyys sekä epävarmuuden sietäminen ja aikakäsitys. (Kirkkopalvelut 2011)

Suuri valtaetäisyys

Käsitys vallasta, sen oikeutuksesta ja tavoista vaihtelee eri kulttuureissa. Suomalaisessa kulttuurissa valtaetäisyys on pieni, kun taas esimerkiksi Venäjällä, Afrikan, Aasian ja Etelä-Amerikan maissa vallitsee suuren valtaetäisyyden kulttuuri. Suomessa on totuttu työskentelemään tiimeissä, työryhmissä, joissa yhdessä neuvotellen päädytään ratkaisuihin. (Hofstede, Kirkkopalvelut 2011)

Yhteisöllisyys – yksilöllisyys

Suurin osa maailman kulttuureista on kollektiivisia, yhteisöllisiä, erityisesti taloudellisesti köyhien maiden kulttuureissa. Yhteisölliselle kulttuurille on ominaista vahva yhteenkuuluvuus ja yhteisön etu ennen yksilöä. Suomalaisessa kulttuurissa arvostetaan yksilön vapautta, vastuuta ja mielipiteitä. (Hofstede, Kirkkopalvelut 2011)

Maskuliinisuus – feminiinisyys

Vahvasti maskuliinisessa kulttuurissa korostetaan kilpailua ja suorittamista. Näitä kulttuureja ovat muun muassa Japani, Kiina, Saksa ja Yhdysvallat. Pohjoismaat, Venäjä ja Viro sekä Vietnam ovat esimerkkejä maista, joissa vallitsee feminiininen kulttuuri, joissa korostetaan vaatimattomuutta, solidaarisuutta toisia ihmisiä kohtaan sekä kilvoittelua oman itsensä kanssa kunnianhimon sijaan. (Hofstede, Kirkkopalvelut 2011)

Epävarmuuden sietäminen

Hofsteden mallissa kulttuurien eroja voi selittää, miten hyvin ne sietävät epävarmuutta. Suomi sijoittuu maailman maiden vertailussa puoliväliin, kun taas toiset Pohjoismaat sietävät melko hyvin epävarmuutta. Huonosti epävarmuutta siedetään Kreikassa, Portugalissa tai Venäjällä. Voimakkaasti epävarmuutta

välttävissä kulttuurissa vallitsee pelko moniselitteisyyttä kohtaan. (Hofstede, Kirkkopalvelut 2011)

Aikakäsitys

Erilaiset aikakäsitykset jaetaan lineaariseen, yksiaikaiseen kulttuuriin ja sykliseen, moniaikaiseen kulttuuriin. Länsimaissa aika on hyödyke, jota voi mitata. Aikakäsitys on lineaarinen: yksisuuntainen jana, joka kulkee eteenpäin ja loppuu aikanaan. Asioita tehdään yksi kerrallaan. Moniaikaisen, syklisen aikakäsityksen mukaan, aika on loputon virta. Kulttuuri on moniaikaista: käynnissä on yhtä aikaa monta vuorovaikutustilannetta. Vuoroilla ja määräajoilla ei ole niinkään väliä. Moniaikaista aikakäsitystä on Afrikassa, Aasiassa, eteläisessä Euroopassa sekä Latinalaisessa Amerikassa. (Hofstede, Kirkkopalvelut 2011)

4.4 Kulttuurien kohtaaminen

Vuonna 2010 vietettiin Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen julistamaa kansainvälistä kulttuurien lähentymisen teemavuotta (International Year for the Rapprochement of Cultures; A/RES/62/90). Kulttuurien lähentyminen ei tarkoita kulttuurien samanlaistumista. Kansainvälistä kulttuurisen monimuotoisuuden päivää on vietetty vuodesta 2002 lähtien toukokuun 21.päivänä. ”Erilaisuus antaa mahdollisuuden uusiin kokemuksiin ja elämyksiin, myös monenlaiseen kasvuun ja kehitykseen. ”Sen voi aloittaa vaikka makujen maailmasta” (YK-liitto Kulttuurien lähentymisen teemavuosi 2010)

Kulttuurisen moninaisuuden ja kulttuurien vuoropuhelun edistäminen ovat osa kansainvälisen rauhan ja ihmisoikeuksien julistusta, joka ohjaa YK:n toimintaa tällä vuosituhatluvalla. Unescon kulttuurien lähentymisen teemavuoden 2010 strategiset pääpainopistealueet olivat kulttuurista, etnistä, kielellistä ja uskonnollista moninaisuutta koskevan vastavuoroisen tietämyksen edistäminen sekä

laadukkaan opetuksen ja kulttuurien kohtaamiseen liittyvien taitojen vahvistaminen. (Suomen YK-liitto)

4.5 EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuosi 2011

Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry:n Mahdollisuuksien torit ovat jo yli kahdenkymmenen vuoden ajan tuoneet esille paikallisia järjestöjä ja yhdistyksiä. Teemavuotta Suomessa koordinoivat Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE ja Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi.

Tänä vuonna Mahdollisuuksien torien teema on EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuosi 2011. Toreilla koetaan paikallista kulttuuria ja se on mahdollisuus maahanmuuttajille tutustua suomalaiseen kansalaisyhteiskuntaan ja järjestötoimintaan. Järjestöjen tarkoituksena on tuoda esiin erilaisia tapoja ja vaikuttaa ympäröivään maailmaan nostoen esiin vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin. Toreja järjestetään ympäri Suomea 20 paikkakunnalla Maarianhaminasta Rovaniemelle. (Kepa ry, 2011)

Kouvolassa järjestetyssä Mahdollisuuksien torilla 26.3.2011 Kouvolan kaupungin omistamassa Tuulensuu nimisessä toimitilassa, idyllisessä puutalossa ydinkeskustassa toimintaa esittelivät erilaiset järjestöt tapahtumaan saapuneille perheille. Tilaisuudessa mukana olivat esiintymässä kongolaisten ja liberialaisten nuorten (Kemisha, Irisha, Janisha ja Carisha) tanssi- ja lauluryhmä, jossa esiintyi haastattalemani Kemisha Kouvolaan muuttanut nuori nainen Liberiasta.

4.6 Kehitysyhteistyö

Kansainvälinen lähetysyhteistyö on alkanut jo viime vuosisatojen aikana suomalaisten seurakuntien lähetystyöntekijöiden matkoista kehitysmaihin mm. Afrik-

kaan ja Aasiaan. Nimikkolähettiläitä on nykyisin Kouvolan seurakunnilla ympäri maailmaa Venäjällä, Intiassa, Aasiassa, Afrikassa.

Tänä vuonna (2011) alkoi monikulttuurisuusyhteistyö Kouvolan seurakuntayhtymän Kouvolan seurakuntien ja Kouvolan kaupungin kirjasto- ja kulttuuripalvelujen yhteisellä Afrikka elää muistoissani -kiertonäyttelyn järjestämisellä.

Näyttely toteutetaan Kuusankosken seurakunnan lähetystyön lähetys sihteeri Susanna Roiton koordinoimana Kouvolan seurakuntien lähetystyöntekijöiden Afrikan matkoiltaan tuomista afrikkalaisista esineistä ja matkamuuistoista. Tasavallan presidentti Tarja Halonen on myös lainannut näyttelyyn esineitä valtiovierailuiltaan Namibiaan, Senegaliin ja Benimiin. Presidentti Halonen haluaa tukea Afrikka elää muistoissani – kiertonäyttelyä antamalla nähtäväksi omia muistojaan.

Afrikka – elää muistoissani näyttely järjestetään Kouvolan pääkirjastossa, Kuusankosken ja Valkealan kirjastojen näyttelytiloissa kevään 2011 aikana. Näyttelyiden yhteydessä on opastettuja esittelykierroksia kaupungin päiväkotilapsille ja koululaisryhmille. Lähetystyöntekijät opastavat näyttelykierroksilla ja kertovat tarinoita näyttelyesineiden historiasta. (Kouvolan seurakuntayhtymä, Kuusankosken seurakunta, Kouvolan kaupunki, kirjasto- ja kulttuuripalvelut 2011)

5 KOUVOLAN KAUPUNGIN ASiantuntijoiden haastatteluja

Kulttuurien moninaisuuksien kohtaamisista Kouvolassa haastattelin kaupungin maahanmuuttajatoimistossa 16.12.2010 maahanmuuttokoordinaattori Satu Kurria ja Venäjältä Suomeen muuttanutta Zinaida Hultia, joka työskenteli Kouvolan seurakunnan vuoden 2010 ”Kouvola kodiksemme” – hankkeen projektisihteerinä.

Kuva 1. ”Kouvola kodiksemme” -tapahtuman maahanmuuttajataiteilijoita Kouvolan Hansakeskuksessa Ikäasemalla 13.1.2010.

Satu Kurri ja Zinaida Hult ovat olleet mukana lukuisissa Kouvolan kaupungin kulttuuripalveluiden järjestämissä tapahtumissa viimeisimpinä 20.8.2009 Taiteiden yö – tapahtuma ja 15.5.2010 Minun Kouvola Iltamakierroksen Wonderful World Etniset Iltamat Kouvola-talolla. Etnisten iltamien toteutuksessa oli mukana 12 eri kansallisuuden muodostama nuorten laulu- ja musiikkiryhmä Kouvola. Taiteiden yö – tapahtumassa oli Kaleidoskooppi niminen esitys – eli paikakunnan monikulttuurisuustaiteilijoiden näytös.

Suomessa on paljon maahanmuuttajataustaisia eri kansallisuuksien edustajia enemmän kuin kaksikymmentä vuotta sitten. Kulttuuri on tärkeää maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Sit on kun on vähän enemmän ihmisiä eihän sitä edes huomaa. Sä menet Helsingin rautatieasemalle esimerkiksi. Sä menet kaksyt vuotta sitten sinne kyllähän jokainen tummaihoisen huomattiin. Eihän sitä nyt huomaa. Kaikki maailman ihmiset niinku näyttää olevan siinä. (Kurri 2010)

Maahanmuuttajat ovat olleet viime vuosina lähinnä nuoria työikäisiä nuoria aikuisia, perheitä vähemmän.

Perheitä ei ihan hirveän paljon ole. Enemmän tulee yksinäisiä, mutta muutama vuosi mennään eteenpäin, niin jos perheen yhdistämiset onnistuvat, niin silloin tulee paljon perheitä ja isoja perheitä. Hirveesti nyt perheen yhdistämisiä tehdään. En tiedä mistä ne asunnot löytyy, isoja perheitä kymmenhenkisiä ja sitten kyllä koulut. (Kurri 2010)

Maahanmuuttajanuoret oivaltavat nopeasti (kielen ympäristön tavat, tottumukset) elinympäristönsä mahdollisuudet, samoin naiset, kun taas miehet jäävät taustalle varovaisesti edeten uudessa elinympäristössään.

Joo niinku enempi äidin vähän tunne että pitäisi suojella, pitäisi jostain tehdä, tästä lähtee liikkeelle, kovempi kuin. Miehet vielä shokissa ja se kestää vielä. Jossain sydämessä, jostain aavistus että naisille pitää olla mies, suojella perhettä kaikesta. (Hult 2010)

Oman kulttuurin säilyttäminen on tärkeää nuorten vanhemmilla, mutta useimmat ymmärtävät myös, että nuoret nopeasti imaisevat valtakulttuurin aineksia. Toisaalta vanhemmat eivät voi enää entisessä määrin opastaa nuoria kuten ennen. Vanhempien tulee välttää omalta osaltaan ristiriitaisuuksien lietsontaa nuorten keskuudessa.

Yhteiskuntaan sopeutumisessa maahanmuuttajien kotoutuminen heijastelee yksilöllisten ratkaisujen haasteellisuutta nykyisessä elämänmenossa. Yhteisön, perheen ja vanhempien tuki on tärkeää, mutta nuori haluaa myös samaistua ympäristöönsä ja saada kavereita. Uskonto koetaan erääksi vahvaksi kulttuuritapojen muokkaajaksi. On tärkeää päästä tasavertaiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Uskonnon merkitys jää yksilön ja perheen keskeiseksi.

...uskonto on hirveen vahva kun lähdetään toiselle puolelle maailmaa. Eihän sitä muuta voi tuoda mukanaan kuin sen uskonnon. (Kurri 2010)

5.1 Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut

Kouvolan kaupungissa noudatettiin vuonna 2010 siirtymäkauden organisaatiota, jolloin kulttuuritoimi oli jaettu tilaaja- ja kulttuuripalveluihin. Kulttuuripalvelut toteuttivat kulttuurin tuotantoa tilaajan kanssa tehtyjen palvelusopimuksien puitteissa. Kouvolan kaupungin sivistystoimen luottamuseliminä toimivat kulttuuri- ja kirjastolautakunta ja tuotannon puolella sivistyspalvelujen johtokunta. Kulttuurin palveluyksikkö on jakaantunut neljään toimintayksikköön: museopalvelut, kulttuuritapahtumatuotanto, kulttuuritalot sekä yleinen kulttuuripalvelu eli palveluyk-

sikön hallintopalvelut. Kouvolan kaupungin sisäiseen kulttuurisopimukseen on kirjattu kulttuuripalveluiden kokonaishinta vuonna 2010 yhteensä 2 306 939 euroa. (Kouvolan kaupunki kulttuuripalveluiden toimintakertomus 2010, 1)

Vuonna 2010 kulttuuripalveluiden tapahtumatuotanto ja yleinen kulttuuripalvelu järjestivät yhteensä 139 tapahtumaa, 104 omana tapahtumana ja 35 yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. (mt. 2)

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 3.8.1992/728 toteaa, että ”Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa”. Kunnalle myönnetään valtionosuutta kulttuuritoimintaa varten siten kuin kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetussa laissa (1704/2009) säädetään. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan taide- ja kulttuuripolitiikan tavoitteet perustuvat luovuuteen, kulttuuriseen moninaisuuteen ja tasa-arvoon. Tavoitteena on, että luovuuden edellytykset ja kulttuuriset oikeudet toteutuvat ja että kaikilla Suomessa asuvilla on mahdollisuus osallistua taide- ja kulttuuripalveluihin. (mt. 3)

Kaupungin kulttuuripalveluiden kulttuuritapahtumatuotannossa lasten ja nuorten kulttuuri on tärkeä painopistealue. Monikulttuurista lasten ja nuorten kulttuurityötä tehdään yhteistyössä eri yksiköiden kanssa ja kaupungin nuorisovaltuuston nuorten kanssa. (mt. 4)

Kouvolan kaupungissa aloitettiin vuonna 2010 strategiatyö, jonka tavoitteena oli yhteisten arvojen pohjalta luoda yhdistävä toiminta-ajatus: ”vuonna 2020 Kouvola on elinvoimainen ja kestäväällä tavalla uudistuva luontokaupunki, jossa kaikkien on hyvä asua, elää ja tehdä työtä”. (Kouvolan kaupungin Arvokirja 2010).

5.1.1 Yhteistyötä kaupungin yksiköiden kanssa – kulttuuritoimenjohtaja

Kaupungin maahanmuutto-ohjelman ohjausryhmään kuuluu kulttuuripalveluiden edustajana palvelujohtaja, kulttuuritoimenjohtaja Anne Eriksson. Kyseisessä ohjelmassa huomioidaan monikulttuurisen nuorisotyön lisäksi vapaa-

aikapalvelujen (kansalais-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut mukaan lukien) kehittäminen maahanmuuttajille. (Kouvolan kaupunki 2010)

Perusopetuksen monikulttuurisuushanke ja kulttuuripalvelut ovat aloittaneet yhteistyön tänä vuonna (2011) maahanmuuttajataustaisten koululaisten ja heidän perheidensä tukemisessa myös kulttuurin keinoin. (Kouvolan kaupunki 2011)

Monikulttuurisuuden kehittämistoimenpiteistä haastattelin 16.3.2011 kulttuuri-toimenjohtaja Anne Erikssonia, joka toteaa että verkostoituminen ja yhteistyö Kymenlaakson kuntien välillä on tärkeää lasten ja nuorten kulttuurin kehittämisessä, erilaisten kokemusten vaihtamisella saadaan oivalluksia toimintaan. Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelujen toimintavuosi 2011 on nimetty monikulttuurisen tai moninaisen kulttuurin vuodeksi.

Anne Erikssonin mielestä yhteistyön satunnaisuus on edelleen merkittävää alueen lasten ja nuorten kulttuurissa. Kouvolaassa kaupungin yksiköt toimivat tavoitteellisesti, mutta eivät yhdessä tee asioita tapahtumien päällekkäisyyksien välttämiseksi. Tarvitaan jatkossa yhteistä koordinoitua. Anne Eriksson toteaa, että pitää tehdä enemmän yhdessä, myös maahanmuuttajien itsensä kanssa.

...tällaista integrointia ja yhteistyötä, tällaista yhteiskuntaan tuontia tarvitaan. Siellä oli Raatikon Enkelten tanssi kirkossa ja gospelkonserttia Kouvola-talolla, musiikkia ja tanssia. Ei tarvitse kaikkea ymmärtää suomenkielellä. Tullaan mukaan, nähdään ihmisiä, tavataan uudelleen pikku hiljaa tämmöinen integroituminen, ystävien löytäminen.

...että saattaa myös syntyä uutta, koska silloin nämä tulevat tutuiksi, tämän kulttuurin joku piirre ja tämän toisen kulttuurin piirre, hyvässä lykyssä, syntyy uusi kulttuuri. Se vie vähän ehkä aikaa. Ja se ei ehkä synny meidän siipien suojissa vaan vapaana toimintana. (Eriksson 2011)

Anne Eriksson on tyytyväinen Kouvolan kaupungin kulttuuripalveluiden käynnistämään kulttuuripolkuprojektiin, jossa myös monikulttuurisille maahanmuuttajataustaisille nuorille avautuu kaupungin taidelaitoksissa käyntejä lisää. Anne Eriksson mainitsee peruskoulujen yhteisen monikulttuurisuusyhteistyön, romaanihankkeen, jossa on mukana perhetyö.

Minusta tärkeintä on pedagoginen vahvistaminen. Jos ajatellaan lasten ja nuorten kanssa tehdään paljon töitä ja tehdään pitkäjänteistä työtä ja silloin kun se on kasvatustyötä, siinä on kasvatuksen

elementit vahvasti mukana. Siinä on myös kulttuuriset piirteet, mutta ne limittyvät. Nuori on nuori mistä kulttuurista tahansa tietysti erilaisia vaikutuksia tulee. Ehkä enemmänkin meidän koulutustarve voisi olla se nuoren kohtaamisessa ja tukemisessa, se pedagogisessa muodossa, ei ehkä kulttuurisessa mutta tää voi johtua siitä että me ollaan aika avarasti suhtauduttu sillä tavalla asenteet kohdallaan. (Eriksson 2011)

Anne Eriksson painottaa Kouvolan kaupungin kulttuuripalveluiden työntekijöiden omaavan suorastaan kulttuurilähettilään roolin. Hänen mielestään muualta tulleet uudet kaupunkilaiset pitää saada mukaan myös valtakulttuurin piiriin. Anne Eriksson toteaa, että nuoret heijastavat ajan ilmiöitä, imevät kaikkialta vaikutuksia ja kaverit ovat nuorille tärkeitä.

Kouvolan kaupungissa ei ole resursoitu tähän organisaatiossa. Riisutulla henkilöstöllä toimitaan täällä. Palveluja tehdään paljon ja meitä on vähän. Sellaista suunnittelu-aikaa ei oikein riitä. ...kulttuuripalvelut meillä oli viime vuonna 139 isoja ja pieniä tilaisuuksia, ja moni niistä oli monikulttuurisia. Taiteen on helppo ylittää rajoja. Hyvät eväät tehdä monenlaista. Toisaalta tämä on helppoa, lähdetään tarpeista ja resursseista. (Eriksson 2011)

Anne Eriksson painottaa, että nuorten ääni tulee saada kuuluviin. Yhteistyössä kaupungin nuorisotoimen kanssa järjestettävästä 13–17-vuotiaille suunnatusta nuorisokulttuuritapahtumasta Be Youngista löytyy hyviä käytännön esimerkkejä. (Kouvolan kaupunki, Nuorten tieto- ja neuvontapiste Majakka 2011)

Siellä on ihmisiä, joilla on ideoita, ajatuksia ja paljon sanottavaa. Päätäjien pitää olla valmiina kuuntelemaan, meillä on nuorisovaltuusto. Be Young kannattaa nostaa esiin, jossa nuoren ääni saadaan kuuluviin tosiaan toiminnan kautta. Monikulttuurisuus on yhteiskunnallinen voimavara, jota on pyrittävä hyödyntämään lasten ja nuorten kulttuuritoiminnan kehittämisessä. (Eriksson 2011)

5.2 Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen Kouvolan kaupungin peruskouluissa

Varhaiskasvatuksella ja perusopetuksella on suuri merkitys lapsen myöhemmälle koulumenestykselle ja kotoutumiselle. Oman äidinkielen opetusta annetaan

esi- ja perusopetuksessa mahdollisuuksien mukaan. Lasten vanhempia tuetaan antamaan vahva pohja omalle äidinkielelle. Maahanmuuttajanuoren puutteelliset kielelliset valmiudet voivat estää jatkokoulukseen hakeutumisen. Oman äidinkielen osaaminen on pohjana vieraiden kielten oppimiselle. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä -opetus vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa kaksikielisyydelle. Kouvolassa Suomen kielen opetusta annetaan Opetushallituksen antamien opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Suomi toisena kielenä (S2) opetusta järjestetään Kouvolan kouluissa erillisenä oppiaineena koulupäivän aikana ja se otetaan huomioon lukujärjestyttä laadittaessa. (Kouvolan kaupungin maahanmuutto-ohjelma 2010, 7)

Maahanmuuttajataustaiselle perusopetuksen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen kotoutumissuunnitelmaa vastaava opinto-ohjelma, jossa määritellään yksilöllisen tuen tavoitteet, keinot ja menetelmät. Perusopetuksen valmistavien ryhmien oppilaille järjestetään koulunkäyntiavustajien palveluja. (mt. 7)

Oppivelvollisuusiän ylittäneiden maahanmuuttajataustaisten nuorten perusopetuksesta huolehditaan. Kotoutumisen kannalta on tärkeää, että peruskoulun päättötodistuksen suorittaminen ja jatko-opiskelun mahdollisuudet ovat ammatillisessa koulutuksessa ja lukiossa. Vuoden 2010 alusta peruskoulun päättötodistuksen suorittaminen on ollut mahdollista Kouvolan iltalukiossa. (mt. 8)

Koulussa oppitunnit tarjoavat toiminnallisen luonteensa vuoksi runsaasti tilanteita, joita voi käyttää sosioemotionaalisten taitojen opetukseen turvallisessa ympäristössä. (Suontausta-Kyläinpää 2010, 95)

Oppilaiden hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että koulussa on tavoitteena toimiva aikuisuus. Toisaalta opettajien on hyvä kuunnella oppilaiden itsensä ajatuksia, tuntemuksia, ja olla avoin keskinäisille vuorovaikutustilanteille. Paikalliset olosuhteet vaikuttavat koulun ja ympäröivän yhteisön toimintatapoihin eri tilanteissa. Yhteistyötä tarvitaan kouluissa päivittäin. Uusien toimintamallien kehittäminen ja toteuttaminen vie oman aikansa, mutta osoittautuu vaivan arvoiseksi. (Suontausta-Kyläinpää 2010, 100–101)

Kuuntelun avulla osoitetaan empatiaa ja kunnioitusta puhujaa kohtaan. Aktiivisessa eli eläytyvässä kuuntelussa puhuja kokee tulleen ymmärretyksi, passiiv-

visten taitojen lisäksi käyttäen ns. heijastusta. Vastaanotettu viesti sanotaan omin sanoin takaisin viestin lähettäjälle vahvistettavaksi. ”Eläytyvä kuuntelu on erittäin tärkeää, kun käsitellään jotain ongelmaa. Kuulluksi tulemisen kokemuksella ihmisten välille syntyy yhteys, jossa on hyväksyntää”. Eläytyvä kuuntelu auttaa myös kuuntelijaa kehittämään omaa itsetuntemustaan. (Kuusela, Lintunen 2010, 121–122)

Kouvolan kaupunki sai vuonna 2008 yhteensä 42 muun kunnan joukossa erityisavustusta Opetushallitukselta monikulttuurisuuden kehittämistoimintaan pää tavoitteinaan yhdenvertaisuusajattelu ja valtaväestön yhteistyö sekä maahanmuuttajaopetuksen ja monikulttuurisuustyön kehittäminen tukemalla kouluyhteisön monikulttuurisuustaitoja. (Opetushallitus 2008)

”Opetussuunnitelman perusteiden mukaan opetuksen arvopohjana ovat ihmis-oikeudet, tasa-arvo, demokratia sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Opetuksen avulla tuetaan oppilaan monikulttuurisen identiteetin rakentumista, osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa sekä edistetään suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärrystä. Kehittämishanke on osa hallituskauden kestävää Perusopetus paremmaksi (POP) – ohjelmaa, jonka tavoitteena on perusopetuksen laadun parantaminen. Toiminnan tavoitteina on tukea kansallisissa opetus-suunnitelman perusteissa kuvatun opetuksen arvopohjan toteutumista, kouluyhteisön monikulttuurisuustaitojen kehittämistä ja niiden vakiinnuttamista laatimalla monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelma, jonka toimenpiteet vakiinnutetaan osaksi koulun arkea. (Opetushallitus 2008)

Kouvolan Monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelma vuonna 2009 ”Puhua toisillenne” sisälsi toimenpiteitä monikulttuurisuustaitojen opettamiseksi ja vakiinnuttamiseksi. (Toppila 2010)

Kyseisen hankkeen kokonaistoimikausi on vuodesta 2008 jatkuen vuoteen 2011 asti. Kouvolassa peruskoulujen monikulttuurisuushankkeen toiminnan painopistealueina ovat maahanmuuttajaopetuksen kehittäminen ja suvaitsevaisuuden, hyvien etnisten suhteiden edistäminen sekä kielten, kulttuurien tuntemuksen lisääminen kulttuurivähemmistöjen ja valtakulttuurien yhteyksien edistäminen että kodin ja koulun välinen yhteistyö ja sen kehittäminen. Opetushallituksen rahoittaman hankkeen myötä Kouvolan kaupungin koulutoimi on voinut tiivistää yhteistyötä myös nuoriso- ja kulttuuripalveluiden suuntaan. Hankkeen nimenä

on vuonna 2011 ”Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen kouluuyhteisössä”. (Toppila 2011)

Tällä hetkellä Kouvolan kaupungin ydinkeskusta-alueen kolmessa peruskoulussa Mansikka-ahon, Kankaan ja Eskolanmäen peruskoulujen valmentavissa luokissa opiskelee noin 200 maahanmuuttajataustaista oppilasta.

5.2.1 Maahanmuuttajanuoret kouluuyhteisössä

Rehtori Teija Toppilaa haastattelin 19.12.2010 Kouvola-talolla. Hän toimii oman työnsä ohella aluerehtorina Kouvolan kaupungissa ja on toiminut yli kahdenkymmenen vuoden ajan Eskolanmäen yhtenäiskoulun (luokat 1-9) rehtorina. Koulu sijaitsee kaupunkialueella, jossa asuu lukuisia maahanmuuttajaperheitä. Teija Toppila on 1990-luvulta lähtien toiminut aktiivisesti Eskolanmäen asuntoalueen maahanmuuttajaperheiden ja lasten kanssa. Alueella sijaitsee Korttelikohti kaupungin maahanmuuttajapalveluiden organisoimana.

On pystytty uudessa Kouvolassa ison kunnan alueella takaamaan maahanmuuttajille, jotka tulevat tänne kaupunkiin niin yhtäläiset oikeudet valmistavaan opetukseen. Tulee hän sitten mihin tahansa kolkkaan tässä kunnassa. Taideaineissa miten tämä kielitaidon vähäisyys otetaan niin kuin huomioon eli nimenomaan tää että mennään kuvataidetunnille, mennään musiikkitunnille, liikuntaan, niin se on se ensimmäinen keino millä aletaan lähestyä niitä suomalaisia lapsia ja löytämään ehkä sitä kautta ystävyyssuhteita ja muita. Se on semmoinen kansainvälinen kieli, että siellä ei tarvita ja pikku hiljaa toki muissakin aineissa, mutta nämä ovat mistä lähdetään. (Toppila 2010)

Teija Toppila kertoo, että kielellinen osaaminen lisää vuorovaikutusta suomalaisten kanssa. Suurimmaksi haasteeksi on muodostunut englannin kielen suorittaminen perusopetuksessa. Maahanmuuttajalapsen koulutaustat ovat erilaisia. Suomessa kielten opiskelussa on tasovaatimuksia ja tietty taso vaaditaan hyväksytyyn suoritukseen saamiseksi.

Somalialaiset ovat tuossa toisessa koulussa, jossa on myös valmistavia ryhmiä. Se on tänä vuonna selkeästi painottunut mutta se aika paljon riippuu vuodesta. Yhtenä vuotena oli aika paljon kiinalaisia ja tällä hetkellä heitä ei taas niinkään paljon enää heitä ei oo tullut mutta tietysti venäläisiä. Virolaisten määrä on ollut selkeästi ollut kasvussa viime vuosina. (Toppila 2010)

Teija Toppilan mielestä pakolaislasten määrä Kouvolan kaupungissa on selkeästi lisääntynyt parin viime vuosien aikana, koska Kouvola ottaa kiintiöpakolaisia nykyisin Kongosta ja Somaliasta. Teija Toppilan mielestä on tarve vahvalle tavoitteelliselle toiminnan koordinoinnille, kun maahanmuuttajataustaisten lasten määrä on kaupungissa kasvanut.

Meillä on neljäsosa maahanmuuttajista meidän koulussa, niin sanotaan näitten vuosien aikana vieraat kielet aiheuttaa suurimpia haasteita. Iso haaste on nää jotka tulevat nimenomaan nuorina maahan ja just tämmöiset yli 13-vuotiaat. Jos on 14–15-vuotias ja tulee sellaisesta kulttuurista missä hänellä ei ole ollut mahdollisuutta käydä koulua, tulee pakolaisleiriltä tai jostain muualta, se on erittäin hankalaa. (Toppila 2010)

Teija Toppila kertoo, että Suomen kieltä vuoden opiskeltuaan muiden koulupintojen edetessä maahanmuuttajanuori siirtyy valmentavalta luokalta perusopetuksen puolelle ensimmäiseksi taito- ja taideaineisiin. Maahanmuuttajataustaisten nuorten kielitaidon kohentuessa ystävien saanti helpottuu.

Teija Toppila korostaa tiedotusvälineiden mediavaikutusta ja sen tunnustamista. Maahanmuuttajien joukossa on nykyisin paljon julkisuuden henkilöitä, jotka toimivat idoleina nuorisolle. Kritiikki maahanmuuttajien yhteiskuntaan integroitumisen haasteellisuudesta tulvii tiedotusvälineiden kautta. Nuoret ja heidän vanhempansa seuraavat nykyisin yhä enemmän tiedotusvälineitä.

Lähtökohtaisesti tässä on tärkeää ihmisten asenne. Se liittyy kaikkeen tähän. Se on se millä viedään asioita eteenpäin. Ei puhuta enää niinkään suvaitsevaisuudesta ” Me suvaitsemme jotakin” vaan puhutaan yhdenvertaisuudesta. Yhdenvertaisuuskasvatus on tosi tärkeätä. On se keino, menetelmä mikä tahansa ja siinä miten koulussa opettajat suhtautuvat, miten muu henkilökunta suhtautuu sekä toisiinsa, monikulttuurisiin työntekijöihin ja toki näihin oppilaisiin, sillä on suuri merkitys. On hyvin paljon kysymyksessä mallioppimisesta ja mallista. (Toppila 2010)

Teija Toppilan mielestä asenteiden osuus liittyy kaikkeen kanssakäymiseen ihmisten kesken. Enää ei puhuta ihmisten välisestä suvaitsevaisuudesta vaan yhdenvertaisuudesta. Menetelmien suhteen tulee olla avoin kaikelle kokeilulle. Teija Toppila korostaa mallioppimisen merkitystä erityisesti nuorten keskuudessa.

Me ei olla täällä Euroopan syrjäisessä kolkassa jotenkin erillään vaan me ollaan osa suurempaa kokonaisuutta ja kyllä tää monikulttuurinen ajattelu ja monikulttuuriset ihmiset ovat tulleet jäädäkseen meille. Ja sen asian monikulttuurisuusasian ja että annetaan eväitä nuorille sekä aikuisille selvitä tästä mitä on puhuttu tiedosta ja muusta. Tätä pitäisin kaikkein tärkeimpänä. Mutta sitten ovat nämä keinot, ne on keinoja taide ja opettaminen ja erilaiset menetelmät mitä käytetään ja tosi tärkeää on myös se yhteistyö mitä tehdään eri toimijoiden kesken eli jos ajattelee meidänkin kaupunkia. (Toppila 2010)

6 MONIKULTTUURINEN MAAILMA JA NUORET

Tarkastelen seuraavaksi nuoruuden käsitettä sekä monikulttuurista nuorisotyötä myös maahanmuuttajalasten näkökulmasta. Nuoriso- ja kulttuuripalvelut ovat löytäneet yhteistyömuotoja myös Kouvolassa.

Nuoret elävät elämänsä haasteellisinta aikaa, muutoksen ja kasvun aikaa. Nuoren kasvu on muutosta nuoruuden eri kehitysvaiheissa. Nuorisolain (72/2006) mukaan nuoria ovat kaikki alle 29-vuotiaat. Nuoruudessa minäkäsitys (tietoisuus omasta itsestä), identiteettikysymykset, fyysiset ominaisuudet, persoonallisuustekijät kehittyvät. Nuoruudessa irrottaudutaan lapsuudesta, itsenäistytään ja valmistaudutaan aikuisuuteen. Nuoruus alkaa biologisilla kehon muutoksilla. On yksilöllistä, milloin tämä biologinen muutos käynnistyy, nuoruus sisältää sekä murrosiän eli puberteetin – biologisen muuttumisen aikuiseksi noin 11 ikävuoden kynnyksellä jatkuen 17 ikävuoteen, jolloin nuori on biologisesti suvunjatkamiskykyinen. Nuoruusiän kehitystehtäviä ovat oman kehon ja muuntuneen seksuaalisuuden haltuunotto sekä lapsuudesta irrottautuminen ja identiteetin, oman elämänsä ideologian hankinta. (Hermansson 2010, 29)

Nuoruusiän psykologisen kehitysvaiheen käynnistyminen voi vaihdella ikävuosien 12–22 vaiheilla. Uusimpien aivotutkimuksen mukaan vasta noin 25 ikä-

vuoden vaiheilla ihmisen aivot ovat valmiiksi rakentuneita. Yhteiskunnassamme 18-vuotias nuori saa päättää omista asioistaan, tuolloin nuorta pidetään täysi-ikäisenä. Nuori on aikuisikään mennessä hankkinut itselleen tyylin ilmaista itseään, käyttäytyä ja suhtautua asioihin. (Hermansson 2010, 30)

Kehitysmaista länsimaahan muuttaneilla lapsilla murrosikä alkaa tavanomaista varhaisemmin. (mt. sivu 51) Heidän yhteiskunnassaan nuori 16–17-vuotias saattaa jo mennä naimisiin, saada lapsia ja alkaa tehdä töitä. Afrikassa, Latinalaisessa Amerikassa ja Aasiassa perheeseen kuuluu useita sukupolvia ja tiivis sukuyhteisö. Suurin osa ihmisistä syntyy perheeseen ja lapsuusajan perhesuhteet ovat tärkeitä vielä aikuisena. (Väestöliitto 2011)

Kehityspsykologian mukaan ihmisen kehitykseen vaikuttavat tekijät jaetaan kolmeen ryhmään: perimä, ympäristö ja yksilön oma aktiivisuus. Perintötekijät eli geenit vaikuttavat samoin kuin ympäristötekijät: fyysinen, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät. Ihmisen persoonallisuus kehittyy perimän, ympäristön ja oman aktiivisen vuorovaikutuksen tuloksena. (Horppu, Leppämäki, Nurmiraanta 2009, 9, 22, 104)

Sigmund Freud kehitti 1900-luvun alussa teoriaa lapsen kehityksestä. Freud mainitsee murrosiän genitaalivaiheen, jolloin nuori aloittaa kasvun kohti aikuisen identiteettiä. Ihminen kehittyy samaan aikaan sekä yksilöksi, persoonaksi että häntä ympäröivän yhteisön jäseneksi. Nuori alkaa kiinnostua 11–14-vuoden iässä filosofisista ja uskonnollisista kysymyksistä sekä eri teorioista. (mt. 28–29, 36)

Nuoruusajan kehitystä on kuvattu kolmen kriisin ratkaisuksi: ihmissuhteiden (12–16v nuori on herkkä vaikutteille ja irtautuu vanhemmistaan), identiteetin (16–19v nuoren seestymiskausi ja rajojen kokeilu) sekä ideologisen (19–25v arvojen ja moraalien kehitys) kriisin. Nämä kehittyvät nuorella peräkkäin tai osittain samanaikaisesti. (mt. 72, 81)

Ystävyyttä ja läheisyyttä voi kokea monin tavoin. Nuorten ystävyysuhteet ovat harjoitusta koko elämän kestäviin ystävyysuhteisiin. Nuori kehittää vuorovaikutustaitojaan, sosiaalisia taitojaan ajattelun ja tunne-elämän alueella. Nuori rooli-pelillään harjoittelee empatian kykyään eli eläytymistä toisten tunteisiin ja näkökulmiin. (mt. 87)

Nuoruuden paradoksina voi kuvata yleistä käsitystä nuorten mielialojen nopeista vaihteluista hormonaalisista syistä. Niillä on merkityksensä, mutta nuorten ailahteluun ja impulsiivisuuteen vaikuttaa enemmän keskushermoston keskeneneräisyys. Aivojen nopea kehitys vaikuttaa, että nuori on herkkä sosiaalisille teki-
jöille ja reagoi niihin tunneperäisesti. (Sinkkonen, 2010, 41)

Nuori syyllistyy tekoihin, joita ei voisi ajatellakaan tekevänsä paria vuotta aikai-
semmin, ja jotka muutaman vuoden kuluttua hävettävät nuorta itseään. Nuoret
ovat riippuvaisia kavereiden mielipiteistä ja heidän hyväksynnästä. Nuori ha-
luu ehdottomasti kuulua toveriin ja olla muiden hyväksymä. Nuori saattaa
arvella saavuttavansa toisten hyväksynnän menemällä hölmöilyyn mukaan. (mt.
44)

Aikuisten velvollisuus on suojella nuorta hänen omilta impulsseiltaan. Tarve pe-
rustuu nuoren keskushermoston keskeneräisyyden valmiuksien puutteeseen
harkita kaikkien tekojensa seurauksia. Toisaalta tiedetään että nuoruusiän ra-
kenteelliset muutokset ovat yhtä suuria kuin varhaislapsuudessa. On mahdolis-
ta parantaa, korjata sitä mikä on jäänyt heikosti kehittyneeksi aikaisemmissa
kehitysvaiheissa. (mt. 44)

6.1 Kulttuurinen nuorisotyö

Kulttuurisen nuorisotyön tehtävänä on kehittää nuorisotyön sisältöjä kulttuurilli-
sin keinoin. Kasvatuksellisia menetelmiä ovat yhteisöllisyys, luovuus sekä
nuorten itsensä osallistuminen sisällöntekijöinä ja luojina.

Nuorisokulttuurikäsitys syntyi 1950-luvulla, keksittiin rock`n roll ja nuorisomuoti.
Yhteiskunnallisen elintason nousun myötä lisääntyvä vapaa-aika ja uudet elä-
mäntapamallit levisivät nuorison keskuuteen elokuvien ja lehtien välityksellä.
Nuorisokulttuurit ovat syntyneet vastakulttuureiksi aikuisten edustamalle valta-
kulttuurille. Nuorisokulttuuri ihanoi usein päinvastaisia arvoja kuin valtakulttuu-
ri. Nuorisokulttuurit ovat lähteneet liikkeelle useimmiten Englannista tai Yhdys-
valloista, kun viestintätekniikan kehitys mahdollisti kulttuurituotteiden leviämisen
ympäri maailmaa. (mt. 89)

1990-luvulla nousi uusi kulttuurinäkemys, jossa arjen kulttuurista ja populaarikulttuurista tuli nuorisotyön väline. Samaan aikaan kansainvälisyys ja monikulttuurisuus löivät itsensä läpi.

”Virtuaalisuudesta ja tietoyhteiskunnan ja tekniikan aikakaudesta huolimatta nuoren kehitystehtäviin ja identiteettityöhön liittyy perustarpeena ihmisen kohtaaminen. Nuori rakentaa identiteettiään roolimallien kautta. Henkisen pääoman kasvuun liittyy kokemus kulttuurisesta osallisuudesta ja luomisen ilosta. Tavoitteena on luoda kulttuurilliseen nuorisotyöhön tarinallisuuteen ja taiteisiin liittyvä menetelmä, joka osallistaa nuoret oman elämänsä subjekteiksi.” (Haapanen 2009, 80)

2000-luvun nuoriso elää mediaverkossa ja yhteiskunnassa, jota leimaa sirpaleisuus ja toisaalta yhteisöllisyys. Yhteiskunnan kehityksessä on päädytty yksilöiden kulttuuriin. Nuoren elämää leimaa valinnan vapauden vaatimus. (Horppu, Leppämäki, Nurmiranta 2009, 90)

Kaupunkien ja kuntien ylläpitämiin nuorisotiloihin on perustettu nuorille erilaisia taidepainotteisia kerhoja (teatteri, musiikki, videotuotantoa, kädentaitoja). Tarkoituksena on, että nuoret kohtaavat toisiaan omista lähtökohdistaan ja näin voidaan vaikuttaa nuorten syrjäytymiskehitykseen. Nuorisotyöntekijät voivat nostaa esiin luovalla johtamisella ja tunneälyn käytöllä nuorten osaamista ja taitoja.

Toisten ihmisten arvostaminen on tärkeää, vaikka vaikeaa. Ihmistä ei voi johtaa kohtaamatta tunnetasolla. Kulttuurilliset erot ja tottumukset sanelevat sanatonta kieltään ihmisten kommunikoinnissa. Ihmiset voivat arvioida ja tulkita toisiaan väärin kasvoneleista ja ilmeistä. Ihmisten äänettömyys ja ilmeettömyys tulkitaan myös. Ihmisten tunnerekisteri voi olla hyvin erilainen. (Aalto-Setälä, Saarinen 2006, 14)

Ihmisen erottaa eläimestä ihmisen kyky abstrahoida asioita ja ymmärtää omien tekojensa seurauksia ja toimia analyttisesti. Olemme tietoisia omien tarpeidemme taustalla vaikuttavista tunteista ja meidän tulee kehittää riittävästi kykyjä ja taitoja arvioida ja ilmaista niitä. (mt. 14)

Kouvolan kaupungin nuoriso-, kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat kahtena edellisenä vuotena 2009, 2010 järjestäneet syksyisin lokakuussa toiminnallisen (ta-

pahtumassa järjestöesittelyjä, beatbox - työpajoja, rap ja hip-hop artisteja, nuorten oma talent kilpailu) Be Young tapahtuman 13–17-vuotiaille kouvolaalaisille nuorille yhteistyössä paikkakunnan Nuorisovaltuuston nuorten kanssa. Nyt tämän vuoden 7.10.2011 Be Young III tapahtumaa järjestävään työryhmään on päätetty kutsua myös kaupungin maahanmuuttopalveluiden kautta sosiaaliohjaajan avustamana maahanmuuttajataustaisia nuoria myös heidän omasta aloitteestaan. (Majakka, Nuorten tieto- ja neuvontapiste, Kouvolan kaupunki 2011)

6.2 Monikulttuurinen nuorisotyö ja kulttuuripalvelut

Uudessa kotimaassaan maahanmuuttajanuoret määrittelevät aiempia kulttuurisia käsityksiään ja tapojaan. Nuoret omaksuvat nopeammin kuin aikuisväestö uuden maan kielen, kulttuurin ja tavat. Tämä muutoksen nopeus ja suunta voivat luoda kuilun eri sukupolvien välille. Nuorten elämäntapaa oma yhteisö voi pitää vääränä tai sopimattomana. Monikulttuurisen nuorisotyön lähtökohtana on ymmärtää kahden kulttuurin välissä olevan nuoren tilannetta ja tukea säilyttämään oma kulttuuriperimänsä sekä auttaa uuteen yhteiskuntaan integroitumisessa. (Maahanmuutto-ohjelma 2010, Kouvolan kaupunki)

Tarkoitus on rohkaista eri kulttuuritaustaisia nuoria omaan aktiivisuuteen sekä verkostoitumaan järjestökenttään. Monikulttuurisen nuorisotyön tavoitteena on molemminpuolinen kulttuurien kunnioitus ja yhteistyössä tuoda esille monikulttuurisia arvoja sekä sitoutua rasisminvastaiseen toimintaan. Maahanmuuttajanuoria autetaan ymmärtämään suomalaisen yhteiskunnan toimintamekanismeja sekä tapoja. Maahanmuuttajanuoret voivat toimia kulttuuritulkkeina suomalaisille nuorille kertoen omasta kulttuuristaan. (Maahanmuutto-ohjelma 2010, Kouvolan kaupunki)

Monikulttuurinen maailma asettaa nuorisotyölle vaatimuksensa. Kansainväliset organisaatiot, yhdenvertaisuuslainsäädäntö, rasismiin ja syrjinnän vastainen tietoisuus ja toiminta sekä nykyisen nuorisolain tavoitteet kehittävät nuorta kasvamaan itsenäiseksi sosiaalisesti toimivaksi aktiiviseksi kansalaiseksi. Monikult-

tuurisen nuorisotyön menetelmissä tukeudutaan usein kulttuurien välisen vuorovaikutuksen oppimiseen, rasismin vastaiseen työhön, ihmisoikeuskasvatustyöhön ja keskusteluun ajankohtaisista asioista (Habib 2009, 185, 190)

Kansainvälisyys ja kansainvälinen toiminta kiinnostavat nuoria ja nuorisotyöntekijöitä. Kysymyksessä on erilaisuuden arvostaminen uuden kohtaamisen myötä. Monikulttuurisessa työssä opitaan vuorovaikutuksella erilaisten kulttuurien tuntemusta ja arvostusta. Erilaisuuden kohtaamisessa ja lisääntyneessä kanssakäymisessä haetaan ratkaisuja uusiin käytäntöihin. Miten monikulttuurinen nuorisotyö voi tällä hetkellä Kouvolassa?

6.3 Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut – erityisnuorisotyöntekijä

Kouvolan kaupungin monikulttuurisuustyöstä haastattelin 26.1.2011 erityisnuorisotyöntekijä Maritta Rihua. Hän toimii Kouvolan kaupungin nuorison erityispalvelujen yksikössä Motiimissa. Maritta Rihu opiskelee parhaillaan työn ohella ylempää ammattikorkeakoulututkintoa valmistuen keväällä 2011 yhteisöpedagogiksi. Monikulttuurinen nuorisotyö kuuluu hänen toimialueeseensa Kouvolan kaupungin nuorisopalveluissa. Erityisnuorisotyöntekijän tavoitteena on edistää maahanmuuttajataustaisten nuorten ja suomalaisnuorten kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja vuorovaikutussuhteiden voimauttamista.

On nuoria tosi monesta maasta ja se näkyy asiakkaina täällä nuorina erityisnuorisotyön ja päihdetyön puolella ja sitten tosiaan ne koulujen oppitunnit että nähdään siellä, tavataan ne nuoret ja sitten nähdään meidän tapahtumissa ja sitten yhteistyö maahanmuutto-toimiston kanssa ja heidän kyselyjä meidän suuntaan. (Rihu 2011)

Maritta Rihu kertoo nykyisen Kouvolan kansainvälistymisestä. Hän on huomannut sen katukuvassa ja myös kaupungin nuorisotiloissa. Nuorisotyöntekijä tekee yhteistyötä monikulttuurisessa nuorisotyössä, joka kuuluu osana hänen nykyiseen työhönsä, kaupungin koulutoimen ja maahanmuuttajapalveluiden kanssa.

Maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat jo toisen polven edustajia omaten vähintään kahden kulttuurin ominaisuuksia.

Ja tietenkin se, että heidän on vaikea lähteä toimintaan mukaan, ei osaa kunnolla kieltä elikä tää on se mikä pitäisi ensin oppia. Eikä tiedä mitä kaupungissa järjestetään. Sen lisäksi heillä on erilainen kulttuuri ja perheen ja vanhempien merkitys on erilainen, että nuoret eivät kulje samalla tavalla kuin suomalaiset nuoret kulkee vaan vanhemmat on usein mukana. Nuoria ei päästetä, varsinkaan tyttöjä oikein liikkumaan. (Rihu 2011)

Maritta Rihu kertoo positiivisen erityiskohtelun tarpeesta usein maahanmuuttajanuorten kanssa toimiessaan. Nuorten elämän erityistilanteiden tiedostaminen tulee nuorisotyöntekijöiden huomioida nuorisotiloissa. Rihu kertoo maahanmuuttajataustaisten nuorten halukkuudesta tutustua suomalaisiin nuoriin, mutta myös heidän vanhempiensa asenteesta, mikä on varovaisempi. Maritta Rihun mielestä suomalaisten tulee kunnioittaa nuorten omaa kulttuuria.

Haastattelun aikana tulee esille kaupungin kulttuuripalveluiden Improteatteriryhmän perustaminen noin 16-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille ja suomalaisille nuorille, jolloin Maritta Rihu kertoo

Ihan hyvä, tietää, ei tietoa ole tullut, ihan vahingossa kuultiin siitä. Meillä oli tapaaminen Kuusankoskella näitten maahanmuuttajanuorten kanssa ja ihmeteltiin miksei tullut ketään paikan päälle ja selvisi myöhemmin, että ne olivat menneet sinne teatterille kaikki, että samaan aikaan oli ollut tämmöinen Improryhmä. (Rihu 2011)

Marita Rihun mielestä nimenomaan verkostoituminen eri toimijoiden kesken on tärkeää, nuortenkin kannalta, näin voidaan välttää päällekkäisyyksiä kesäleirien tai tapahtumien järjestämisissä nuorille. Tärkeätä on toimia yhteistyössä kaupungin maahanmuuttotoimiston kanssa tiedotuksen ja muun kehittämistoiminnan takia.

Sama asia tuli esille kulttuuritoimenjohtajan Anne Erikssonin ja rehtori Teija Toppilan kanssa haastatteluissa.

6.4 Nuorisokeskus Anjala Kouvolassa

Uudenmaan ELY-keskuksen kulttuuriyksikkö on myöntänyt 320 000 euroa valtionavustusta hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman toimeenpanoon. Avustusta myönnettiin yhteensä 18 alueelliselle tai paikalliselle nuorisotyöhankkeelle. Hankkeet tukevat lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa nuorisotyölle ja – politiikalle asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä. Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnissa tuettiin kolmea hanketta kaikkiaan 70 000 eurolla. Kouvolan kaupungista Nuorisokeskus Anjala sai 18 000 euroa vuoden 2011 toimintaansa. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2011)

Nuorisokeskus Anjala on yksi kymmenestä opetusministeriön tukemasta ja valvomasta valtakunnallisesta nuorisokeskuksesta. Nuorisokeskus Anjala sijaitsee Anjalan Ankkapurhan alueella Kymijoen rannalla. Nuorisokeskus noudattaa nuorisolakia tarkoituksenaan tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä edistämällä nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista ja parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tavoitteen toteuttamisen lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. (Nuorisokeskus Anjala 2011)

Nuorisokeskus Anjalassa kehitetään valmennusohjelmina kursseja ja leirejä nuorten elämänhallintataitojen parantamiseksi. Hankkeen kohderyhmänä ovat alle 29-vuotiaat koulu- tai työelämästä putoamisvaarassa olevat nuoret. Nuorisokeskus Anjalassa toimii myös Ympäristökoulu Regina tarjoten ympäristökasvatuksellista ohjelmaa ja koulutusta Kouvolassa myös koululaisille. (Nuorisokeskus Anjala 2011)

Nuorisokeskus Anjalan myyntisihteeri Kirsi Temonen kertoo 11.3.2011 sähköpostiviestissään tiedusteluihini kouvolaisten nuorten osallistumismääristä, että Nuorisokeskuksen toimintaan on osallistunut 13–17-vuotiaita nuoria viime vuonna 2010 noin 300, pääosin Venäjältä. Kouvolaalaisista nuorista hyvin harva on osallistunut nuorisokeskuksen toimintaan, vuositasolla 30–40 henkilöä. Kirsi Temonen kertoo nuorten pitäneen eniten liikunnallisista sekä extreme-ohjelmista.

6.5 Kuulas – 24. Kansainvälinen Lasten Teatteritapahtuma Kouvolassa

Kuulas järjestetään Kuusankoskitalolla ja Kouvolan Teatterissa 19–22.4.2011. Tapahtuman järjestävät vuosittain Työväen Näyttämöiden Liitto r.y., Kouvolan kaupunki, Kuusankosken Teatteri, Kouvolan Teatteri sekä Assitej-keskus. Ohjelmistosta vastaa taiteellinen johtaja, vuodesta 2010 lähtien Arimo Haltsonen, näyttelijä. Ohjelmisto koostuu eri teattereiden ja kansainvälisten vieraiden yli 40 esityksestä. Tapahtumaan vuosittain osallistuu satoja lapsia ja nuoria. Kouvolan taiteen perusopetusryhmien (teatterin) nuorten esityksiä nähdään myös tapahtumassa. Maahanmuuttajaperheiden ja maahanmuuttajataustaisten nuorten mahdollisuuksia osallistua tapahtumaan tulee lisätä.

Kouvolan ystävyyskaupungin Vologdan (Venäjä) lapset esittävät muotinäytöksen Kuulas tapahtuman Hyde Parkissa 21.5.2011. (Kuulas info, Kouvolan kaupunki)

7 TAIKALAMPPU – VERKOSTO MONIKULTTUURISEN KULTTUURITYÖN MALLINA

Lasten ja nuorten kulttuurityön kehitykseen on vaikuttanut myönteisesti valtakunnallinen Taikalamppu – lasten kulttuurikeskusten verkoston toiminta myös Kaakkois-Suomessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut valtakunnallisen lastenkulttuurikeskusten verkoston jäsenyyden hyväksynnän yhteydessä kullekin lasten ja nuorten kulttuurikeskukselle omat kehittämistehtävät lasten ja nuorten kulttuuritoimintaan nykyisen jäsenyyskauden ajaksi vuosille 2009–2013. (Liite 1.)

Taikalamppu - lasten ja nuorten kulttuurikeskusten asiantuntijaverkoston toimintastrategiaopas on valmistunut vuosien 2009–2010 aikana. Strategian toiminta-ajatuksen päämäärät ovat osallistavan taidekasvatuksen kehittäminen, lasten-

kulttuuripalveluiden saavutettavuuden parantaminen ja kulttuuripoliittinen vaikuttaminen. (Taikalamppu-verkoston strategia 2010)

Taikalampun valtakunnallinen lasten ja nuorten kulttuurikeskusten muodostama asiantuntijaverkosto työstää parhaillaan aihetta monikulttuurisuus lasten ja nuorten kulttuurityössä. Taikalampussa työ on vasta aloitettu opetusministeriön antamien kehittämistehtävien mukaisesti. Tämän vuoden syksyllä Vantaalla, Lappeenrannassa ja Kouvolassa pidetään yleisöseminaareja aiheesta. (Laine 2010)

Taikalamppu-keskusten Lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimo, Seinäjoella on valmistanut Taikalamppu-menetelmäoppaan konserttikäyntiin (Seinäjoen kaupunginjulkaisu 2011) sekä kulttuuritalo Valve on osallistunut suunnitelman valmistamiseen Oulun kaupungin kulttuuriopetussuunnitelmaksi, peruskoulujen luokille 1-9, menetelmäoppaan taidekasvatukseen. (Oulun kaupungin opetussuunnitelma 2010)

Kaakon lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kaakku, Kymenlaakso sekä Etelä-Karjala (Kaakkois-Suomen kehittämisalueet: lastenkulttuurin kehittäminen paikallisesti ja alueellisesti, festivaalit ja tapahtumat, monikulttuurisuus, taidekasvatus ja kulttuuriperintökasvatus) pääsivät opetus- ja kulttuuriministeriön tukemaan valtakunnallisen lasten ja nuorten kulttuuriverkoston – Taikalampun yhdeksi uudeksi jäseneksi vuosille 2009–2013. Kaakon lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kaakulla ja Vantaan kaupungin kulttuuripalveluilla on kehittämistehtävänä sama, monikulttuurisen ja erityistä tukea tarvitsevien lasten kulttuuritarjonnan edistäminen. (Taikalamppu 2009)

7.1 Kaakon lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kaakku, Etelä-Karjala ja Kymenlaakso

Lappeenrannan kaupunki ja sen ympäristökunnat tekevät yhteistyötä Etelä-Karjalan Lastenkulttuurikeskus METKUn (www.lastenmetku.fi) kanssa. Kotkan Lasten ja nuorten kulttuurikeskus LAKU (www.lakupaikka.fi) toimii Kaakon las-

ten ja nuorten kulttuuriverkosto KAAKUN (www.kaakku.fi) kanssa sekä tekee verkostomaisesti yhteistyötä Kymenlaakson kuntien kanssa opetusministeriön asettamien kehittämistehtävien suorittamiseksi alueella eli lastenkulttuurin kehittäminen paikallisesti ja alueellisesti, festivaalit ja tapahtumat, monikulttuurisuus, taidekasvatus ja kulttuuriperintökasvatus. Kaakkois-Suomen venäjänkielinen ja ruotsinkielinen vähemmistö ovat muiden kieliryhmien rinnalla alueen kulttuurinen voimavara.

KOPAN – Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuriverkoston vuoden 2010 toimintakertomuksessa on painotettu henkisen hyvinvoinnin kehittämistä. Laadukkaalla toiminnalla saadaan estettyä muun muassa nuorten syrjäytymistä.

Kouvolan kaupunki on mukana kehittämässä monikulttuurisuutta yhteistyössä Kymenlaakson Lasten ja nuorten kulttuuriverkosto KOPAN (www.lakupaikka.fi) kanssa.

7.1.1 Valtakunnallinen Taikalamppu Sytyke hanke

Kaakon lasten ja nuorten kulttuuri-verkosto Kaakku tuottaa Kaakun Sytyke-projektin, jolla viedään tanssimaan ja tekemään teatteria 12–17-vuotiaita nuoria Etelä-Karjalasta ja Kymenlaaksosta Travel to find yourself esityksellään Turkuun – Euroopan kulttuuripääkaupunkiin Lasten oikeuksien päivänä 20.11.2011.

Kaakun Sytyke taiteilijat Neil Owens, Walesista Suomeen muuttanut tanssitaiteilija ja Maria Fomin lappeenrantalainen teatteritaiteen maisteri ja draamapedagogi ovat valmistaneet kouluihin ja nuorisotiloihin, kulttuuritaloihin jaettavissa olevaan CD-levyyn materiaalia. Tätä hyväksi käyttäen voivat opettajat, nuorisotyöntekijät ja nuoret itsekin harjoitella etukäteen esitystä Turkuun. Mukana ovat Kansainväliset Taikalampun Sytyke-taiteilijat Meibion (Poikani) poikien tanssiryhmä Walesista ja Douglas Comley tanssitaiteilija ja Meibion-ryhmän ohjaaja. Meibion on tunnettu dynaamisuudestaan ja modernista tavasta käyttää tanssia välineenä opetuksessa ja sosiaalisessa muutoksessa. (Taikalamppu 2011)

Haastattellessani maahanmuuttajataustaisia nuoria Kouvolan maahanmuuttopalveluiden tiloissa mainitsin myös tästä mahdollisuudesta ja se tuntui sillä hetkellä kiinnostavan nuoria sekä maahanmuuttajapalveluiden työntekijöitä.

Syksyllä 2011 walesilainen tanssitaiteilija Douglas Comley tulee vierailulle Kymenlaakson kuntiin, tehden tanssin työpajoja nuorille yhteistyössä kotkalaisen tanssitaiteilija Neil Owens´n kanssa Kotkan Lastenkulttuurikeskuksen LAKUn organisoimana.

Niin mä näkisin sen että se on tosi hyvä keino työpajatoimintaan ja kaikkeen että tulee ihminen tosiaan eri maasta, eri kulttuurista. Kyllä siinä on ihan heti toisenlainen ote siihen tekemiseen kuin se et siellä ois joku selvällä suomenkielellä kertomassa ja tota mitäs nyt tehdään. Siinä on ihan erilainen sellainen jännite ja tota uusi ulottuvuus nuorille siihen tekemiseen kun että aha, tää ei oookkaan ihan suomalainen. Tuntuu vähän että se olis niinku hienoo. (Laine 2010)

7.1.2 ”Yllätyksiä sivuraiteilta” – Kymenlaakson kulttuurivientihanke

Lastenjuhlaa 14.5.2011 Turun pääkirjastoon Kymenlaakson Liiton kulttuurivientihankkeen ”Yllätyksiä sivuraiteilta” ohjelmatyöryhmän pyynnöstä ovat olleet suunnittelemassa vuoden (2011) aikana Kotkan Lastenkulttuurikeskuksen LAKUn henkilöstöä sekä Kymenlaakson Lasten ja nuorten kulttuuriverkoston KOPAN toimijoita.

Lähdössä toteuttamaan Lastenjuhlaa Turkuun ovat Pyhtään kulttuurisihteeri Tiina Salonen Kotkan Lastenkulttuurikeskuksen LAKUn hahmoilla Laku-pupu ja Lasten Meripäivien meripeikko. Lisäksi matkaan lähtevät Taito Kymenlaakson työntekijöitä Kouvolan toimipisteestä kädentaitojen työpajoineen, virolahtelainen nukketeatteritaiteilija Satu Liikkanen, yhteisesityksellään ja sirkustyöpajoillaan Haminan Teinisirkuksen ja Tykkimäen sirkuskoulun nuoria Kouvolasta, Lastenmusiikkiyhtye VokkiMyyrät Kouvolasta ja Kotkan Maretariumin henkilöstöä Hanna Hauki hahmollaan sekä Kouvolan ja Kotkan kirjastojen lastenosastojen henkilöstöä eri satuhahmoillaan.

Turun pääkirjaston Lastenjuhlassa on esillä muun muassa dokumenttielokuva ”Ensimmäinen opettaja” maahanmuuttajaluokasta, sen opettajista ja lapsista. Toteuttajana on Mediatehdas Dakar mainostoimisto ja TV-tuotantoyhtiö Kotkasta. (Kymenlaakson Liitto - Yllätyksiä sivuraiteilta kulttuurivientihanke 2011)

7.2 Monikulttuurisen toiminnan muotoina leirit ja vuotuisjuhlat

Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuritoiminnasta haastattelin 16.12.2010 Kouvola-talolla Kotkan Lastenkulttuurikeskuksen LAKUn (vuoden 2009 huhtikuun alusta lähtien) projektisihteeri, Taikalamppuverkoston työntekijä Maija-Kaisa Lainetta.

Laineen mielestä alueella ei välttämättä tarvita erillistä suunnitelmaa monikulttuurisuustoimintaan. Laine tähdentää haastattelussa, että aina ei tarvitse olla erikseen maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille suunnattua ohjelmaa. Hänen mielestään kaikki perheet, lapset ja nuoret on otettava mukaan lasten- ja nuorten kulttuuritoimintaan ja samalla maahanmuuttajaperheiden lapset saavat toimintaa.

...tai tota mieltä sitä voiko he nyt osallistua kun eivät ymmärrä kieltä. Kyllä he oppivat sen tekemisen kautta ja kokemisen kautta. Tärkeintä on mun mielestä, että pääsee mukaan vaikei kaikkea nyt ihan ymmärräkään. Kyllä kieli kehittyy siinä kun kuuntelee ja on mukana ja tekee. (Laine 2010)

Kotkassa kaikilla lapsilla ja nuorilla on kaupungin maahanmuuttajapalveluiden kautta mahdollisuus ilmoittautua ja osallistua kesällä Kotkan Lastenkulttuurikeskuksen LAKUn järjestämille lastenkulttuurileireille.

Nää on nyt nää maahanmuuttajat ja et kyllä he pärjää siellä ihan normaalissa perustoiminnassa niinku muiden mukana. Ainakin lasten kohdalla se on mun mielestä aika semmoista välitöntä ja tota eikä siellä tuijoteta välttämättä niinkään toisen ihonväriin. Enkä oo ainakaan siellä Lakuleirillä kohdannut mitään et olis koskaan ollut mitään semmoista rasistista, mutta en tiedä tuleeko se myöhemmällä iällä, ja nuoret kun alkaa muodostaa omia mielipiteitään. (Laine 2010)

Laine painottaa, että monikulttuuristen taiteilijoiden vierailuja on hyvä järjestää ja näin lisätä lasten ja nuorten mahdollisuuksia kohdata erilaisia kulttuureja. Maahanmuuttajataustaisen lapsen käytössä on hänen oma äidinkieltensä, joka on suomalaisille työntekijöille vieraana kielenä uusi ulottuvuus ja nuorten kanssa tekemiseen, innostava.

Ei tietenkään voida olettaa, että kaikki on oman kulttuurinsa käden taitojen tai muiden ammattilaisia, mutta niinku rohkaisemaan että ylipäättänsä kertoo siitä omasta kulttuuristaan ja on tota siitä ylpeä ja tota kyllä sieltä aina löytyy niitä ihmisiä jotka ovat aktiivisempia ja haluaa sitä myös ehkä jakaa ja ohjata muille, työpajoja tai ihan joi-takin ryhmiä sitten. Mut mä näen sen ehdottomasti voimavarana. (Laine 2010)

Eri kulttuurien edustajat tuovat taiteen tekemiseen uusia menetelmiä ja keinoja. Laine tähdentää, että on tärkeää löytää tekijät maahanmuuttajien joukosta ja rohkaista heitä tuomaan omaa kulttuuriaan esiin ja esittelemään sitä.

Että voisiko sitä jotenkin taiteen ja kulttuurin avulla sitten lievittää sitä mistä niitä ristiriitoja syntyy. Nuorisopuolella on suvaitsevaisuus-kasvatusta, tavoitteena että nuorisotalot kuuluvat kaikille. Kulttuurin avulla voidaan lievittää sitä, mistä niitä ristiriitoja syntyy. Peruste-taan yhdessä nuorten kanssa draamaryhmiä, joissa voidaan käsi-tellä teemoja ja taustaa miksi ihmiset käyttäytyvät niin kuin ne käyt-täytyvät. Teatterin keinoin voidaan purkaa tilanteita improvisoiden, asettuminen toisen ihmisen asemaan, rooliin ns. asettumaan ”toi-sen nahkoihin”. (Laine 2010)

Laineen mielestä kaupungin kulttuurituottajan tulee tuntea alueellaan toimivat ryhmät, tarvitaan kulttuurien tuntemusta lisää ja spesiaalitietouttakin tarvitaan sekä päivitettyä tietoutta. Maahanmuuttajapalvelut ovat hyvä linkki, yhteistyölle mm. tapahtumien tilaisuuksien tiedottamisessa, koska he tuntevat asiakkaansa.

Me on aika paljon tehty maahanmuuttajapalveluiden kautta, että se tiedotus menee heidän kautta, niin heillä kun on se toisella tapaa se tietämys siitä. Että mä näen, että se on tosi hyvä linkki lähteä teke-mään yhteistyötä, koska he taas tuntevat omat asiakkaansa. On helpompaa että he tiedottavat kuin, että me lähdetäisiin suoraan tiedottamaan näille maahanmuuttajaperheille, että se viesti menee varmaan paremmin perille. Mä näen siinä et jos kulttuurituotanto tekee yhteistyötä monikulttuurisuuden saralla ja maahanmuuttajien kanssa niin kyllä se maahanmuuttajapalvelut kaupungissa kanssa kannattaa pitää. Siellä on kuitenkin tietous siitä väestöstä. (Laine 2010)

Laineen mielestä kulttuurien kohtaamista, kansainvälistä toimintaa tarvitaan lisää, kuten taiteilijavierailuja ja lapsille ja nuorille lisää taidetyöpajoja. Konkreettista tekemistä mm. kädentaitojen työpajoja (kierrätysmateriaalia, uusia muotoja, värejä). Taiteen keinoin voi opettaa esimerkiksi koulussa eri oppiaineita. Laineen mielestä tarvitaan toiminnallista pedagogiikkaa eli nuoret oppivat tekemisen ja kokemisen kautta, ei välttämättä luentomaisella opetuksella. Lisäksi Laine korostaa, että on hyvä, jos alkuperäinen maan kansalainen on mukana nuorten työpajoissa, tekemässä asiat kuten he sen tekevät.

Laineen mielestä nuorille tulee tarjota elämyksiä taide-esityksistä esimerkiksi pantomiimia, varjoteatteria, sirkusta, mikä ei vaadi välttämättä kielellistä ymmärtämistä. Tärkeätä on, että tehdään asioita nuorten kanssa yhdessä.

Laine kertoo eräänä toimenpide-ehdotuksenaan eri kulttuureiden vuotuisjuhlien viettotapojen esittelyä nuorille verrattuna Kiinan ja Suomen tapaan viettää Uuden Vuoden juhlintaa. Nuoret tarvitsevat vuorovaikutusta. Toiset nuoret ovat alttiimpia aistimaan ympäristöään, ote on persoonakohtainen, ei välttämättä kulttuurisidonnainen ja kotikasvatuksen merkitys tulee huomioida.

Ylipäänsä suomen monikulttuurisuudesta tulemisesta, tänne tulee koko ajan lisää eri kulttuureja, niin kyllä se mun mielestä on ehdottomasti voimavara. Kun katsotaan kulttuuripalveluiden näkökulmasta. Sehän antaa hirveen paljon uusia mahdollisuuksia tehdä ja erilaisia työpajoja ja esityksiä, ja että tota sieltä on taidetta on niinku jokaisessa kulttuurissa ja se on jokaisessa kulttuurissa erilaista, se on voimavara ja rikkaus jos niitä voi nostaa erilaisia taiteen tekemisen menetelmiä ja keinoja, mitä nää eri kulttuurien edustajat tuo, niin se on ehdottomasti rikkaus. (Laine 2010)

7.3 KOPPA - Kymenlaakson Lasten ja Nuorten kulttuuriverkosto, Satuviikko

Sadutus on varhaiskasvatuksen menetelmä, jolla tuetaan lapsen ajattelun ja kielen kehitystä. Saduttamalla saadaan tietoa lapsen sanavarastosta. Sadutusmenetelmän avulla kasvattaja oppii tuntemaan lasta enemmän. Sadutukseen on olemassa ohjeistus, jossa kehoitetaan lasta kertomaan satu omin sanoin. Välttämättä lapselle ei anneta aihetta etukäteen eikä tehdä sadun kertomisen aikana kysymyksiä lapselle. Lapsen kertoma satu kirjataan aikuisen toimesta ja

luetaan lapselle, mitään muuttamatta. Lopuksi lapsi voi haluta muuttaa satua, piirtää tai maalata satuun liittyvän kuvan. Satu voidaan lukea myös muille lapsen läheisyydessä oleville lapsille. (Horppu, Leppämäki, Nurmiraanta 2009, 41)

Aikuinen voi olla näissä satutilanteissa aidosti kiinnostunut lapsen kertomuksesta. Aikuisen ei tule arvostella, arvioida eikä vähätellä lapsen kertomaa satua. (mt. 42)

Monikielinen perhe, jossa vanhemmat, aikuiset puhuvat äidinkielenään useampia kieliä tukee lapsen kielellistä kehitystä. Samalla voi kieltä harjoittaa kirjoilla, musiikilla, elokuvilla. Mikäli lapsi oppii luontaisella tavallaan kielet hyvin, vaikuttaa se myönteisesti lapsen myöhempään kehitykseen. Mikäli lapsi ei opi kieliä kuin puolinaisesti, mitään kieltä tyydyttävästi, voi tämä puolestaan vaikeuttaa oppimista esimerkiksi koulussa. (mt. 42)

Maahanmuuttajat, erityisesti pakolaiset ovat usein tilanteessa, jossa lasten on mukauduttava usean kielen taitajiksi pärjätäkseen maailmassa. Nykyisin myös viittomakieltä pidetään kaksikielisyytenä, jossa esimerkiksi kuulovammaisen on opeteltava viittomakielen lisäksi myös suomenkieli. (mt. 43)

Lapsen oma aktiivisuus ja aloitteisuus, mahdollisuus havainnoida ja oppia kannustaa ja motivoi lasta vuorovaikutukseen ympäristönsä kanssa.

Satuviikkoa ”Kaiken maailman sadut” vietettiin 13–20.10.2010 Kymenlaakson kunnissa Iitissä, Haminassa, Kotkassa, Kouvolassa ja Pyhtäällä. Satuviikon teemana oli vuonna 2010 monikulttuurisuus. Satuviikon ohjelmatarjonta oli pääasiassa osallistujille maksutonta. Aineistoa sain pyytäessäni Kymenlaakson kuntien Satuviikon monikulttuurisuustapahtumista kuntien kulttuurityöntekijöiltä sähköpostitse. (Liite 2.)

Kotkan kirjastosta Pirjoriitta Mäkelän koolle kutsuman Satuviikko -työryhmän yhteistyönä vuonna 2006 alkanut Satuviikko on levinnyt vuodesta 2009 kaikkiin Kymenlaakson kuntiin. Satuviikkoa vietetään Sadun nimipäivän viikolla.

Satuviikolla tapahtuu niin kaupungin kirjastoissa, museoissa kuin kouluissa ja päiväkodeissakin. Kaikki voivat osallistua viikon tapahtumiin omien resurssiensa mukaan. Viikolla on järjestetty nukketeatteri- ja kirjailijavierailuja sekä näytelmiä.

Vuosien myötä Kotkan Lastenkulttuurikeskus on ottanut tiedotusvastuun Satuviikon tapahtumista.

Satuviikko tarjoaa ohjelmaa päiväkodeille ja peruskoulujen pienimmille luokka-asteille. Satuviikko on pienimuotoinen, lämminhenkinen valonpilkahdus pimeään syksyn keskellä, eikä siitä ole tarkoituksaan kasvattaa Lasten Kulttuuriviikkojen kaltaista spehtaakkelia. Satuviikko ponnistaa voimansa paikallisten organisaatioiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja siitä, että koulut ja päiväkodit voivat itse tehdä yksiköissään omannäköisensä Satuviikon. (Laine, Toikka 2011)

7.3.1 Kouvolan Satuviikko 2010

Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut järjestivät 13–20.10.2010 tarinatyöpajoja ”Maailman myytit ja sadut” Koulurinteen ja Valkealan kirkonkylän alakouluilla.

Kuva 2. Tarinatyöpaja Anna Alatalon ohjauksessa Koulurinteen koululla

Koulurinteen koululla tarinatyöpajat toteutuivat 40 oppilaalle. Vetäjänä toimi opettaja Anna Alatalo, Hirvelän yläkoululta. Olin seuraamassa 19.10 Koulurinteen koululla tarinatyöpajaa ja haastattelin oppitunnin jälkeen opettaja Anna Alataloa.

Opettaja kertoo, ”Kalevalan seppä Ilmarinen on takonut Kalevalan Sammon sekä Kalevi-poegin (Kalevan-poika, myyttinen hahmo itämerensuomalaisten kansojen tarustoissa) miekan”. Väkevyys ja ihmeelliset voimat yhdistävät näitä

sankareita kuten Kreikan mytologian taruhahmo ja puolijumala Herkulesta. Suomen (Kalevala) ja Viron (Viron kansalliseepos) sankareissa ilmenee samankaltaisia ominaisuuksia. Tarinoiden naishahmoissa, suomalaisessa Kalevalan Ainossa on surua ja omakohtaista ratkaisua alistumisen sijaan verrattaessa antiikin kreikkalaisen taruston kekseliääseen Odysseuksen (kreikkalainen tarusankari ja Ithakan saaren myyttinen kuningas) puolisoon Penelopeen.

Opettaja käytti kirjan kuvia elävöittääkseen kerrottua tarinaa. Oppilaiden mielenkiinto säilyi oppitunnin loppuun asti. Oppilaat esittivät oppitunnilla omaaloitteisesti kysymyksiä ja kommentteja opettajalle. Opettajan mielestä ensimmäisen ja toisen luokan oppilaat ovat satujen tunnistajia, mutta kansainväliset tarinat ja myytit ovat juonikäsitteistöltään monitasoisia ja näin ehkä enemmän nuorten kanssa työstettävissä esimerkiksi draaman keinoin.

Opettajan mielestä sanataiteen saralla on mahdollisuuksia käsitellä erilaisia nuorten ongelmia. Tarinat ovat lasten keskuudessa hyvä vaihtoehto. Tarinoita on tosin luettava alaluokkien oppilaille heidän oman lukutaidon tason vuoksi. On myös huomioitava tarinoiden kielellinen ymmärrettävyys tarustojen vertauskuviin kuulijoiden eri kielitasojen mukaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kohdalla.

Tarinoiden myyttiset hahmot monitasoisina ja uusina elämyksellisinä kokemuksina jäävät oppilaiden mieleen. Opettaja Anna Alatalon mielestä monikulttuurisuus on enemmän nykypäivää. Sanataiteen saralla on mahdollisuuksia koulutyössä, joka jatkossa tulisi koulujen opetussuunnitelmissa huomioida. Taiteen keinoin voidaan toteuttaa henkilöhistorioiden taustoja ja avata monikulttuurisuusteemaa kulttuurierojen havaitsemiseksi. Eri näkökulmat yhdistävät muinaistarinoissa maailman kansoja.

Kuusankoskitalolla ja Kouvola-talolla järjestettiin Satuviikolla 20.10.2010 ”Kaiken maailman sadut” konsertti oli eri säveltäjien tuotannosta koottu päiväkotien lapsille ja peruskoulujen oppilaille. Konserttiin Kouvola-talolla osallistui kävelymatkan päässä sijaitsevien Kankaan ja Kaunisnurmen alakoulujen oppilaita, joita oli yhteensä noin 220. Kuusankoskitalon konserttiin osallistui myös naapurikunnan litin päiväkotien 70 lasta ja aikuista. Kuusankoskitalon konserttiin osallistuivat Kouvolasta Keskustan ja Tähteenkadun alakoulujen oppilaita sekä lä-

heisen Killingin päiväkodin esikouluikäisiä lapsia, oppilaita oli yhteensä 501. Satuviikon konsertteihin osallistui yhteensä 791 lasta.

Kuva 3. Selloduo Anna-Maaria ja Olli Varonen Salosta johdattelivat kuulijoitaan Satuviikon konserteissa satujen ja sävelten äärelle.

Konsertissa kuultiin sävelmiä saduista Lumikki ja seitsemän kääpiötä, Tuhkimo, Prinsessa Ruusunen ja Kapteeni Koukku sekä Astrid Lindgrenin satuhahmot Peppi Pitkätossu ja Vaahteranmäen Eemeli, Georg Malmstenin Mikki Hiiri merihädässä. Mukana oli myös Mozartin ja Sibeliuksen sävelmiä. Monet konserteissa esitetyistä sävelmistä näyttivät olevan suosittuja lasten keskuudessa.

Konserteissa havaitsin yleisönä olleiden lasten keskittyvän kuuntelemaan ja tunnistavan muusikoiden juontotekstien avulla sävelmistä kertovia satuhahmoja (ikäjakauma 5-6-vuodesta, esikouluikäisistä 12–13-vuotiaisiin kuudennen luokan oppilaisiin). Juonnettu konsertti on pedagogisesti antoisampi kuin ilman. Lasten eläytymistä tuki juontajien etukäteen kertoma tarina. Visuaalisen kuvamateriaalin käyttö näyttämön taustalle heijastettuna (sävelmissä esiintyvät hahmot) saattaa elävöittää juonikerrontaa, mutta moniaistillisena kokemuksena vie kuulijoilta huomiota.

Satuviikolla toteutettiin Minun Kouvola juhluvuoden 2010 Lasten naamiaisiltamat 16.10.2010 Moisio kartanossa Elimäellä. Tapahtuma oli maksullinen. Tilaisuutena yleisömenestys, myytyjä lippuja oli yhteensä 140.

Lasten naamiaisiltamissa kuultiin Pohjois-Kymen musiikkiopiston opettajista koostuvan barokkiyhtyeen soittoa sekä ”Haminan Hyvät Aasukkaat” yhdistyksen

toteuttamana 1800-luvun käytökoulu. Elimäen ja Valkealan nuorisoseurat opastivat aarten etsintää lapsille kartanon pihamaalla. Kartanorakennuksen salihuoneessa lapset tutustuivat menuetti- ja poloneesitantsseihin ajan teemaan pukeutuneina. Taikuripariskunta Airaksinen ja iletulitus päättivät Iltamissa koko perheen ohjelman.

Haastattelin neljää alakouluikäistä lasta, mitä mieltä he olivat tapahtumasta. Lapsista elämyksellinen aartenmetsästys oli ollut mukavinta. Lapset arvostivat tekemistä, tanssia ja leikkimistä, isossa kartanorakennuksessa. Lapset olivat valmiit tulemaan uudestaan, mikä on merkki tapahtuman onnistumisesta kohde-ryhmälle.

Haastattelutilanteeseen vaikutti kartanon isossa salihuoneessa muiden lasten äänekkyyys, perheet odottivat tapahtuman viimeistä ohjelmaa eli iletulitusta. Haastattelevalle koulutyölle oli jäänyt mieleen taikuri ja illan iletulitus. Pienelle pojalle oli jäänyt mieleen itse koettu aartenmetsästys.

7.3.2 Lastenkulttuuriviikot

Kymenlaakson kuntien yhdessä järjestämät Lasten Kulttuuriviikot olivat ajalla 6-27.2.2011. Kymenlaakson kunnat yhdessä Kotkan Lastenkulttuurikeskus LA-KUn kanssa markkinoivat ja tiedottavat Lasten kulttuuriviikkojen ohjelmatarjonnasta.

Kouvolassa Lasten kulttuuriviikoilla järjestettiin noin 40 Kouvolan ala- ja yläkoululle erilaisia taidetyöpajoja ja taiteilijoiden konsertti-, teatteri- ja tanssivierailuita. Kaupungin kulttuuripalvelut tarjosivat ala- ja yläkoulujen oppilaille Kassandra ry:n afrikkalaisten taiteilijoiden Archibong Eyo´n (tanssija, laulaja syntynyt Douala, Kamerun, asunut Nigeriassa) ja Janko Manneh´n (syntynyt Nakui, Gambia) afrikkalaista tanssia ja afrikkalaisen rummutuksen työpajoja eli djembe-rumpujen soittoa. Djembe on vuohennahalla päällystetty suuren pikarin muotoinen rumpu, jota soitetaan paljain käsin. Niitä on erikokoisia. Rummuilla voidaan tuottaa vaihtelevia ääniä. (Kassandra ry, 2011)

Lisäksi monikulttuurista ohjelmatarjontaa peruskoulujen oppilaille tuotettiin muun muassa museopedagogi Irja Ahtovirran ”Saviset tarinat” kädentaitojen työpajat, Taito Kymenlaakson ”afrikkalaisten naruhelmien” työpajat, Konsertti-keskuksen Arnold Chiwalalan Pole Pole konsertit sekä Jari Laukkasen ja Marko Pihavainion Afrikka-matkasta gospelkonsertti, mukana esillä kouvolaalaisen maahanmuuttajataustaisen nuoren valokuvia Afrikka-matkaltaan. (Kouvolan kaupunki 2011)

Lastenkulttuuriviikoilla osallistuin ”Koko Maailma soi” nuortenkonserttiin Kuu-sankoskitalolla 5.2.2011. Eskolanmäen koulun valinnaisryhmien ja Kankaan koulun musiikkiluokkien oppilaiden esityksissä monta laulua ja musiikkiesitystä liittyi kansainvälisyyteen ja monikulttuurisuusteemaan. Tämä osaltaan vakuutti suomalaisten kouvolaalaisten nuorten kiinnostuneisuuden kansainvälisyyteen ja monikulttuurisuuteen. Osaltaan asiaan on vaikuttanut Kankaan ja Eskolanmäen koulujen valmentavien luokkien oppilaiden ja kantasuomalaisten oppilaiden keskinäinen vuorovaikutus kouluissa.

8 NUORTEN HAASTATTELUJA JA TULOKSIA

Kouvolan kaupungin maahanmuuttopalveluiden toimiston neuvottelutilassa haastattelin (16.12.2010) jo muutaman vuoden Kouvolassa asuneita nuoria Afrikan Liberiasta, Aasian Burmasta sekä Palestiinasta. Nuoret Abdullah, Kemisha ja Mary kertoivat harrastuksistaan ja tavasta kohdata suomalaisia nuoria. Haastattelutilanteessa mukana olivat maahanmuuttokoordinaattori Satu Kurri ja Kouvolan seurakunnan projektisihteeri Zinaida Hult sekä osan aikaa kaupungin sosiaaliohjaaja Karoliina Mäki.

Nuoret olivat asuneet Suomessa jo kolme-neljä vuotta. Suomen kieltä he osasivat melko hyvin. Haastattelu käytiin kokonaan suomen kielellä. Nuoret olivat haastattelutilanteessa välittömiä ja ystävällisiä käytökseltään, ehkä uteliaan tiedostavia yhteisestä keskustelutilanteestamme. Ujous oli läsnä, mutta haastattelijana koin tilanteen myönteisenä. Aikuisten mukanaolo oli hyvä asia, mutta vei aikaa ja nuorilta mahdollisuuksia ehkä saada omia ajatuksia tarpeeksi esille.

Aikuisten esittämät apukysymykset toisaalta veivät keskustelua eteenpäin, koska he tuntuivat ymmärtävän haastattelijaa.

Nuori mies oli asiallinen, realistinen ja yhteistyöhaluinen. Toinen nuorista naisista oli halukas kertomaan kokemuksistaan suomalaisten nuorten kanssa. Kokeemukset olivat hämmentäviä. Vapaa-ajan vietossa nuorilla maahanmuuttajataustaisilla ja suomalaisilla on eroavaisuuksia. Suomalaiset nuoret ovat vapaammin ja enemmän nuorten suosimissa tiloissa keskenään. Maahanmuuttajataustaisilla nuorilla ei tuntunut olevan kokemusta Kouvolan kaupungin nuorisotiloista. Haastattelun aikana aikuiset keskustelun edetessä ryhtyivät jo järjestämään suomalaisiin seurustelutapoihin liittyen nuorille lavatanssiretkeä tulevana kesänä maaseudulle.

Zinaida Hult:...” Ennen kesää kaksi nuorta tyttöä kävi kysymässä: Mitäs me kesällä teemme? Muut lähtevät matkustamaan johonkin laivaretkille. Meillä ei oo mitään. Voitko sä järjestää meille joku retki johonkin? Niinku toiset vanhemmat lähtevät kesällä mut heillä ei oo missään.”

Nuorella miehellä oli työharjoittelupaikka tiedossa tulevaksi kesäksi sekä urheiluharrastuksena jalkapallo. Koulusta tuntui hänelle löytyvän enemmän kavereita. Poika oli nyt yksin Kouvolan koulussa ja muut kaverit jääneet nykyisen asuinpaikan ympäristön kouluihin. Poika harrasti jalkapalloa kesällä ja talvella kuntosalia. Hänen mielestään Kouvolassa ei voinut tehdä mitään erityistä. Poika oli kiinnostunut harrastamaan Hip-hop tanssia ja kertoi pitävänsä paljon rapmusiikista.

Asuinpaikan läheisessä peruskoulussa koulun suorittaminen jää kesken usein maahanmuuttajataustaisella nuorella mm. iän ja kielitaidon tason vuoksi ja nämäkin kouvolaalaiset nuoret olivat vielä koulussa Kouvolan Lyseolla yhteisellä maahanmuuttajaluokalla.

Suomen kielen opiskelu (myös kulttuurin) on tärkeä sopeutumisessa, kotoutumisessa paikkakunnalle. Kielen avulla (vaikka kielitaito on suomalaisillakin nuorilla melkoinen) saa yhteyden ympäristöönsä herkemmin. Kouluissa tuntuu olevan enemmän kavereita. Toisaalta suomalaiset nuoret eivät keskustelleet näiden nuorten kanssa mitenkään erityisesti koulussa välitunnilla. Nuorilla maahanmuuttajaluokalla oli oma liikuntatuntikin. Toisaalta jos koulujen taito- ja tai-

deaineita voisi yhdistää, olisiko tämä jo mahdollista toteuttaa seuraavien opetussuunnitelmien puitteissa yläluokilla?

Tytöt olivat löytäneet ystäviä toisesta lähikaupungista sattumalta eli toisia maahanmuuttajataustaisia nuoria. Ikäerosta huolimatta heille löytyi yhteistä tekemistä. Tyttöillä tuntui tanssi ja musiikki yhdistävän harrastuksena. Tuleva tammi-kuussa alkava Improteatteriryhmä monikulttuurisuusnuorille ja suomalaisille nuorille tuntui nuoria heti kiinnostavan. Myös pääkirjaston nuorille suunnatun Mediamajan käytöstä oli tyttöillä jo kokemusta. Nuoret olivat videoineet lauluaan ja tanssiaan YouTubeen Mediamajassa. Elokuvien tekeminen tuntui kiinnostavan heitä. Nuoret olivat saaneet esiintymiskokemusta erilaisissa kaupungin maahanmuuttajapalveluiden järjestämässä tapahtumissa.

Kaverit ja kavereiden saanti kuin heidän kanssaan yhteisen tekemisen löytäminen, tuntui olevan monikulttuurisille nuorille hyvin tärkeää. Perheen merkityksen aisti, mutta se jäi haastattelujen keskustelussa enemmän taka-alalle.

Rohkeus lähteä pohtimaan jonkin uuden järjestämistä muiden nuorten kanssa koettiin mahdollisuutena. Haastattelun aikana pohdittiin kouvolaalaisille nuorille järjestettävään tulevaan syksyn nuorisotapahtumaan omaa osiota maahanmuuttajataustaisten nuorten itsensä järjestämänä. Nuoret saivat oman tapahtumatilan ja mahdollisesti varat kaupungilta järjestää omansa näköistä toimintaa kyseiseen nuorisotapahtumaan syksyllä maahanmuuttajapalveluiden kautta.

Kouvola koettiin rauhalliseksi kaupungiksi asua, jossa on paljon kauppoja ja Kymijoki. Tuntui, että nuoria kiinnostivat samat asiat kuin yleensä nuoria. Toisaalta iän perusteella suomalaiset nuoret olisivat ehkä jo heidän iässään perustamassa omia perheitä. Nuorille olivat tärkeitä asioita: yhteiset kaverit, mukavat harrastukset ja tulevaisuudessa koulutuksen kautta työn saanti. Perheiden tavoissa oli eroja edelliseen kotimaahan, mutta niihin oli Suomessa jo ehditty sopeutua.

Aikuiset keskustelivat mielipiteitä herättäneestä monikulttuurisuuskeskuksen perustamisesta Kouvolaan. Nuorille olivat järjestöt ja yhdistystoiminta vierasta. Nuoret pohtivat omaa tummaa ihoaan eroksi muista nuorista sekä omia asenteitaan, koska he eivät polta tupakkaa eivätkä juo alkoholia, kuten kertoivat suomalaisten nuorten tekevän usein vapaa-aikanaan. Aikuisten mielestä ihonväri ei

enää pelkästään vaikuta ihmisten asenteisiin ja käytökseen, vaan se millainen ihminen on.

Suomalaisista tuntuu, kun mä olin Inkeröissä suomalaiset tutut käveli. Mä en oo ujo mut he ujo niin paljon ja kun mä oon heidän kanssaan, mä en tykkää istua hiljaa aina, katsoo toisia, siksi kun mä mulla on suomalainen tuttu kaveri ehkä vain yksi kuukausi sitten mä en voi enää mennä hänen luonaan, koska se on niin tylsää. Kun menee Kotkassa mun kaveri luona aina opiskeli tanssia uusia lauluja, teemme jotain hauskaa tai päätetään että mennään kavereille. (Kemisha 2010)

Monikulttuuristen nuorten mielestä suomalaiset nuoret voivat olla myös ujoja ja samalla tylsiä. Nuorilla tuntui olevan aina mukavaa ja tekemistä kongolaisten ystäviensä kanssa Kotkassa. Toisaalta aikuiset pohtivat, että nuoret tarvitsisivat nuorten omia kohtaustiloja, mutta ei niinkään baareja tai diskoja, myös nuorisotalot eivät tuntuneet nuoria kiinnostavan.

8.1 Mediamajan nuoret

Mediamaja sijaitsee Kouvolan kaupungin pääkirjastossa. Mediamajassa työskentelee tällä hetkellä viisi kirjaston työntekijää ja kaksi harjoittelijaa. Mediamajan toiminta rahoitetaan Manner-Suomen ESR-ohjelmaan kuuluvasta valtakunnallisesta Tietoyhteiskunnan tilat ja sisällöt projektista, joka käynnistyi 1.8.2008 ja päättyi 31.12.2011. Mediamajan jatko on uuden hankehakemuksen hyväksynnän varassa. (Suomen Kirjastoseura)

Mediamajan tilassa voi tehdä kuvankäsittelyä, kuvata videoita ja editoida niitä, äänittää musiikkia tai pelata. Mediamaja on käyttäjilleen ilmaista. Mediamajassa järjestetään myös tapahtumia, konsertteja, näyttelyitä. Mediamajassa nuorten lisäksi vierailevat myös Kouvolan peruskoulut opettajineen. Yhteistyötä on käynnistetty Kymenlaakson seudun ammattiopiston ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kanssa. Reilun kahden vuoden toimintansa aikana Mediamaja on vakiinnuttamassa toimintaansa myös maahanmuuttajien kotouttamisessa. Me-

diamajan toiminnasta ovat kiinnostuneet kirjastolaitoksien henkilöstö Hämeenlinnasta, Tampereelta Helsinkiä myöten. (Kouvolan Sanomat 10.11.2011, 16)

Haastattelin Mediamajassa 26.1.2010 kahdeksaa 14–16-vuotiasta kouvolaista nuorta kansainvälisyysseemasta. Paikalla olivat myös kirjastovirkailijat Kini Laine ja Salla Palmi-Felin. Nuoret olivat aiemmin järjestäneet 3.12.2010 ”Teinit ideoimaan kulttuuripalveluita” – hankkeen puitteissa Mediamajassa Jeboulandia-paneelin, jonka tuloksena nuoret olivat keränneet ehdotuksia, toivomuksia Kouvolan kaupungin kulttuuripalveluille.

Big Brother -formaatin tyypillisesti toteutettu Kouvolan kirjaston Mediamajan nuorten ilta oli suunnattu 8- ja 9.luokkalaisille. Mediamajaan oli rakennettu Big Brother -taloa muistuttavat lavasteet, päiväkirjahuoneen paneelissa nuoret vastasivat etukäteen Kouvolan kaupungin eri yksiköiden edustajilta tiedusteltuihin kysymyksiin. (Kouvolan kaupungin kirjasto 2010)

Kouvolan kaupunginkirjastonvirkailija Kini Laineen vetämän nuorten illan kysymykset olivat 1) Miten mielestäsi nuorten kiinnostusta kulttuuriin voi lisätä? 2) Mitä kulttuurin alaa valtion tulisi tukea ja miksi? 3) Minkälaisissa kulttuurityylisissä tapahtumissa olet ollut? (Laine 2011)

Ensimmäisen kysymyksen vastauksissa nuoret halusivat ilmaisia, nuorille suunnattuja tapahtumia, joissa julkisuuden henkilöitä olisi mukana. Mukaan tapahtumiin toivottiin myös nuoria eri kulttuureista. Nuoret halusivat itse järjestää elokuvailtoja, etnisiä ruokakulttuuritapahtumia ja konsertteja.

Toisen kysymyksen vastauksissa ilmeni, että nuorten mielestä kulttuuriin kiinnostusta lisäisivät 3 D-elokuvia esittävät elokuvateatterit, nuorten musiikkikulttuurin tukeminen, tanssin ja zumban tarjoaminen maksuttomasti nuorille.

Kolmannen kysymyksen vastauksissa esiintyivät kokemukset teatteriesityksistä, koulun kanssa taidenäyttelyissä käynnit, Be Young -tapahtuma sekä NUVA:n Nuorisovaltuuston järjestämät tapahtumat, konsertit ja elokuvat.

Kulttuurien välisistä eroista vastaukset olivat melko vähäisiä, lähinnä nuoret huomioivat ihmisten ihonväriä, ruokakulttuuria, juhlapyhiä ja uskonto oli mainittu. Kysymykseen onko nuorilla maahanmuuttajataustaisia kavereita, nuoret kertoivat, että on jonkin verran kouluissa.

Haastattelussa nuorten mielipide monikulttuurisuudesta, on yhtä kuin tapojen erilaisuus. Ihmiset ovat samanlaisia, tavat ja tottumukset erilaisia. Ihmisten ulkonäöstä keskustelu herätti huomiota. Ulkomaalaiset ja suomalaiset erotetaan jo ulkonäön perusteella sekä käytöstavat ovat suomalaisuuden tunnusmerkkejä.

Nuorten tietämys ulkomaiden elinolosuhteista ei välttämättä tässä iässä ole vielä kovin todenmukainen. Kokemuksia oli joillakin maahanmuuttajataustaisista muista nuorista. Tässä ryhmässä ei ollut nuoria, jotka harrastaisivat paljon. Nuoret lähinnä halusivat musiikkitapahtumia julkisuuden henkilöiden juontamina. Nuoret halusivat itse osallistua tapahtumiin, myös niiden suunnitteluun. Halukkuutta esiintyi jopa työryhmiin kutsumisesta.

Puistojumppa nuorisolle ja aidon alkuperäisen etnisen ruoan kokemisen (etnisen ruoan valmistusta ammattikokkeineen) ehdotukset olivat tuoreita, uusia. Tulevaisuus tulisi nuorten mielestä olla mahdollisimman samanlainen kuin nyt koneiden toimiessa apuvälineinä. Nettimaailma oli luonnollisesti tuttu foorumi nuorille. Selvästi nuoret halusivat lisää tapahtumia, joissa nuoret voisivat tavata toisia nuoria hyvän musiikin merkeissä.

8.2 Sirkus Bravuurin nuoret Kouvolassa

Sirkuskoulu Bravuurin nuoria haastattelin 12.1.2011 sirkuskoulun toimitilassa Kuusankoskella. Nuoret olivat aiemmin esiintyneet monissa kaupungin kulttuuripalveluiden järjestämissä lasten ja nuorten kulttuurin tapahtumissa.

Sirkuskoulu Bravuurin oppilailla on bulgarialaissyntyinen, Suomessa pitkään asunut Sirkus Bravuurin perustaja ja opettaja Konsta Nakov. Sirkuskoulu Bravuuri on Kouvolassa toiminut vuosia ja tehnyt taidekasvatustyötä taiteenperusopetuksen ryhmänä. Nuorten ryhmän oppilaat olivat 7-16-vuotiaita. Nuoret harjoittelevat säännöllisesti viikoittain Sirkus Bravuurin toimitiloissa opettajiensa Maria Hyytiäisen ja Konsta Nakovin ohjauksessa. (Sirkuskoulu Bravuuri 2011)

Ohjaajat vakuuttivat haastattelijan ammattitaidoillaan. Haastattelijana sain nähdä kuinka Maria ohjasi nuoria sirkustaitotempuissa harjoittelutilassa. Lisäksi Nakovin kanssa käyty keskustelu taidekasvatuksen tämän hetken ilmiöistä tuntui mielenkiintoiselta.

Nuoret kertoivat pitävänsä ohjaajistaan. Tässä sirkusryhmässä nuoret olivat harrastaneet ½ vuodesta 6 vuoteen. Nuoret olivat tulleet sirkuskouluun osa läheltä Niskalasta, Kuusankoskelta, osa kauempaa Valkealasta, Kouvolan keskustasta, Rekolasta kuitenkin kaikki he olivat kouvoolalaisia.

Kun tiedustelin mikä oli heidät saanut innostumaan sirkustaiteesta, nuoret vastasivat: Mä ite vaan halusin. . Mua kiinnosti ihan sirkuskoulu.. Mie tykkäsin temppuilusta.. Sopivan lähellä. Ja tää ryhmä esiintyi meidän koululla, tässä lähellä Pilkan koululla. Mulla oli kaveri täällä, tulin sit sen kaa. Mie näin Kouvolassa esityksen ja halusin mukaan. Mun yksi tuttu kertoi. (Sirkuskoulu Bravuurin nuoret 2010)

Nuoret olivat tulleet kiinnostuksesta sirkustaiteeseen, kuka katsottuaan sirkusesityksen, joku taasen oppiakseen enemmän sirkustaiteesta. Toiset olivat tulleet myös kaverin kanssa tai kertomana.

Kysymykseen mielitempuista nuoret vastasivat: ”Rullaluistimilla ajelu, pyöräily, jonglööräys, akrobatia, vanne... (Sirkus Bravuurin nuoret 2010)

Maahanmuuttajataustaisia nuoria ei ryhmässä sillä hetkellä ollut, mutta nuoret ja ohjaaja kertoivat niitä kyllä olleen aikaisemmin, suomea puhuvia kylläkin.

Tiedusteltuani sirkustaiteen kansainvälisyydestä sain nuorilta myönteisen hyväksynnän. Sirkustempuut ovat perusvalmiuksiltaan maailmanlaajuisesti tunnettuja. Osa tempuista on omia sovellutuksia, joita nuoret ehdottavat itsekin opettajilleen harjoiteltavaksi.

Varmaan on.. Eikä ole maakohtaista millaisia lahjakkuuksia on...varmaan joka puolelta maailmaa löytyy hyviä... (Maria 2010)

Tässä ryhmässä kaikki nuoret olivat keränneet jo esiintymiskokemusta. Mielenkiintoista oli, että nuoret ikäeroistaan huolimatta harjoittelivat samassa ryhmässä. Tämä tuntui nuorista ja ohjaajista luontevalta.

Tiedusteltuani oliko Kouvola kansainvälinen paikka, sain nuorilta seuraavanlaisia vastauksia: ”No ei ole kavereita, mut on tuttuja...vanhassa koulussa oli kiinalainen...niin ja Italiasta...ja sit venäläisiä ...ja afrikkalaisia...(Sirkus Bravuurin nuoret 2010)

Kysymyksiini mitä kulttuuritapahtumia nuorille tulisi järjestää, nuoret eivät olleet varmoja mitä sanalla kulttuuri tarkoitin. Kulttuuritilaisuuksien maksullisuudesta sain jo useamman vastauksen. Laadukkaista, taitavien esimerkiksi sirkustaiteilijoiden esityksistä oltiin valmiita vähän maksaakin.

Sirkuskoulun opettaja Konsta Nakov itse kertoi olevansa vaativa ohjaaja. Hän kertoi itse arvostansa hyvin tehtyä työtä. Nakov antoi nuorille tunnustusta ahkerasta työstä ja piti oppilaitaan lahjakkaina.

Taiteilijan työtä yhteiskunnassa tulisi enemmän arvostaa maksamalla kunnan palkkioita laadukkaista esityksistä yleisölle. Nakov tunnusti tekevänsä kasvatus-työtä nuorten keskuudessa. Kaupungilta Nakov toivoi enemmän arvostusta sirkustaiteen opetustyöstä nuorille. Nakov näkee sirkustaiteen monipuolisena taidemuotona (lapsen kokonaisvaltainen kehitys) ja tulevaisuudessa jopa oppiaineena esimerkiksi liikunnan vaihtoehtona peruskouluissa.

8.3 Monikulttuurinen perhe - Monikulttuurinen perhetyö

Suomessa elää tällä hetkellä noin 55 000 kaksikulttuurista paria. Pääkaupunkiseudulla jo joka kymmenes avioliitto on monikulttuurinen. Yleisimmin toinen puolisoista on syntyperältään venäläinen, ruotsalainen tai virolainen. Kaksikulttuurisissa perheissä elää noin 160 000 lasta. (Väestöliitto 2011)

Maahanmuuttajaperheiden ja lasten hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ennaltaehkäisy tarvitsee monikulttuurista perhetyötä. Etenkin pakolaistaustaisilla

perheillä on traumaattisia kokemuksia ja menetyksiä, jotka viivästyttävät perheiden kotoutumis-prosessia. Siksi on tärkeää lisätä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön monikulttuurista osaamista ja kohdentaa voimavaroja erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien perheiden, lasten ja nuorten tukemiseen monikulttuurisen perhetyön avulla. (Kouvolan kaupungin maahanmuutto-ohjelma 2010, 12)

Kouvolan kaupungissa maahanmuuttajaperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi aloitetaan hankerahoituksella monikulttuurinen perhetyö. Mallina on Väestöliiton Kotipuu-projektissa kehitetty välittävän perhetyön malli, jossa sovelletaan maahanmuuttajataustaisia perheitä palvelevaa perhekeskeistä psykososiaalista työtä. Välittävää perhetyötä tekevä tiimi on monikulttuurinen ja moniammatillinen. (mt. 12)

Monikulttuurinen nuori ja monikulttuurinen perhe on käsitepari, jolla viitataan nuoriin, joiden vanhemmista vähintään toinen on syntynyt ulkomailla. Nuorelle oman kulttuuritaustan vaaliminen saattaa olla tärkeää. Maahanmuuttajaperhe kulttuurillisesti nähtynä saattaa olla ongelmallinen, johtuen ehkä nuoren vanhempien traditionaalisista kasvatuskäsityksistä. Perheiden sisällä käydään keskusteluja nuorten kanssa, että ymmärtää ”omaa” ja että ymmärtää ”suomalaista kulttuuria”.

Monikulttuuristen perheiden tapaan sukupolvien ja sukupuolten välisissä suhteissa esiintyy paljon ennakkoluuloja. Näissä keskusteluissa perheen uskonto tai kulttuuri ohjastaa nuoria, ei suomalaiset tai suomalainen yhteiskunta. Suomalainen vanhemmuus ja perhe saattavat tuntua jopa ideaalilta suhteessa sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Myös suomalaisten perheen ja vanhemmuuden merkitystä on alettu myönteisellä tavalla korostaa. Nykyisin puhutaan tarpeista ”perheen tukemiseen” ja ”vanhemmuuden vahvistamiseen” kannustaen lisäämään näin lapsille ja vanhemmille perheen yhteistä aikaa. (Honkasalo, Peltola 2010, 120–122)

Monikulttuuristen perheiden aseman ymmärtämiseksi on tiedostettava säätelyjärjestelmät, jotka ohjaavat sekä maahanmuuttajaperheiden kanssa toimivia ammattilaisia että perheitä kuin heidän elämäänsä Suomessa. Maahanmuuttajaperheisiin liittyvästä lainsäädännöstä keskeisimpiä ovat Ulkomaalaislaki (310/2004), Kotouttamislaki (493/1999) ja Yhdenvertaisuuslaki (20.1.2004/21).

Oleskeluluvan yhdeksi perusteeksi asetetaan ulkomaalaislaissa perheen koaminen. Kotouttamissuunnitelma tarjoaa toimenpiteitä, jotka tukevat maahanmuuttajaa ja hänen perhettään. Valtioneuvoston kotouttamislakia koskevassa selonteossa kiinnitetään erityistä huomiota lasten ja nuorten hyvinvointiin (Valtioneuvoston selonteko 2008,32).

Hallituksen maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassa (2006, 3) korostuu perheen merkitys työperäisen maahanmuuton yhteydessä. Tällöin perheen muutto Suomeen nähdään voimavarana ja lasten tulkitaan edesauttavan perheen kiinnittymistä paremmin yhteiskuntaan. Perhe on nuorelle sosiaalinen ja emotionaalinen tuki, arjen tärkeä toimintaympäristö. Perhenäkökulma voi avartaa ymmärtämään nuorten ratkaisuja ja toimintatapoja perheen ulkopuolella, koulussa ja vapaaajalla. (Honkasalo, Peltola 2010, 127)

8.3.1 Pyry

Haastattelin kouvolaista monikulttuurista 16-vuotiasta nuorta (22.12.2011) nimeltään Pyry. Hänen äiti on suomalainen ja isä namibialainen. Nuoren elämän juuret ovat vahvasti Afrikassa. Nuoren elämä jatkuu suomalaisten isovanhempien rakentamassa talossa Kouvolassa. Nuori käy koulua kansainvälisellä luokalla sekä harrastaa asuinpaikkakunnallaan rakastamaansa jalkapalloa.

Pyry on vähintäänkin kahden kulttuurin edustaja. Äitinsä on kantasuomalainen. Perhe asuu Kouvolan kaupungissa. Pyryn isä on afrikkalainen. Pyry on asunut Afrikassa ainakin Mosambikissa, Keniassa ja Tansaniassa. Äiti on ollut töissä Afrikassa Mosambikissa, Suomen valtion suurlähetystöissä Tansaniassa ja Zambiassa kertoo osaltaan yhteiskunnallisten verkostojen käyttömahdollisuuksien tuntemisesta. Tietoisuus erilaisista vaihtoehdoista maailmalla lisää maahanmuuttajien integroitumisessa uuteen kotimaahansa.

Perheen lomailu kesäisin Suomessa mahdollisti Pyryn osallistumisen harrastuksensa pariin Myllykoskella. Pyryn pikkuveli puhuu myös suomea. Poikien

äidin linan tapasin Kouvolan Teatterissa 9.11.2010 järjestetyssä Tunneklubin Afrikka-illassa. Pyysin tilaisuudessa saada haastatella perheen nuorisoa.

Haastattelutilanteessa perheen kotona Myllykoskella Pyry osoitti tuntevansa hyvin afrikkalaista, aiemman kotimaansa kulttuuria, ja hän oli Kouvolassa vajaan puolen vuoden asumisensa jälkeen kiinnostunut uuden kotimaansa tarjoamista mahdollisuuksista.

Äidille tuntui olevan tärkeää poikien pääseminen suomalaiseen kouluun, integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Äidin mielestä hyvää sattumaa oli muutto hänen vanhempiansa kotitaloon suomalaiseen maalaismaisemaan, vanhemman pojan urheiluharrastus sekä uuden koulumahdollisuuden löytäminen seudulta. Pienempi poika Juri käy päivisin läheisessä päiväkodissa ja äitinsä lina Soiri oli saanut jo mahdollisuuden kertoa valokuvin Afrikasta poikansa päiväkodin lapsille ja henkilökunnalle.

Mä oon puhunut suomea sujuvasti mun äidin kanssa koko elämäni sekä asuin täällä pienenä kaksi vuotta.” (Pyry 2010)

Nuorukaisen kanssa oli luontevaa keskustella enemmän kuin aiempien maahanmuuttajanuorten, hänen hyvän suomenkielen taitonsa ansiosta. Paikalliset murre sanat ja helsinkiläiset slangisanat vilahtelivat pojan puheessa. Nuorukainen koki asuneensa koko elämänsä Afrikassa, missä oli lämmin ja hyvä sää, paljon kavereita ja ulkona vapaa-aikana riitti tekemistä ystävien kanssa. Nykyisin jalkapallon pelaaminen Myllykosken Pallon nuorten ryhmässä ja Kouvolan yhteiskoulun lukion englanninkielinen luokka sekä kuuluminen urheiluakatemiaan mahdollistivat nuorukaiselle integroitumisen parhaalla mahdollisella tavalla uuteen kotikaupunkiinsa Kouvolaan.

Olen asunut Afrikassa koko elämäni. Mä huomasin, että kesällä ihmiset on enemmän ulkona, kun on lämpimämpää. Tansaniassa me oltiin koko ajan, mä en ollut yhtään kotona. Mä olin koko ajan kavereitten luona tai ulkona tai rannalla. Nyt täällä on ollut himassa, kun on huono sää. (Pyry 2010)

Nuorukainen koki, että talvella ei ollut tapahtumia tarpeeksi nuorille ja välimatkat pitkiä kulkea taajamien välillä. Linja-autoreitit ja aikataulut pakottivat Kouvolassa iltaa viettäessään usein jäämään yökylään kavereiensa luokse.

Pyryhän löysi itselleen kaverin joka ei myöskään ole kantasuomalainen. Isänsä on venäläinen ja äitinsä puoleksi on ranskalainen. Minua huvitti, että ne löytävät kuitenkin tällaiset yhteydet. Ehkä heillä on sitten jotain yhteistä, vaikka toinen on afrikkalainen ja toinen on venäläinen. Ehkä että on sitä toiseuden kokemusta. (Soiri 2010)

Integroituminen Pyrylle olisi muutoin ollut paljon vaikeampaa, kavereiden etsintää ilman yhteistä harrastusta.

lina Soiri puhuu toiseuden kokemuksesta. Pojat löysivät kaverin samankaltaisten kokemusten yhdistäessä. Lyseon maahanmuuttajaluokasta puhuessaan äiti ja poika toteavat, että maahanmuuttajanuoret valmentavalla luokalla vasta opettelevat suomen kieltä. Kansainväliseen kouluun pääsemiseksi tarvitaan läpäisyt pääsykokeet hyväksyttävästi. Pyryn englanninkielen taidosta huolimatta Kouvolassa englanninkielisen luokan opetussuunnitelman tavoitteet todettiin haasteelliseksi. lina Soiri totesi, että suomalaisen nimen perusteella ei voisi poikia aluksi luulla afrikkalaisiksi. Poikien kielitaito on pienestä pitäen ollut moninainen. Pyry on Jurin ikäisenä puhunut jo kolmea kieltä, asuessaan Afrikassa paikallisen portugalilaisen murteen lisäksi suomea äidin kanssa sekä englantia.

Opetus tähtää suomalaiseen ylioppilastutkintoon, se ei ole kansainvälinen opetussuunnitelma. Helsingissä on kouluja, joissa on kansainvälisiä luokkia, nuoret pääsevät samaan opetussuunnitelmaan, esimerkiksi hän niin kuin Tansaniassa. Tietysti se tuntuu erilaiselta kun on tottunut aitoon kansainväliseen opintomenetelmään. Suomalaiset opiskelevat englantia, vaikka hän on opiskellut englanniksi, siinä me huomattiin, että tuli aikamoisia haasteita, koska hän ei, hänelle englantia oli väline eikä oppiaine. Kyllä hän hyvin pärjää mutta lähestymistapa on erilainen. (Soiri 2010)

Pyryn mielestä Suomessa on enemmän lukioita nuorilla valittavana. Hän toivoisi Kouvolassa lukioden oppilaiden kohtaavan joskus kerran vuodessa nuorille järjestettävässä tapahtumassa. Suomessa alakoulussa oppilaat tutustuvat toisiinsa ja tuntevat hyvin toisensa, lukiossa voidaan opiskella jo toisella paikkakunnalla. Suomalaisilla nuorilla tuntuu olevan enemmän erilliskulttuurin ilmenymiä, eri ryhmiä, joiden jäseniksi pääseminen voi olla toisen kulttuuritaustaiselle haastavaa. Suomalaiset nuoret ovat enemmän ehdottomia omalle nuorisokulttuurin ilmiöilleen ja saattavat paheksua ns. toisin ajattelihoita.

Niin ne aika paljon että keskenään, esimerkiksi niin kuin Tansaniassa on sielläkin ryhmiä, rock ja rap ryhmiä. Ne ymmärsivät että toiset tykkää rapista. Suomessa on semmoista aika paljon että toiset tykkää ”Miten sä voit kuunnella tommoista, kauheaa”. En usko että voisi tehdä sellaista tapahtumaa mistä kaikki tykkäis. Suomessa on niin erilaisia ihmisiä, niinku meidän koulussa. (Pyry 2010)

lina Soirin mielestä suvaitsevaisuuden asenne on kulttuurisidonnaisempi kuin ajatellaan.

Kansainvälisen luokan oppilaat ovat varmaankin tottuneet siihen että ihmisiä on erilaisista lähtökohdista ja erilaisia mielihaluja. Se suvaitsevaisuus on rakennettu enemmän sinne ihmisen perustaan. Pyryllä oli kavereita jotka olivat muslimeja, hinduja. (Soiri 2010)

Kulttuuriset tavat ovat koko ajan läsnä yhteisössä, kun käydään koulua kansainvälisellä luokalla. Äiti ja poika hämmästelevät yhä hunnutettujen ihmisten perään katsomista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Pyryn mielestä kansainvälinen luokka antaa mahdollisuuden suomalaisille opetella englannintaitojaan sekä vaihto-oppilaille sopivan paikan, nytkin on luokallaan oppilaita Japanista ja Yhdysvalloista, mutta Pyry toivoo opettajien englannin kielen tasovaatimuksia parempaan. Lisäksi hän hämmastelee Suomen kielen käytön paljoutta oppiaineiden opetuksessa.

Se antaa mahdollisuuden niille, jotka tulevat ulkopuolelta tänne, niin kuin englanninkielen opetus. Siellä on myös vaihto-oppilaita, se auttaa myös niitä, niinku mäkin tajusin hirveästi jälkeen, että ne opettajatkaan ei puhu mitään hyvää enkkuu et sanotaan. Ne perustaa semmoisen luokan, et ne haluaa ulkomaisia oppilaita, sit niiden pitäisi hankkia semmoisia opettajia vois parempaa englantia. Nyt tää on vähän semmonen luokka, ne suomalaiset opettelee englantia. Se on niille enemmän tarkoitettu. (Pyry 2010)

Maailmallahan on, kansainväliset kouluthan on verkosto, kaikissa on sama oppisuunnitelma, voit siirtyä maasta toiseen ja noudatat samaa opetussuunnitelmaa, mutta tää ei ole, tää on englanninkielen luokka joka tähtää suomalaiseen ylioppilaskirjoitukseen, koska Kouvolassa ei ollut muuta tarjolla, eli meille tääkin oli paljon parempi kuin ihan suomalainen lukioluokka. (Soiri 2010)

Kouvolaankin tarvitaan Helsingin tapaan jatkossa kansainvälinen koulu, jossa voi jatkaa oman kotimaansa opetussuunnitelman mukaista opetusta ja valmistua. Sen jälkeen voi jokainen halukas nuori, aikuinen täydentää koulutustaustansa pyrkimänsä koululaitoksien opetussuunnitelman mukaisesti.

Pienempi poika haluaa muistuttaa haastatteluhetkellä äitiään Ukapin syönnistä Tansaniassa. Lapsille se on erityisen mukavaa, saa syödä käsin maissipuuroa yhteiseltä ruoka-astialta. Tämä asia jäi muistuttamaan yhteisöllisyyden kokemuksen tärkeydestä lasten ja nuorten keskuudessa.

Suorittamillani haastatteluilla halusin hahmottaa maahanmuuttajataustaisten nuorten ajatuksia yhdenvertaisuudesta, vuorovaikutusmahdollisuuksista. Nämä nuoret olivat eläneet Kouvolan seudulla jo useamman vuoden. Suomalaisten nuorten ja monikulttuuristen nuorten erilainen suhtautuminen vapaa-ajanviettoon tuli haastatteluissa päällimmäisenä esiin. Maahanmuuttajataustaiset nuoret olivat sopeutuneet osittain elinympäristöönsä koulun käynnin ohella. Nuoret olivat löytäneet kavereita, joiden kanssa jakoivat harrastuksiaan (jalkapallo, tanssi). Nuoret vahvistivat kertomuksillaan erityisnuorisotyöntekijän kokemukset monikulttuuristen nuorten ja perheiden parista.

Kouvolalaisia nuoria haastattelin, koska tutkin olisiko samanikäisillä mamunuorten tottumuksilla ja harrastustavoitteilla yhteneväisyyksiä. Maahanmuuttajataustaisia nuoria ei kuitenkaan sirkustaiteen alalla ollut niinkään kuin olisi voinut olettaa. Nuorilla oli halu oppia esiintymistaitoja. Sirkusta he olivat käyneet jo monesti katsomassa eri yhteyksissä. Maahanmuuttajataustaisiin sirkustaiteen opettajiinsa nuoret suhtautuivat luottavaisesti. Sirkustaiteessa kasvavien lasten nuorten motoriset taidot ja vaativuustasot tulisi olla tasapainoisessa suhteessa toisiinsa. Tämä jo sinänsä vaatii ohjaajilta alan asiantuntemusta.

Osalla nuorista oli maahanmuuttajataustaisia kavereita koulujen kautta.

Haastattellessa nuorta miestä, esille nousi afrikkalaisuudesta positiivisia asioita, nuoren näkökulmasta, koulun käyntiin ja vapaa-aikaan liittyen. Suomalaisesta yhteiskunnasta hänellä oli toiveita. Nuorempi veli oli läheisessä päiväkodissa ja nuori itse koulussa, kansainvälisellä luokalla. Nuori harrasti jalkapalloa ja oli saanut kavereita. Talvella Suomesta vapaa-ajan viettomahdollisuuksia ei tuntunut löytyvän kuten Afrikasta. Kaupungin nuorisotilojen käyttömahdollisuudet olivat näille nuorille tuntemattomia.

Mielenkiintoisinta oli se, että Mediamajan nuoret olivat kiinnostuneita toteuttamaan erilaisia ruokakulttuuriprojekteja, jotka antaisivat mahdollisuuden kokea kulttuurien moninaisuutta ruokien kautta. Nuoret halusivat kokea ruoan valmis-

tamista aidoista ruokamateriaaleista ja aidon etnisen taitavan kokin ohjaamana. Thaimaalainen ruoka ja idän kulttuurit kiinnostivat eniten nuoria sillä hetkellä.

9 TUTKIMUSTULOKSIA ASIAANTUNTIJOIDEN HAASTATTELUISTA

Eri asiantuntijoiden haastattelujen kautta halusin syventää tietämystä siitä työstä, jota maahanmuuttajataustaisten nuorten kanssa eri viranomaiset ovat jo pitkälti voineet tähän mennessä tehdä. Haastattelujen myötä tietoisuuteni lisääntyi myös monikulttuurisuuden kehittämiskohteista.

Koko kaupungin eri toimijoiden yhteistyötä tarvitaan maahanmuuttajien integroinnissa yhteiskuntaamme. Haastattelujen vastauksina ei ollut pelkästään tuleva monikulttuurisuuskeskuksen perustaminen. Haastatteluissa esiintyi näkökulma, ettei monikulttuurisia tapahtumia välttämättä tarvita lainkaan, vaan maahanmuuttajataustaisia perheitä nuorineen tulee kannustaa, suorastaan saattaa henkilökohtaisilla kutsuilla nyt jo olemassa oleviin kulttuuritapahtumiin.

Päällekkäistapahtumien välttämiseksi tiedotus ja tapahtumien tuleva koordinointi on tärkeää. Lisäksi nuorten itsensä tulee saada järjestää kulttuuritapahtumia nuorisolle ja maahanmuuttajanuoret tulee ottaa mukaan nuorille suunnattujen tapahtumien suunnitteluun ja järjestämiseen. Monikulttuuriset nuoret ovat kahdensuuntaisen kulttuurin tulkkeja kulttuurien välisessä työssä.

Asiantuntijahaastatteluja antoivat maahanmuuttokoordinaattori Satu Kurri, seurakunnan projektisihteeri Zinaida Hult, kulttuuritoimenjohtaja Anne Eriksson, opetusosalta rehtori Teija Toppila ja erityisnuorisotyöntekijä Maritta Rihu.

Tutkimuskysymyksinä haastateltaville olivat: Millaisia kokemuksia voitte kertoa monikulttuurisista tapahtumista? Tarvitaanko monikulttuurisuuteen erikoistuneita kulttuuritapahtumia? Millaisia huomioita olette tehneet eri kulttuuritaustaisten nuorten sopeutumisesta tilanteisiin? Jos, olette niin miten tilanne on saatu ratkaistua? Millaisia tapahtumia olette suunnitelleet toteuttavanne lähitulevaisuudessa? Millä alueilla tarvitaan monikulttuurisuustyössä erityisosaamista?

Kaupungin maahanmuuttajapalvelut ovat järjestäneet kulttuuritapahtumia tarjoten kaikille kouvolaalaisille antamalla mahdollisuuden tutustua maahanmuuttajien kulttuuriin ja taidokkaiisiin tanssin ja musiikin esityksiin. Tilaisuuksia on järjestetty viime vuosina kaupungin kulttuuritaloilla Kouvola-talolla ja Kuusankoskitalolla sekä kaupungin nuorisopalveluiden tiloissa Brankkarilla että Ydinkeskusta ry:n hallinnoimassa kauppakeskus Hansassa.

Erilaiset kulttuuritapahtumien, kansallisuuksien omien (mm. uskonnon juhlapäivien), järjestämiset tuntuvat olevan tärkeitä kotoutumisen, yhteisöllisyyden kannalta. Maahanmuuttajapalvelut ovat voineet avustaa ja tarjota kaupungilta tiloja kokoontumisille. Tilaisuuksissa on nähty paljon maahanmuuttajien esittämää tanssia, musiikkia ja itse tehtyä kotimaan ruokaa.

Ne on pitäneet ruoka ja musiikki kulttuuri-iltaa ihan keskenään. Ei se ollut paaston. Se oli pyhiinvaelluksen juhla. Kyllä se on se, että he laittavat hyvää ruokaa ja syövät ja sitten he tanssivat päälle. Mietin suomalaisia, riippuu aina perheestä. Suomalaisetkin perheet laulavat ja tanssivat, ehkä ei niin paljon. Musiikki on semmonen mikä kaikkia yhdistää. (Kurri 2010)

Rasisminvastainen tarinailta oli sellainen. Siellä oli perheitä, lapsia ja nuoria. Ne tanssivat omissa puvuissaan siellä lavalla. Siinä huomasi että lapset voivat tulla mukana sinne tanssimaan. Vanhemmat olivat siellä, perheet. Ja nuoret oli siellä. Koko perhe. (Hult 2010)

Kulttuuripalveluissa on erinomaista ollut kulttuuritoimenjohtaja Anne Erikssonin mielestä se, että on voitu luoda mahdollisuuksia tilaisuuksille ja tapahtumille, joissa maahanmuuttajat, erityisesti nuoret ovat voineet esitellä omia vahvuuksiin, taiteellista osaamistaan maahanmuuttajien identiteettiä vahvistavana. Eriksson mainitsee 15.5.2010 Etniset iltamat ”Wonderful World” sekä Taiteiden yö tapahtuman 20.8.2010 ”Kaleidoskooppi” – esityksen Kouvola-talolla.

Tässä on varmaan, jos puhutaan meidän sopeutumisesta monikulttuurisuustyöhön, kasvokkain kohtaamisen, kontaktin korostaminen olisi yksi. Olisi hienoa, jos olisi resursseja siihen, että päästäisiin tapaamaan ihmisiä, käytäisiin kertomassa ja kädestä vietäisiin tapahtumiin. (Eriksson 2011)

Eriksson ehdottaa yhteistä ideointia erilaisten keinojen löytämiseksi tulevaisuudessa maahanmuuttajien saamiseksi kulttuuritapahtumiin, koska heidän kynnyslähteä niihin on melko korkealla. Sitä voidaan madaltaa, jos voidaan sopia esi-

merkiksi kaupungin maahanmuuttotoimiston väen ja maahanmuuttajien kanssa yhteinen paikka, vaikka asukastuvat, joista lähteä yhdessä kulttuuritapahtumiin. Toisaalta kulttuuritoimenjohtaja Eriksson totesi, että kaupungin kulttuuripalveluiden työntekijöiden vähäisen lukumäärän vuoksi tähän ei riitä tällä hetkellä osoittaa resursseja lisää.

Kaupungin kulttuuripalvelut ovat ehtineet tänä vuonna saada erinomaista palautetta Kouvolan kaupungin Iltalukion rehtorilta nuorten Moniku monikulttuurisuusryhmän vieraillessa eri tilaisuuksissa. Maahanmuuttajataustaisten nuorten osallistumiseksi tarvitaan yhteistyötä integrointiin kaupungin kulttuuripalveluiden järjestämiin tapahtumiin.

Meidän pitäisi enemmän sitä suomalaista, kouvolaista kulttuuria rohkeammin. Hyvin usein suomalaiset lähtee siitä, että miten me voidaan mukauttaa toimintaamme ottamalla toisten tausta tai tilanne, ihan hyvä. Mutta meidän pitäisi antaa tietoa miten ollaan ja eletään, sillai kulttuurilla olisi tarjottavaa mahdollisuuksia, koska me ollaan tämmöinen vapaampi alue. Muista kulttuureista, ne varmaan saa tällaisten kautta taas pienen ripauksen tietoa, että Suomessa hiljaa seurataan tilaisuuksia, taputetaan vasta lopuksi esiintyjille. (Eriksson 2011)

Teija Toppilan mielestä monikulttuurisuus on arkipäiväistynyt kouluissa. Tumma ihonväri ei enää kummastuta. Kansainvälisyyskasvatuksen, rasminvastaisten viikkojen vieton sijaan yläluokkien oppilaat konsertoivat, kirjoittavat ajatuksia suvaitsevaisuudesta ja pakolaisuudesta toinen toisilleen. Maahanmuuttajanuoret esiintyvät toisten suomalaisten nuorten keskuudessa laulamassa, soittamassa. Maahanmuuttajanuoret kertovat konserttitapahtumissa myös omia tarinoitaan suomeen tulostaan ja omasta kotimaastaan.

Yläluokkien oppilaat ovat tehneet konsertteja, ja sitten on esitetty koululla ja tossa mediamajassa ja Kouvola-talon musiikkisalissa. Ja siellä on ollut, viime kevään teemana oli naisen asema ja edellisenä vuotena oli, sieltä tuli vahvana esille tämä pakolaisuus ja muu. Siellä oli nuorten kirjoittamia ajatuksia suvaitsevaisuudesta, pakolaisuudesta ja muusta. Ja siellä oli myös maahanmuuttajia sekä esiintymässä eli oppilaat, joilla on maahanmuuttajatausta laulamassa, soittamassa sekä myös kertomassa esimerkiksi siitä mitä hän koki, kun hän tuli Suomeen. Ja minkälaisessa koulussa hän oli siellä omassa kotimaassaan. Ne ovat sellaisia tarinoita, jotka saavat suomalaisen nuoren hiljaiseksi, kun hän kuuntelee niitä. (Toppila 2011)

Teija Toppila kertoo yhteistyön tärkeydestä myös kaupungin kulttuuripalveluiden henkilöstön kanssa. Taidetyöpajojen järjestäminen peruskouluilla koko 1-9 luokka-asteelle on lisääntynyt kaupungin lasten ja nuorten kulttuurin kehittämistyön mukana. Kymenlaakson Lastenkulttuuriviikkojen aikana Kouvolassa on vuosien 2009–2011 aikana voitu kasvattaa kokemuksellisuuden ja taide-elämysten määrää järjestämällä taidetyöpajatoimintaa eri puolilla kaupunkia peruskouluissa.

Olisi tosi tärkeää, että he pääsevät tekemään itse. Ja se on itsetekeminen ja kokemuksellisuus siinä tosi tärkeää. Itse asiassa varmaan sekä että. Joskus on ihan hyvä kuulla ja katsoa ja saada se elämys. (Toppila 2011)

Uudessa Kouvolassa on tullut hänen mielestään selkeästi enemmän kulttuuritapahtumia, jotka on suunnattu ja tarjottu nuorille kouluihin. Tapahtumia, kiitettävällä tavalla on lisääntynyt. Ajatus siitä, että tehdään nyt enemmän yhteistyötä jatkossa monikulttuurisuuden kanssa, tuntuu hänestä hyvältä.

Hirveän paljon näitä ei ole tehty, vielä ei ole selkeitä suunnitelmia olemassa, mutta se on tärkeitä että meillä on halu toimia yhteistyössä, että saataisiin tämän suuntaista toimintaa. Kun puhuttiin noista taito- ja taideaineista, se on, kulttuuri ja monta kertaa tää sanaton yhteinen kieli löytyy sieltä kulttuurista. Se on todella, todella tärkeitä. (Toppila 2011)

Teija Toppila kertoo, että koulun järjestämissä tapahtumissa edellisinä vuosina ovat korostuneet teemoina naisen asema ja pakolaisuus. Kouluissa on käytössä kulttuuripasseja, joihin oppilaat keräävät leimoja vuorovaikutustilanteista ja kokemuksistaan eri kulttuurien parista. Ennakkoluuloistaan oppilaat ovat kirjoittaneet papereille, ja nämä paperit kirjoituksineen on viety yhdessä oppilaiden kanssa näkyvästi paperisilppuriin.

Että me löydettäisiin maahanmuuttajia ja saataisiin ylipäättänsä heitä yhteisiin tilaisuuksiin mukaan, aika vähän hyödynnetään heidän osaamistaan ja muuta. Muistan useita vuosia sitten oli Albaaniperhe ja siellä isä ja tytär esiintyivät meidän koulun yhteisessä tilaisuudessa ja se oli minusta hyvin mukava tilanne. Että me löydettäisiin maahanmuuttajia ja saataisiin ylipäättänsä heitä yhteisiin tilaisuuksiin mukaan. (Toppila 2011)

Teija Toppilan mielestä maahanmuuttajien taiteellisille kyvyille tulee luoda lisää mahdollisuuksia. Tämä on keino heidän integroitua asuinympäristöönsä. Samoin tärkeä tavoite on maahanmuuttajataustaisten nuorten saaminen osallistumaan alueella järjestettäviin kulttuuritapahtumiin. Teija Toppila kokee haasteelliseksi Kouvolan kaupungin maantieteellisen laajuuden ja liikenneyhteydet. Maahanmuuttajanuoret ovat pääsääntöisesti sijoitettuna keskustan koulujen valmentaville luokille.

Yhteiset iltatapahtumat, jossa haetaan vaikkapa musiikin kautta. Me ollaan järjestetty meidän koulussa tällaisia bändi-iltoja pari kertaa vuodessa, miksei täällä voisi olla hyvin monikulttuurista mukana...ajatellaan, jos on alakoululaisia, silloinhan vanhemmat lähtevät mielellään mukaan, mutta kyllä kahdeksas ja yhdeksäsluokkalaiset suomalaiset nuoret ei huoli näitä vanhempiansa mukaan, silloin voisi ajatella, että jos suomalaisilla nuorilla ei ole huoltajia mukana tilaisuuksissa, ei ota niitä maahanmuuttajanuoretkaan. Ne haluavat toimia samalla tavalla. (Toppila 2011)

Teija Toppilan mielestä vaihtoehtona on nuorten tilaisuuksien järjestäminen kouluaikana tai iltaisin kouluilla, jolloin vanhemmat ja koulun henkilökunta voi osallistua mukaan. Kaikki tavat, joilla kulttuurien tuntemusta lisätään, estää ettei ole niin paljon väärinkäsityksiä, kiusaamista ja rasismia. Teija Toppilan mielestä kulttuurin ja muiden taiteellisten menetelmien keino on siinä, että kieltä pystytään toteuttamaan, taustoista huolimatta.

Nuorisotyöntekijä Maritta Rihu kertoo, että kaupungin maahanmuuttotoimiston kautta on löydetty nuoria ja saatu mukaan toimintaan. Nuorille leirejä järjestettäessä on tärkeää, että ne eivät ole pelkästään maahanmuuttajataustaisille tai eri kulttuureista tuleville nuorille, vaan että siellä on myös valtaväestön nuoria mukana.

...ne haluavat kavereita ja ne haluavat nuorten elämään täällä uudessa kotimaassa ja uudella paikkakunnalla. Ja se kielen oppiminen parhaiten tapahtuu niin että kaverit ovat suomalaisia. Ja saa sitä rohkeutta lähteä mukaan, kun saa niitä tilanteita kohtaa niitä valtaväestön nuoria. Nuorethan ovat hyvin samanlaisia. Että niillä on samanlaisia kiinnostuksen kohteita ja nuoret, niillä on samanlainen huumori. Mutta tää on niin uutta Kouvolassa. Nuoret on aika hämmentyneitä. (Rihu 2011)

Nuorisotyöntekijä Maritta Rihun mielestä arvot ja asenteet tulevat nuorten kotoa, minkälaisia kokemuksia vanhemmat ovat saaneet maahanmuuttajista vaikuttaa lapsiin. Nuoret tulevat Suomeen eri kulttuureista hyvinkin erilaisista lähtökohdista, pakolaiset verrattuna toisen polven maahanmuuttajataustaisiin lapsiin.

Nuoret mielellään kertovat tarinoita omista ruokailutottumuksista ja vapaa-ajan vietoistaan entisessä kotimaassaan. Tämä tuntuu olevan mielenkiintoista nuorista.

Hyvää on, että oppii uusista kulttuureista samalla oppii sieltä siitä omasta kulttuurista, koska peilaa niitä kahta eri kulttuuria ja miettii, ja joutuu miettimään mitenkä se meillä täällä Suomessa onkaan. Tavallaan pistää miettimään sen nuoren omaa kulttuuriaan. (Rihu 2011)

Maritta Rihu on huomionnut myös nuorten sosiaalisen kanssakäymisen sähköisen median kautta. Internetin käyttö tuo uusia kavereita. Samoin nuorten liikuminen on lisääntynyt. Käydään ulkomailla, silti rasismia esiintyy hänen mielestään valitettavan paljon. Toisin kuin rehtori Teija Toppilan haastattelussa kävi ilmi. Rasismin ilmentyminen voi olla vapaampaa nuorisotiloissa kuin kouluissa, joissa on enemmän sääntöjä ja sanktioita.

Aika moni rap-esiintyjä, artisti, nuori on tullut muusta kulttuurista eli ne illat on olleet aika monikulttuurisia luonteella tavalla. Nuorten itsensä tekemää toimintaa ja nuoret ovat vahvasti itse tekemässä ja toteuttamassa toimintaa. Periaatteessa se nuori integroituisi paremmin niihin valtaväestön nuoriin. Tavallaan ei lokeroida heitä mihinkään, mutta joissain tilanteissa on tärkeää huomioida niiden erityistarpeet. Ja sit puhutaan tämmöisestä positiivisesta erityiskohtelusta elikä niissä tilanteissa. Mutta se että he tavallaan olisivat samojen palvelujen, samat palvelut olisivat heille tarjolla kuin muillekin niin saavutettavissa. Saataisiin integroitumaan tähän kantaväestön nuoriin. (Rihu 2011)

Monikulttuurisia tapahtumia erikseen ei tarvitse järjestää nykyisin enää niin paljon, lähinnä omia uskontoon liittyviä juhlapäivien juhlintaa mm. kurdeilla, irakilaisilla, somaleilla.

Kyllä mä toivoisin, että ihmiset löytäisivät olemassa olevat niinku nyt oli tää joulutapahtuma tää lasten, jossa olin pojanpojan kanssa. Siellä oli niin mahdollomasti ihmisiä, Kuusankoskitalo pullisteli, ei-

hän siellä sopinutkaan, ihan mielettömästi oli ihmisiä, mummot ja mammat tietysti ja isät ja äidit lasten kanssa että silleen soisi mää ainakin tykkäsin, että ne kohtais ettei olisi niitä omia. Mutta pakko niitä omiakin sitten aina on olla tietysti ja tämmöisiä. Kyllä minusta suomalaiset tulee kivasti näihin monikulttuuriin. Esimerkiksi tonne Kouvola-talolle ja silloin Kuusankoskitalolle rasisminvastaisen viikon tapahtuma ja nyt oli nää Iltamat. Eikös siellä ollut keväällä? (Kurri 2010)

Lasten Joulutapahtumaan 4.12.2010 Kuusankoskitalolle oli ilmainen yhteiskuljetus maahanmuuttajataustaisille perheille Eskolanmäen koulun organisoimana koulujen monikulttuurisuushankkeen rahoituksella. Kulttuuripalvelut tekivät tiivistä yhteistyötä maahanmuuttajapalveluiden kanssa perheiden rohkaisemiseksi tulla tutustumaan suomalaiseen joulunviettotapaan.

Kyllä heitä oli. Heidän piti tulla nimenomaan näiden valmistavien luokkien kautta, heitä yritettiin saada mukaan. En nähnyt kongolaisia, mutta siellä oli niin paljon ihmisiä että...ulkotapahtumassa nähtiin oli ainakin. Oli hyvä kun ajettiin sinne niin siinä Kuusankosken sillalla, kuin kansainvaellus meni sinne Kuusankoskitalolle ulkoilmailaan ja siltaa pitkin meni perheitä lasten kanssa kohti sitä, en ole ikinä nähnyt semmoista. (Kurri 2010)

Lisäksi keskustelimme edellisen nuorten haastattelun yhteydessä esille tulleesta näkökulmasta eli suomalaisten nuorison juomatavoista ja tupakanpoltosta. Maahanmuuttajataustaiset nuoret jopa vieraantuvat suomalaisista ikätovereistään näistä tapakulttuurieroista johtuen.

Eräs nuori sanoi minulle: ”Tiedätkö mitä, kun aluksi tutustui suomalaisiin tai muihin ja ne katso mua. Sitten aloitin laulamaan ja huomasin ne kunnioittavat mua. Ne sanovat: ”Sinä osaat laulaa. Ja sinä osaat säveltää niitä ja kirjoittaa sanoja lauluihin”. Tästä ymmärsin, että on keino mitä kautta saada ystäviä. (Hult 2010)

Kaupungin nuorisopalveluissa nuorisotyöntekijöillä on tiedossa, varsinkin tyttöjen kohdalla, että maahanmuuttajanuorten vanhemmat tutustuvat ensin yhdessä perheen voimin nuorisotilojen toimintaan antaessaan hyväksynnän nuorisotalolla käynteihin. Nuorten murrosiän kasvu on otettava huomioon.

Pukeutumissäännöt ovat osin tiukentuneet, naisilla uimahalleissa uimapuvut peittävät paljon ja huivin käyttö on puhututtanut. Satu Kurri selventää, että per-

heet itse ratkaisevat ja käyvät sisäisiä muutosprosesseja, tiedossa on monen perheen arvokeskustelut nuorten tavasta pukeutua.

Esimerkiksi jollakin retkellä, ei voi laittaa vaatteita, jotta voi kulkea tai työharjoittelussa, missä tarvitaan, siivotaan, ei asua voi vaihtaa. (Hult 2010)

Harrastuksista puhutaan niin urheilu, se jalkapallo on se ensimmäinen miehillä enemmän, ja nuorilla miehillä niin kyllä se jalkapallo on, mutta tota kyl sitä. Nuoret seuraa ajan musiikkia paljon ilmiöitä, monella haaveena että saavat laulaa. (Kurri 2010)

Maahanmuuttajataustaisille nuorille halutaan järjestää mahdollisuuksia tavata nuoria kaupungin nuorisotiloissa. Ystävien saanti ja vapaa-ajan vieton mahdollisuuksien laajentaminen koetaan maahanmuuttajanuorille tärkeäksi.

Nuorisopuolen kanssa jossain vaiheessa mietittiin, pitääkö olla näitä nuorten erityisilaisuuksia, mutta sitten ajateltiin, että yhdistetään, että saataisi maahanmuuttajanuoria menemään sinne muitten nuorten joukkoon vaan. Et nyt huomaa et heillä on hirveen vähän kontakteja, ystäviä ja olisi ainakin mahdollisuus tavata toisiaan. (Kurri 2010)

Haastatteluista on luettavissa huolenaihe lukioikäisten nuorten kohtaamisen vaikeus. Opetussuunnitelmiin toivotaan yhteistä opetusta mm. liikunnan, musiikin ja kuvataiteen ainetuntien puitteissa suomalaisille ja maahanmuuttajataustaisille nuorille.

Suomalainen nuori haluaa olla erilainen, itsenäinen suorastaan kapinoiva, rajojaan kokeileva vanhempiaan kohtaan. Maahanmuuttajanuori haluaa samaistua uuteen valtakulttuuriin ja saada kavereita. Toisaalta maahanmuuttajanuori viihtyy oman maansa nuorten kanssa.

Vanhemmuutta tulee vahvistaa. Kaikilla ei ole kokemuksia suomalaisesta nuorisokulttuurista. On olemassa yhteinen lasten ja aikuisten maailma. Suomessa 1950-luvulta lähtien on tunnistettavissa nuorisokulttuurin ilmentymiä.

Minusta ne ovat pikemminkin liian aikaisin vanhentuneita, riippuu tietysti minkälaisista olosuhteista tulee nää pakolaistaustaiset, joilla on ollut rankkaa. Se lapsuus ja aikuisuus, ne ovat joutuneet liian aikaisin aikuisiksi tulemaan. Tai nähneet ne ikävät puolet mitä aikuisuus on tuonut tullessaan. Riippuu taustasta miten maahanmuuttajaksi on tullut. Minkälaisista lähtökohdasta lähtee. (Kurri 2010)

Eriksson on tyytyväinen ryhmäytymisen tuloksista eli nuorten yläasteikäisille maahanmuuttajille ja suomalaisille tarkoitetun Improteatteriryhmän kokoontumisesta Kouvolan Lyseon tiloissa tammikuusta maaliskuulle. Nuorten ryhmä oli teatterikerhon harjoitusiltojensa jälkeen kokoontunut ilman ohjaajaansa läheisessä kahvilassa viettäen aikaansa keskustellen ja pelaten.

Monikulttuurisen Improteatteriryhmän kokoonpano pieneni kevättä kohti alun perin 17 nuoresta ensin kuuteen sitten kolmeen. Eriksson arveli, ettei monikulttuurisen nuorten Improteatteriryhmän pienentyminen johtunut teatterin tekemisen haasteellisuudesta, vaan ehkä siitä että nuoret keksivät kokoontua yhdessä harjoitusten jälkeen kaupungin kahvilaan ja vanhempien tiedostaessa asian, puuttuivat siihen. Kulttuuristen tapojen erot voivat ohjata nuorten käytöstä varsinkin vanhempien vaikuttaessa tilanteeseen. Tyttöjen käynti nuorisotaloilla on paljon kontrolloidumpaa kuin samanikäisten maahanmuuttajataustaisten poikien. Tämä on haastatteluista havaittavissa viitaten kulttuuritoimenjohtaja Eriksson, rehtori Toppila ja erityisnuorisotyöntekijä Rihu.

Erikssonin mielestä haasteellisinta vuorovaikutteisessa kanssakäymisessä on uskonto. Varovaisuutta ilmenee esimerkiksi miten islaminuskoisia maahanmuuttajia tulisi kutsua joulua käsitteleviin Lasten Joulutapahtumiin Kouvolassa. Kansainvälistyminen on arkipäiväistynyt ja sallii nyt paremmin asioista julkista keskustelua.

Yksi mikä on vaikeasti otettavia, on uskonto. Se vaikuttaa hirvittävän monenlaisessa kulttuurissa monella tavalla.... Siitä oppii niin varovaiseksi, mutta nyt on saanut muutaman kerran palautetta, että nää on sellaisia nyt arkipäiväisiä asioita, että näistä voi nyt puhua. Olen aiemmin pelännyt ottaa esille tälläisiä kysymyksiä, joita ei itse tunne tai tiedä, ettei loukkaa, vaikka kyllähän ne asiat selviävät, kun ystävällisesti ja suoraan kysyy mitä pitää ottaa huomioon. (Eriksson 2011)

Teija Toppila kertoo kuinka koulujen valmentavien luokat ovat edesauttaneet maahanmuuttajanuorten kielitaidon tasoa. 1990-luvulla maahanmuuttajanuori saattoi tulla suoraan peruskoulun luokalle. Valmistavan luokan kansallisuuksien koostumus voi olla nyt moninainen ja oppilaiden kieliä on monia.

Valmistavan luokan aikana, sen ensimmäisen vuoden aikana niin maahanmuuttajat on aika paljon ominensa, hakevat turvaa, mutta se on aikamoista kulttuurien vaihtoa sielläkin saattaa olla muistaakseni neljätoista oppilasta ja puhutaan seitsemää kieltä, niin sielläkin tulee sitä kulttuurien sekoittumista, mutta sen jälkeen kun he siirtyvät tonne luokkiin. Mutta semmoista kiusaamista tai muuta, äärimmäisen harvoin törmää siihen, että maahanmuuttajalasta kiusataan. (Toppila 2011)

Huomionarvoista oli todeta kiusaamistilanteiden vähyyttä Eskolanmäen koululla. Kouvolan kaupungin peruskouluissa on ollut käynnissä Kiva koulu kampanja, jolla on pyritty yhä kasvavia kiusaamistapauksia käsittelemään koulussa yhdessä oppilaiden kanssa. (Kouvolan kaupunki 2010)

Tilanteita vaikei jatkuvasti tapahtuvaa, niin kyllä niitä on selvitetty ja aika usein ne johtuvat väärinkäsityksistä. Ja väärinkäsitykset syntyvät juuri siitä ettei tunneta sitä toista kulttuuria tarpeeksi hyvin. Siellä saattaa jotkut eleet, ilmeet olla semmoisia. (Toppila 2011)

Teija Toppilan mielestä lapset omaksuvat asenteet aikuisilta, usein kotoaan. Itse nuoret ovat välittömiä luomaan kontakteja toisiin nuoriin. Valmistavan luokan aikana maahanmuuttajanuoret toimivat usein omana ryhmänään, hakevat turvaa toisistansa.

Monikulttuurisuus on mennyt eteenpäin ja sen huomaa monta kertaa, että asenteet ja mitä nämä nuoret esimerkiksi sanovat ja saati mitä lapset sanovat, ei voisi kuvitella että ne ovat lapsen sanomia. Se tulee hyvin pitkälti sieltä kotoa, mitä siellä kotona puhutaan ja mikä on se kotona se asenne. Suomalaisten nuorten kohdalla tulee sitä, että jotkut rasistiset ilmaukset vaikuttavat siltä, että ne on niin stereotyyppisiä, että niiden täytyy olla jollakin tavalla siellä kodissa kuultua. (Toppila 2011)

Jokainen lapsi tarvitsee oikeutta olla lapsi: Yhdistyneiden kansakuntien eli YK:n antamassa Lapsen oikeuksien julistuksessa sanotaan, että lapsen pitäisi saada kasvaa ja kehittyä ruumiillisesti, henkisesti, moraalisesti, sielullisesti ja sosiaalisesti ihmisarvon mukaisissa olosuhteissa. Julistuksessa sanotaan myös, että lapsen pitäisi saada tuntea ”hellyyttä sekä moraalista ja siveellistä turvallisuutta”. (Hermansson 2010, 149)

On ja sellaisia tilanteita on justinsa, että heillä on monia rajoitetaan ja tyttöjä koskevat tietyt, ja uskontoon liittyvät tavat, ettei voi lähteä suomalaisten poikien kanssa treffeille ja muuta. (Toppila 2011)

Teija Toppilan mielestä omien etnisten kulttuuritapojensa noudattaminen nuorten keskuudessa luo erilaisia tapoja toimia koulutyössäkin mm. tyttöjä rajoittavat pukeutumissäännöt esimerkiksi liikuntatunneilla uimahallikäynteihin sekä vapaa-aikana esimerkiksi poikiin suhtautuminen.

Maahanmuuttajataustaisten nuorten vanhemmille tuntuu olevan tärkeätä tutustua etukäteen paikkoihin, joissa heidän nuorensa käyvät viettämässä vapaa-aikaansa. Maahanmuuttajille asioiden esimerkiksi nuorisotiloissa tapahtuvien tilaisuuksien tiedottamiseen liittyy kulttuurieroja. Postin tuomaa kirjettä ei pidetä niin merkityksellisenä kuin kotiin henkilökohtaisesti vietyä. Kohtaamiset ovat erilaisia.

Sitä ne pohtivat ehkä enemmänkin miten suomalaiset nuoret suhtautuu niitten vanhempiin. Vanhempien arvostus, se on heille ehkä hämmentävää. Vanhemmat eivät ole vanhempia heidän mielestään. Ne ovat niin kuin kavereita. Ja sitten niille voi sanoa mitä vaan. Miten niille voi sanoa mitä vaan. Se on outoa. He eivät kehtaisi sanoa vanhemmilleen, kuten suomalaisnuoret sanovat. Kai se kaikki lähtee siitä, että tota kun on se vapaus sanoa. Se on näkyvin miten nää suomalaisnuoret keskustele, juttele vanhemmilleen. (Rihu 2011)

Maritta Rihu kertoo, että hän on huomionnut kuinka maahanmuuttajataustaiset nuoret ihmettelevät hämmentyneinä suomalaisten nuorten puhetapaa omille vanhemmilleen. Tiedusteltuani onko se nuorten rajojen koettelua, en saanut häneltä asiaan vahvistusta. Rihu kertoo, että lähestyttäessä monikulttuurista nuorta tulee huomioda nuoren taustalla vaikuttavat perhesuhteet. Perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä on kannettava kasvatusvastuuta ja ammatillista suuntautumista sosiaaliseen vahvistamiseen. Maahanmuuttajataustaisten nuorten vanhempien toiveena on usein lasten integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan. Perhe on keskeinen osa nuorten elämää. Nuorten elämään tutustuminen avartaa löytämään metodologisia menetelmiä, jolla saadaan esiin nuorten oma aktiivinen rooli.

10 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Haastattelemani nuoria kiinnostivat perheiden perinteet tavoissa ja tottumuksissa. Uskontojen kunnioittamisen asenteesta keskustelimme vähemmän. Yhteinen kieli varmaan löytyy, mutta yhteiset toimintamallit mitä tehdään, on jo ongelmallisempaa, koska kulttuurilliset tavat ja tottumukset, erot ovat taustalla. Suomalainen nainen lyhyessä mekossaan on arkipäivää, mutta hunnutettu nainen kadulla herättää huomiota.

Kaupungin nuorisotyön avuksi on kehittymässä monikulttuurisen nuorisotyön suunnitelma. Kaikkein tärkeintä on asioiden koordinointi. Kouluyhteistyö on tärkeää, yhteisiä asioita ovat vuosittaisen rasisminvastaisen viikon järjestäminen sekä kaupungin peruskouluissa pidettävät oppitunnit yhdenvertaisuuskasvatuksesta. Tällöin nuorisotyöntekijät pääsevät kohtaamaan nuoria.

Maritta Rihu kertoo, että Kouvolassa on nuorisotiloissa, kouluilla ja nuorten työpajoissa ulkomailta eri kulttuureista tulleita harjoittelijoita, tällä hetkellä mm. Ranskasta, Unkarista ja Saksasta. Nämä nuoret ovat raivanneet asenteita myönteisemmäksi nuorten lähteä ulkomaille työharjoitteluun ja tarinoillaan kotimaastaan antaneet monikulttuurikasvatusta.

Tärkeimpinä monikulttuurisen nuorisotyön haasteina, mutta myös mahdollisuuksina näkee Rihu Eurooppa-viikon järjestämisen ensi toukokuussa ja ulkomailta tulevat työharjoittelijat kaupungin nuorisotiloihin EU:n ns. vapaaehtoispalveluprojektista, jonka rahoittaa kansainvälinen Youth in Action Euroopan unionin nuorisotoimintaohjelma. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO)

Romanikulttuurin asema suomalaisessa yhteiskunnassa on myös kaupungin nuorisopalveluissa tiedostettu ja tähän aiheeseen on tutustuttu monin tavoin. Ulkopuolista asiantuntija-apua on nuorisotyöntekijöillä nykyisin käytettävissä. Erilaisten hankkeiden, joilla rahoittaa monikulttuurista työtä, ajan löytäminen hankkeiden hakuun on jatkossa kartoitettava kaupungin eri toimijoiden kesken. Erityisen tärkeää on yhteistyö kaupungin maahanmuuttajapalveluiden kanssa nuorten löytämiseksi toimintaan.

Keinoja nuorten kohtaamiseen ovat 1) monikulttuurisen nuorisotyön suunnitelma, 2) kesäleirit, joihin on kutsuttu maahanmuuttajia, 3) yhteistyö maahanmuuttopalveluiden kanssa, pienryhmätoiminta monikulttuuristen nuorten kanssa, 4) henkilökohtainen tiedotus/viestintä, 5) Rap-tapahtuma, nuorten itsensä järjestämänä, 6) bändikerho maahanmuuttajataustaisille nuorille, 7) nuorten vanhemmat mukaan, nuorisotiloihin tutustumismahdollisuudet.

Kulttuuripalveluiden esille tuomia keinoja maahanmuuttajataustaisten nuorten ja suomalaisten nuorten kohtaamiseen ovat 1) kulttuuritilaisuuksiin maahanmuuttajia kutsutaan henkilökohtaisesti 2) kulttuurikortti, jonka avulla tutustutaan Kouvolan tapahtumiin 3) vanhempien ja nuorten yhteisiä kulttuuritapahtumia ja taidekursseja, joissa myös maahanmuuttajat voivat toimia esiintyjinä ja asiantuntijoina 4) ylläpidetään taiteilijarekisteriä, joka sisältää maahanmuuttajataiteilijoita 5) edistetään keinoja kaupungin, eri kulttuurijärjestöjen ja maahanmuuttajajärjestöjen väliseen yhteistyöhön. 6) järjestetään kouluikäisten toiminnallisia kerhoja. (Kouvolan kaupungin maahanmuutto-ohjelma 2010)

Nuorille tärkeitä asioita ovat kaverit, kielitaito, huumori, rohkeus oppia uutta, sähköinen media, nettiyhteydet ja mahdollisuudet käydä ulkomailla.

Taide ja kulttuuri koetaan mahdollisuutena kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen. Keinoina ovat ryhmätyöpajat taiteenlajeista esimerkiksi tanssi, musiikki, draama ja käsinuket. Draamaopetuksen keinoista jopa oppiaineeksi kouluihin, ovat myös Eskolanmäen koulun opettajat rehtorinsa johdolla kiinnostuneita. Koulujen taito- ja taideaineiden opettajien ammattitaitoa on jatkossa mielekästä hyödyntää monikulttuurisien tapahtumien kehittämisessä koulu yhteisöissä.

Kulttuuripalvelut saavat kiitosta kulttuuriyhdysohjaajaverkoston luomisesta peruskouluihin. He voivat jatkossa toimia viestin viejinä. Kulttuuripalvelut kartoittivat vuoden 2010 aikana peruskoulujen taito- ja taideaineiden opettajien keskuudessa halukkuutta olla mukana luomassa ns. kulttuuripolkuja. Projekti tarkoittaa tulevaisuudessa yhteistyötä taidekasvatuksen lisäämiseksi peruskouluissa taidetyöpajojen, taiteilijavierailujen ja taidelaitoksissa käyntien puitteissa. Kouvolan kaupungin kulttuuriyhdysohjaajina toimii tällä hetkellä noin parikymmenen opettajan ryhmä.

Koulut toivovat jatkossa lisää kulttuuripalveluiden järjestämiä taidekasvatustapahtumia kouluihin sekä läänintaiteilijoiden vierailuja.

Monipuolisella kouluaikaisella taide- ja taitoaineiden opiskelulla on tutkitusti vaikutusta myös nuoruuden ja aikuisuuden fyysiseen ja henkiseen hyvinvointiin. On tärkeää tavoittaa taide- ja taitoaineiden piiriin koko väestö ja kaikki ikäluokat.

Taidekasvatuksen saralla on viime vuonna kulttuuripalveluiden toimesta käynnistetty yhteistyöprojekti peruskoulun kulttuuriyhdysopettajien kanssa koko peruskouluasteen kestävän kulttuuripolun toteuttamiseksi Kouvolassa. Kouluissa tapahtuvan taito- ja taideaineiden opetuksen sekä koulun ulkopuolisen taiteenperusopetuksen ryhmien lisäksi eri luokka-asteet vuosittain tulevat toteuttamaan eri teemojensa (mm. teatteri, musiikki, tanssi, ympäristö- ja kuvataide, historia) mukaisen vierailukäynnin paikkakunnan taidelaitoksissa. Kouluissa pyritään järjestämään eri alojen taiteilijoiden vierailuja ja taidetyöpajoja oppilaille. Kulttuuripolku projekti toteutetaan tänä vuonna pilottimaisesti kevään aikana järjestettävillä kuljetuksilla tarkoituksena mahdollisimman monesta kaupungin peruskoulusta tuoda oppilaita Kouvolan taidemuseo Poikiloon Ars2011 itäafrikkalaisten kuvataiteilijoiden teosten näyttelyyn.

Lastenkulttuurityössä on osattu ottaa huomioon monikulttuurisuus osana toimintaa. Kouvolassa on monia kansallisuksia. Etelä-Karjalassa on tiivistä venäjäheteistyötä. Taikalampussa yhteistyötä on Kaakkois-Suomen ja Vantaan kaupungin kanssa, sama kehittämistehtävä/ monikulttuurisuus. Aikuisilla ei ole välttämättä yhteistä kieltä kaikkien nuorten kanssa, mutta etenkin lapset, oppivat tekemisen ja kokemisen kautta. Tärkeintä, että lapset ja nuoret pääsevät mukaan, osallistumaan. Osallistuvuus on tavoitteena toiminnassa. Taikalampun Lasten ja nuorten kulttuurikeskukset kehittävät monikulttuurisia tapahtumia ja tilaisuuksia toistaiseksi kukin omalla tahollaan. Lasten ja nuorten kulttuurikeskusten toimesta järjestetään koulutusta muun muassa taidetyöpajoja ja monikulttuurisuusseminaareja.

Tämän vuoden syksyllä toteutetaan Kymenlaaksossa seminaarit monikulttuurisuusaiheesta Kouvolassa 1.9.2011 ja Lappeenrannassa 27.9.2011 "Erilaisuudesta voimaa – kulttuurien välinen vuorovaikutus taidekasvatustyössä".

Yhteistyö verkostojen toimijoiden välillä, tietoa jakaen yhteisissä tapaamisissa, auttaa löytämään lisää resursseja kehittämistoimintaan. (Laine 2011)

Kymenlaakson kunnat vielä pitkälti päättävät mitä järjestävät lasten ja nuorten-kulttuurissa. Kouvolan kaupungin yksiköiden välillä ei ole vielä sovittu säännöllisiä tapaamisia. Kouvolan kaupungin nuorisopalveluissa on suunniteltu monikulttuurisen nuorisotyön suunnitelmaa. Kouvolan kaupungin organisaatiossa keskustellaan monikulttuurisuuskeskuksen perustamisesta. Tästä mainitsevat haastattelussaan kulttuuritoimenjohtaja, erityisnuorisotyöntekijä sekä aluerehtori. Nähtäväksi jää kenen tehtävänä on jatkossa kaupungissa monikulttuurisuusasioiden koordinointi.

Kansainvälisyyskasvatusta Kouvolan kaupungin peruskouluissa kehitetään yhteistyössä monikulttuurisuushankkeiden avuin, mukana työssä ovat kaupungin kirjasto-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut sekä maahanmuuttajapalvelut. Toiminnan tavoitteina ovat etnisten kulttuuritapojen ja kulttuuri-identiteetin merkityksen tunnistaminen, kulttuurinen erityisosaaminen kotouttamisen välineenä ja kynnyksen madaltaminen maahanmuuttajien osallistua. Kulttuuri toimii ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa voimavarana.

Nuoret ovat verkostoituneet kaikkialla sähköisen median käytössä. Virtuaalinen vuorovaikutus on yleistä. Lähikontaktit ovat harvoja. Maahanmuuttajataustaiset nuoret kaipaavat kavereita suomalaisista nuorista sekä harrastuksia itselleen niin kuin yleensä maailmassa.

Nuoret voisivat tulla ohjaamaan nuorempiaan esimerkiksi kesäkerhoihin, leireille, esimerkiksi afrikkalaisen ruoan tai afrikkalaisia pelejä tai tanssiryhmä, ohjaajina kesätyöntekijöitä näitä nuoria, tulee jatkuvuutta. Ja kohtaa toisia nuoria. Ja jos ajatellaan monikulttuurisia nuoria, saataisiin aikuisten kanssa heitä rekrytoitua sinne mukaan. Monikulttuuristen tapahtumien koordinointi on tärkeää päällekkäisten toimintojen välttämiseksi. Kouvolan kaupungissa harkitaan monikulttuurisuuskeskuksen perustamista. Kaupungissa tarvitaan koordinointia, pysyvämpiä toimintamalleja ja menetelmiä monikulttuurisuuden kohtaamiseen. (Eriksson 2011)

Kaupungin kulttuuripalvelut suunnittelevat peruskoulujen oppilaille taidekasvatustvierailuja sisältävän ”kulttuuripolon” toteuttamista tämän vuoden keväällä.

Satu Kurri toivoo sen jatkossa ulottuvan myös maahanmuuttajataustaisten nuorten eli iltalukion ja valmentavien luokkien oppilaille.

Peruskouluihin jatkossa tarvitaan uudenlaisten opetusmetodien kokeilua ja käyttöönottoa, pedagogisia ratkaisuja oppiaineiden opetukselle esimerkiksi kieliopista laulun ja musiikin avulla sekä historian ja matematiikan opetusta tanssien.

Toiset on käynyt kouluja ja toiset ei koulua ole ikinä nähnytkään. Eihän niille voi opettaa sitä kieltä samalla lailla kaikille, toisilla ei ole harmainta aavistustakaan kieliopista. (Kurri 2010)

Jossa voisi olla maahanmuuttajat yhdessä, tää voi olla, ei vaatia niin paljon osaamista, mutta yhdessä. (Hult 2010)

Teija Toppila kertoo kuinka kuvataiteen oppiaineen keinoin piirtämällä, prosessoimalla kokemuksiaan voi sanattomasti myös ilmaista itseään. Eskolanmäen koulun monikulttuurisuushankkeen puitteissa toteutetaan tulevana keväänä 2011 kiertävä kuvataidenäyttely. Materiaali näyttelyyn kerätään oppilailta, jotka ovat piirtäneet ja valokuvanneet omaa kotikaupunkiaan teemalla ” Mikä meitä yhdistää?” Kyseinen näyttely on ensimmäisen kerran esillä 16.5.2011 alkaen Kouvolan kaupungin pääkirjaston nuorten Mediamajassa.

Koskettaa meitä kaikkia koska tää yhdenvertaisuusajattelu ehdottomasti mielleltävä eli hyväksytään ihmiset sellaisena kuin on. Meitä on moneksi ihan tässä valtaväestönkin keskuudessa. Eli ehdottoman tärkeää. Yhdenvertaisuus, sitten tulevat tasa-arvoisuus, tasapuolisuus, näitä sanoja. Ne on esimerkiksi mun omassa työssä ohjenuorena miten tätä työtä tulee tehdä. (Toppila 2011)

11 LOPUKSI

Suomalainen monikulttuurisuuspolitiikka tiivistyy kotouttamiseen, jonka sisältö löytyy alan määritellyssä laissa (L493/1999). Kotouttamisperiaatteen tavoite on maahanmuuttajien yksilöperusteista osallistumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen keskeisiin tekijöihin, etenkin työelämään. Toisaalta suomalainen yhteiskunta takaa maahanmuuttajanuorille ja muille oikeuden säilyttää oma kieli ja kulttuuri. Suomalainen yhteiskunta voi tukea maahanmuuttaja- ja vähemmistöyhdistysten toimintaa. (Harinen, Honkasalo, Souto, Suurpää 2009, 113)

Luovuus on meille ennen kaikkea mahdollisuus vahvistaa voimavarojamme, kehittää toimintojamme ja uudistaa yhteiskuntaamme eli toimintatapojen, rahoitusmuotojen ja instituutioiden toiminnan järjestelemisestä ja suuntaamisesta uudelleen. (Opetusministeriö 2010:10)

Uudessa tulevaisuusstrategiassa ulottuen vuodelle 2020 Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut ovat osa kaupungin hyvinvointipalveluiden sisältöä. Kulttuurin kulutus kasvaa eri ikäryhmissä ja myös taiteen kulutuksen voidaan odottaa tulevaisuudessa kasvavan. Tarvitaan kulttuurialojen ammatinharjoittajien ja pienyrityksien markkinointi- ja liiketoimintaosaamisen edistämisen yhteisiä rakenteita. Maakuntaliittojen ja muiden alueellisten toimijoiden toiminnassa kulttuuri on vahvistumassa. Nykyisin on globaaleja, alueellisia, paikallisia verkostoja. Kulttuuripolitiikan tehtäväalueet ovat laajentuneet, joten resursseja niiden hoitamiseksi löydetään eri yhteiskunnan sektoreilta.

Yhteisvoimin tekemällä voidaan säästää kustannuksissa ja saada näin myös laadukkaampia tapahtumia. Tapahtumien sirpaleisuus on minimoitavissa. On tärkeää kysyä itse maahanmuuttajilta ja maahanmuuttajataustaisilta nuorilta itseltään mitä palveluita he eniten haluavat kotikaupungiltaan? Kantasuomalaisen ja maahanmuuttajien keskinäisen vuorovaikutuksen jännitteiden purkaminen on huomioitava. Niin kauan kuin on tietämättömyyttä olemassa, ei löydy luontevaa yhteistä kanssakäymistä.

Kaupungin eri palveluiden tuottajien on mielekästä toimia yhteistyössä palvelujen kehittämiseksi kaikille kuntalaisille. Verkostoituminen kolmannen sektorin eli järjestökentän, luovien alojen kulttuuriyrittäjien sekä taidelaitosten kanssa on pohdinnan arvoista. Hankerahoituksen hyödyntämistä tulee lisätä. Tämä tuo mahdollisuuksia toimintaan eri yhteistyökumppaneiden kanssa.

Monikulttuurisuustyötä Kouvolan kaupungissa ja Kymenlaakson kulttuuritoimijoiden kesken tehdään, mutta hajanaisesti ja sattumavaraisesti. Toiminnassa on osoitettavissa päällekkäisyyttä. Toiminnallisilla resursseilla tulee yhteistyötä kehittää.

Monikulttuuriset nuoret ovat pakostakin monitasoisia sillanrakentajan roolissaan monikulttuurisessa ympäristössä. He voivat toimia kulttuurien välisinä tulkkeina. Uskottavimmillaan nuoret ovat elämänhistoriansa kasvattamina kulttuurisen

herkkyyden tuntien erilaisissa monikulttuurisissa hankkeissa ja toiminnassa. Nuoret tuntevat että puhuttaessa maahanmuuttajista puhutaan edelleen kotouttamisesta, suvaitsevaisuudesta ja rasismista. Kuitenkin näihinkin teemoihin suhtaudutaan jo melko yksilöllisesti, erilaisten kokemusten ohjaamina. (Harinen, Ronkainen 2010, 283–284)

Erilaisuuden ymmärtäminen ja korostaminen eivät tietenkään tarkoita ennakkoluulotonta suhtautumista. Ennakkoluulot ovat opittuja tapoja hahmottaa ympäristöämme valmistautumalla sosiaalisiin kohtaamisiin ja turvallisuuden tunteen ylläpitoon. (mt. 281)

Moni suomalainen nuori opettelee suvaitsemaan erilaisuutta ja pitää samanlaisuutta keskeisinä ystävyyssuhteiden muodostaminen ehtoina, monikulttuurinen nuori saattaa korostaa erilaisuuden myönteisyyttä ja opettelee ymmärtämään samanlaisuuden vaatimuksia. Kulttuurin ylläpitämiä käyttäytymismalleja esimerkiksi aikuistumisen ilmaisuissa (alkoholin käyttö, tupakointi, vanhempia vastaan kapinointi) katsotaan ulkopuolisen silmin ja saattaa monikulttuurisille nuorelle näyttäytyä samankaltaisuuteen pakottavalta ja ahdistavalta riitiltä. (mt. 280–281)

Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut ja maahanmuuttajapalvelut voivat tehdä yhteistyötä Nuorisokeskus Anjalan kanssa esimerkiksi nuorille suunnattujen seikkailukurssien tai historiapolkujen muodossa. Yhteistyötä kannattaa rakentaa lisää Kouvolan kaupungin kirjastotoimen suuntaamien tapahtumien ja kaupungin nuorisopalveluiden kansainvälisyshankkeiden kanssa.

Toimijoiden tulee nähdä mahdollisuudet kehittää maahanmuuttajataustaisten nuorten ammatillisen kehittymisen mahdollisuuksia. Ovatko näitä kielitaito, kulttuurierojen tunnistaminen/tietoisuus, etnisen taiteen omaperäisyydelle mahdollisuuksien luominen lasten ja nuorten kulttuurissa.

Sosiaalinen maailma on moninainen ja riippuvainen tulkinnoista. Tutkimusongelmat muuttuvat ja täsmentyvät prosessissa. Tutkija havainnoi ja dokumentoi tiedon (teemahaastattelut, kyselyt, toiminnan valokuvaus, taltiointi/videointi). Osallistavalla tutkimusotteella on pyrkimys molemminpuoliseen ymmärryksen lisäämiseen. Luottamusta edistää, jos tutkija kykenee ottamaan huomioon yhteisön toimintakulttuurin ja sopeuttamaan omaa toimintaansa siihen. Näin on

erityisesti etnisten ryhmien, vieraiden kulttuurien tutkimuksessa. Maahanmuuttajataustaiset omaavat kokemuksia vähintäänkin kahdesta kulttuurista. (Heikkinen 2007, 1-113)

Taikalampun kehittämistehtävien mukaisesti eli ainakin vuoteen 2013 asti Kouvolassa painottuvat teemat monikulttuurisuus ja kulttuuriperintökasvatus lasten ja nuorten kulttuurikasvatustyössä, jossa ovat mukana myös maahanmuuttajataustaiset nuoret.

Kehityksen ymmärtäminen laaja-alaisena yhteiskunnallisena, poliittisena ja taloudellisena muutoksena vaatii, että ihmiset itse tulevat tietoisiksi omista tiedoistaan, taidoistaan, arvoistaan ja maailmankuvistaan.

Omaleimaiset paikalliset ympäristöt niihin liittyvine tarinoineen ovat nousemassa tulevaisuuden alueellisiksi vetovoimatekijöiksi sekä asuinpaikan valinnassa että kulttuuri- ja muussa matkailussa. Väestökehityssennusteiden mukaan kulttuurinen moninaisuus lisääntyy Suomessa. Tasapainoinen yhteiskunnallinen kehitys edellyttää tähän liittyvien ilmiöiden tunnistamista ja ymmärtämistä.

Tulevaisuudessa kulttuuriperintö näyttäytyy myös kulttuurisen moninaisuuden kautta. Tällöin haasteeksi tulee, miten maahanmuuttajien kulttuuriperinnöt otetaan osaksi suomalaista kulttuuriperintöä sekä miten tallennetaan perinteisen suomalaisen kulttuurin ja lähtömaiden kulttuurien vuorovaikutuksessa syntyvä yhteinen ”kolmas kulttuuri”.

Kulttuurisen moninaisuuden käsite on etnistä monikulttuurista lähestymistapaa laajempi. Vuorovaikutuksen ja kohtaamisten kautta tapahtuva jatkuva muutos on kulttuurin uusiutumisen ja kehittymisen ehto. Eristämisen sijaan uusien maahanmuuttajien kulttuurinen panos on oivallettava luovaksi resurssiksi. Kulttuurinen moninaisuus on haaste kulttuuritarjonnan, -palvelujen ja -tuotannon järjestämiselle. Kulttuurinen lukutaito on tärkeää. Tulevaisuudessa kuulumme samanaikaisesti yhä useampiin kulttuurisiin viiteryhmiin. Kulttuurinen moninaisuus ja vuorovaikutus erilaisten kulttuuristen vaikutteiden kesken ovat luovan pääoman perusedellytys. Huolenaiheena on, ettei tätä asennetta Suomessa tarpeeksi tunnisteta.

Monet monikulttuurisuuskäsitteet ja tavoitteet ovat yhtäläisiä haastateltujen puheissa, mutta keinot ja toimintamallit erilaisia. Sama pätee ihmisten kohtaami-

seen, nimittäin ihmisten arvot ja asenteet sanelevat pystymmekö omaksumiemme tavoitteiden mukaisesti elämään, kuten sanomme vai kuten toimimme.

Yhteiskunta on kansainvälistymässä, on kulttuurien kohtaamista sekä niiden välistä kansainvälistä yhteistyötä ja toimintaa. Maailma muuttuu nopeasti. Internet ja yhteydet, ihmisten liikkuvuus on kasvanut. Opimme toisiltamme kunnioittamisen kautta.

Kouvolan kaupungin strategian yhtenä päämääränä on kansainvälinen, positiivinen kaupunki. Kouvolalla on ystävyyskaupunkitoimintaa ja hankeyhteistyötä. Kuinka Kouvola osaa hyödyntää maahanmuuttajien osaamisen, heidän taidot ja kokemukset? On tietoa, monenlaista koulutusta, se on iso voimavara.

LÄHTEET

Aho Leena, Haapanen Sinikka, Heikkinen Minna, Laitinen Eino, Majanen Seija, Pilke Jorma, Sarha Maisa, kirjatyöryhmä. Toimitus Minna Heikkinen. 2009. Nuorisotyön mieli ja merkitys. Habib Hasan ”Erilaisuuden ja uuden kohtaamisesta”. Haapanen Sinikka ”Tarina tulesta ja unelmasta”. Gummerus Kirjapaino Oy Jyväskylä.

Amnesty International 2009. Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Viitattu 7.4.2011. <http://www.amnesty.fi/mita-teemme/tietoa-amnestysta/mita-ovat-ihmisoikeudet-1/ihmisoikeuksien-yleismaailmallinen-julistus>

Anttila Anu-Hanna, Puhakka Tiina & Kuussaari Kristiina toimittaneet 2010. Ohi puhuttu nuoruus? Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, Helsingin Yliopistopaino. Honkasalo Veronika & Peltola Marja. Monikulttuuriset perheet sukupolvisuhteina ja kontrollin kohteina.

CIMO Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus 2011. Youth in Action – ohjelmaopas.

Elävä kirjasto 2011. Viitattu 7.4.2011

<http://www.keks.fi/elavakirjasto/jarjestaminenjamateriaalit/jarjestajalle>,
<http://www.keks.fi/elavakirjasto/yhteystiedot/alueluosit>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2011. Viitattu 20.4.2011.

[http://www.intermin.fi/lh/etela/siv/home.nsf/pages/26AEF1869CF86B53C2256E7D0049394D/\\$file/Paatokset_2011.pdf](http://www.intermin.fi/lh/etela/siv/home.nsf/pages/26AEF1869CF86B53C2256E7D0049394D/$file/Paatokset_2011.pdf)

Haikkola Lotta, Martikainen Tuomas toimittaneet 2010. Maahanmuutto ja sukupolvet. Harinen Päivi, Ronkainen Jussi. ”Uusi tuuli puhaltaa, painaa pilviin juuret” Monikulttuuriset nuoret ja kulttuurisen erilaisuuden puolustus. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 106. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Hakapaino, Helsinki.

Halonen Jaana 2009. Ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset. Suomen Kuntaliitto. Viitattu 9.4.2011.

http://www.kunnat.net/fi.tietopankit/tilastot/vaestotietoja/ulkomaalaiset_ja_vieraskieliset/Sivut/default.aspx

Harinen Päivi, Honkasalo Veronika, Souto Anne-Mari, Suurpää Leena 2009. Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Pyykkönen Miikka & Saukkonen Pasi. Nuorisotoiminta, kulttuuri ja monikulttuuriset nuoret. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 91. Helsinki, Hakapaino.

Heikkinen, Heikki toimittanut 2007. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Helsingin Sanomat. Kristiina Markkanen 17.4.2011, D sivu 6. Kuka keksi maun? Viitattu 17.4.2011.

Hermansson Elina, 2010. Oonks mä normaali - Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki. Painopaikka: Scandbook Ab, Falun.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2005. Tutki ja kirjoita. 11.painos Kustannusosakeyhtiö Tammi Helsinki. Painopaikka: Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä

Hofstede Geert 2011. Viitattu 25.4.2011. <http://www.geert-hofstede.com>

Honko, Niina. Kymenlaakson Satuviikko ”Kaiken maailman sadut”. 21.10.2010. (Tulostettu 2.11.2010.)

Horppu Sari, Leppämäki Päivi, Nurmiraanta Hanna, 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. 1 painos. Painopaikka Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna. Kirjapaja Helsinki

Joronen Katja, Koski Anna toimittaneet 2010. Tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen kouluuyhteisössä. Tampereen Yliopistopaino. Suontausta-Kyläinpää Sirkku. Yhteistyö kouluuyhteisössä ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Kassandra ry 2011. Kansainvälinen taidekeskus. Kansainvälinen taidekeskus tuottaa ja välittää teatteriesityksiä ja taideohjelmiä sekä järjestää taidetyöpajoja Helsingissä ja ympäri Suomea. Viitattu 9.4.2011
<http://www.kassandra.fi/koulutus/muuttuyopajatlapsille.php>

Kepa ry. 2011. Viitattu 9.4.2011. <http://europa.eu/volunteering/en/home2>. Mahdollisuuksien tori 2011. Kouvola, Anna-Sofia Joro 29.3.2011. (Katsottu 9.4.2011) <http://www.tuntitili.fi/etusivu/> .Videoblogi: Kouvola avasi torikauden 2011. <http://www.mahdollisuuksientori.fi/blogi/1140>. <http://www.youtub>.

Kirkkopalvelut 2011. Monikulttuurinen työyhteisö. Viitattu 24.4.2011.
<http://www.kirkkopalvelut.fi/yhdessa-tyohon/monikulttuurinen-tyoyhteiso/34-kulttuurien-peruseroja>

Kouvolan kaupungin hyvinvointikertomus 2010. Viitattu 8.4.2011.
<http://www.kouvola.fi/material/attachments/intranet/perusturva/suunnitelmatjara/portit/5xE1nqaUs/Hyvinvointikertomus2010.pdf>

Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut. Viitattu 8.4.2011.
<http://www.kouvola.fi/palvelut/kulttuurijamuseot.html>

Kouvolan kaupunki. Viitattu 22.4.2011. <http://www.kouvola.fi/kouvolainfo.html>. Viitattu 22.4.2011.
<http://www.kouvola.fi/kouvolainfo/kansainvalinenkouvola.html>.

Kouvolan kaupunki. Kouvolan taidemuseo Poikilo 2011. Viitattu 25.4.2011.
<http://www.kouvola.fi/palvelut/museot/taidemuseo/nayttelyt/ars11.html>

Kouvolan kaupunki, Kouvolan maahanmuutto-ohjelma 2010–2016. Viitattu 9.4.2011. <http://www.kouvola.fi/maahanmuuttajat.html>.
<http://www.kouvola.fi/http://www.kouvola.fi/material/attachments/intranet/perusturva/suunnitelmatjaraportit/5oFF7VwGI/Maahanmuutto-ohjelma2010-2016.pdf>

Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut 2011 Nuorten tieto- ja neuvontapiste Majakka. Viitattu 16.4.2011. <http://www.kouvola.fi> <http://www.majakat.fi>

Kouvolan Korttelikotiyhdistys ry 2011. Viitattu 25.4.2011.
<http://kouluvolankorttelikodit.fi/index.php?sivu=yhdistys> .

Kouvolan seurakunta 2011. Kouvola kodiksemme – hanke. Viitattu 24.4.2011.
http://www.kouvolanseurakunta.fi/toimintaa/kouvola_kodiksemme_hanke/?id=1794

Kouvolan seurakuntayhtymä, Kuusankosken seurakunta 2011. Viitattu 18.4.2011.
http://www.kuusankoskenseurakunta.fi/lahetystyo/ajankohtaista/afrikka_elaa_muistoissani_nayttely/?id=1971

Kotamäki Anu, Oinonen Jenny 2009. Opinnäytetyö Readers ‘perceptions of the encounter with an ethnic minority group member in living library setting, Laurea ammattikorkeakoulu Otaniemi, Espoo. Luettu 20.3.2011

Kulttuuri - tulevaisuuden voima; Toimikunnan ehdotus selonteoksi kulttuurin tulevaisuudesta. Opetusministeriön julkaisuja 2010:10. Viitattu 8.4.2011.
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2010/Kulttuuri_tulevaisuuden_voima_Toimikunnan_ehdotus_selonteoksi_kulttuurin_tulevaisuudesta.html

Kulttuurituottajien monikulttuurisuusosaaminen. Ehdotus opetuksen toteuttamisesta Humanistisessa ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyö 2010. Terhi Dahlman. Luettu 20.2.2011. <http://www.theseus.fi>

Kuulas – Kansainvälinen Lasten Teatteritapahtuma 2011. Viitattu 20.4.2011.
<http://www.kuulas.info/>

Kymenlaakson Liitto. Kulttuurivientihanke 2011 ”Yllätyksiä sivuraiteilta”. Viitattu 12.4.2011. <http://www.k2011.fi>

Kymenlaakson Opisto 2011. Maahanmuuttajat. Viitattu 9.4.2011.
http://kyme.fi/sivut/?page_id=10

Kyytikirjastot, Kymenlaakson kirjastot, 2011. Viitattu 19.4.2011.
<http://www.kyyti.fi/nayttelyt/3762>

Laine, Maija-Kaisa. Monikulttuurisuus/Kouvola/Satuviikon taustatiedot/Taikalamppu/Vastauksia Satuviikosta. 15.3.2011. (Luettu 15.3.2011.)

Mäkelin, Henna 2011. Kulttuuri. Mediamajan jatko epävarmalla pohjalla. Kouvola Sanomat 10.11.2011, 16.

Nuorisokeskus Anjala, Ankkapurhan Helmi. Viitattu 24.4.2011.

<http://www.nuorisokeskusanjala.fi/ilmoitustaulu/?d=26>,
<http://www.nuorisokeskusanjala.fi/regina/ohjelmat>

Opetushallitus 2008. Kouluyhteisöjen monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelma yleissivistävässä koulutuksessa, erityisavustus Kouvola 2008. Viitattu 9.4.2011. <http://www.edu.fi/maahanmuuttajat>.

Opetusministeriön toimenpideohjelma 2006–2010 Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus. Opetusministeriön julkaisuja 2006:6. Luettu 20.2.2011.

<http://www.minedu.fi>

Opetusministeriö 2007. Kansainvälisyyskasvatus 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2007:11. Viitattu 9.4.2011. <http://www.minedu.fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Nuorisolaki 27.1.2006 (72/2006). Viitattu 24.4.2011. http://www.minedu.fi/OPM/Nuorios/lait_ja_saeaedokset/?lang=fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Taikalamppu: Lastenkulttuurikeskusten valtakunnallinen verkosto. Viitattu 25.4.2011. <http://www.lastenfestivaalit.fi>
http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/lastenkulttuuri/lastenkulttuurikeskusten_verkosto/?lang=fi

Pasi Saukkonen 2010. Kotouttaminen ja kulttuuripolitiikka. Tutkimus maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta suomalaisella taiteen ja kulttuurin kentällä. Cuporen julkaisuja 19. Cupore. Luettu 10.3.2011.
<http://kirjakauppa.yliopistopaino.fi>.

Rasmus-verkosto valtakunnallinen rasismien ja muukalaispelon vastaista työtä ja monikulttuurisuutta ja ihmisoikeuksia edistävien tahojen ja toimijoiden verkosto 2011. Viitattu 25.4.2011. http://www.rasmus.fi/page_vieww?t=1&l=1&s=1&p=1

Saarinen Mikael, Aalto-Setälä Pauli 2006. Perkele, Tunneosaamisen oppikirja esimiehille. 1 taskukirjapainos, Gummerus

Sarajärvi Anneli, Tuomi Jouni. 2002. 1.-4.painos. Laadullinen tutkimus ja sisällysanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Painopaikka:Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2006

Sinkkonen, Jari. 2010. Nuoruusikä. Werner Söderström Osakeyhtiö Helsinki. Juva

Sirkuskoulu Bravuuri 2011 Kouvola. Viitattu 11.3.2011.
<http://www.sirkusbravuuri.fi>

- Sisäasiainministeriö, maahanmuuton vuosikatsaus 2009. Viitattu 9.4.2011
<http://www.migri.fi/download.asp?id=Maahanmuuton+vuosikatsaus+2009;2007;{BFD5E49E-A1D0-4FE3-9E98-9D019F780E2E}>
- Sisäasiainministeriö. Ministeri Thors: Kotoutuminen on avain onnistuneeseen monikulttuurisuuteen. Thomas Bergman 14.2.2011. Viitattu 30.4.2011.
<http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/HeadlinesLinked/8016B3AADAAA1B21C22578370038F160>
- Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry 2009. Mikä Allianssi? Viitattu 7.4.2011.
http://www.alli.fi/index.php?lk_id=16
- Suomen Kirjastoseura 2011. Viitattu 27.4.2011.
http://www.kirjastoseura.kaapeli.fi/etusivu/lehti/vertaistieto?modeyksi=yksi&teksti_id=13793
- Suomen Kuntaliitto 2009. Viitattu 9.4.2011.
http://www.kunnat.net/fi./tietopankit/tilastot/vaestotietoja/ulkomaalaiset_ja_vieras_kieliset/Documents/Ulkomaalaiset%20ja%20vieraskieliset%202009.pdf
- Suomen YK-liitto, Kulttuurien lähentymisen teemavuosi 2010. Viitattu 9.4.2011.
<http://www.ykliitto.fi/kulttuuri/teemat/etusivu>
- Tanskalainen Living Library Organisation. Viitattu 9.4.2011.
<http://living-library.org>
- Temonen, Kirsi. Kansainvälinen Kouvola/Nuorisokeskus Anjala. 11.3.2011. (Luettu 11.3.2011.)
- YK-liitto Kulttuurien lähentymisen teemavuosi 2010. Viitattu 9.4.2011.
<http://www.ykliitto.fi/kulttuuri>
- Yksitoista askelta luovaan Suomeen. Luovuusstrategian loppuraportti. Opetusministeriön julkaisuja 2006:43. Luettu 30.3.2011.
<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>
- Valtion Nykytaiteen museo Kiasma ARS11. Viitattu 25.4.2011.
<http://www.kiasma.fi>
- Wikman-Immonen Anu 2009. Monikulttuurisuus ja maahanmuutto. Suomen Kuntaliitto. Viitattu 9.4.2011.
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/aek/maahanmuutto/Sivut/default.aspx>
- Väestöliitto. Viitattu 9.4.2011. <http://www.vaestoliitto.fi/nuoret>.

KUVAT

Kuva 1. ”Kouvola kodiksemme” - tapahtuman maahanmuuttajataiteilijoita Kouvolan Hansakeskuksessa Ikäasemalla 13.1.2010. s. 18

Kuva 2. Tarinatyöpaja Anna Alatalon ohjauksessa Koulurinteen koululla. s. 43

Kuva 3. Selloduo Anna-Maaria ja Olli Varonen Salosta johdattelivat kuulijoitaan Satuviikon konserteissa satujen ja sävelten äärelle. s. 44

HAASTATTELUT:

Alatalo, Anna. Hirvelän yläkoulun opettaja 2010. Kouvolan kaupunki. Koulurinteen alakoulu, ”Myytit ja tarinat” työpaja. Haastattelu 19.10.2010 klo 10–12.

Eriksson, Anne 2011. Kulttuuritoimenjohtaja. Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut. Haastattelu 16.3.2011 klo 15.30–16.30.

Kemisha, Mary ja Abdullah 2010. Kouvolan kaupungin maahanmuuttajapalvelut, toimisto. Haastattelu 16.12.2010 klo 16–17.

Killingin päiväkodin esikoululaisia 2010. ”Kaiken maailman sadut” konsertti Kuusankoskitalo. Haastattelu 20.10.2010 klo 11–11.15.

Kurri Satu ja Hult Zinaida 2010. Maahanmuuttokoordinaattori ja Kouvolan seurakunnan ”Kouvola kodiksemme” hankkeen projektisihteeri. Kouvolan kaupungin maahanmuuttajapalvelut, toimisto. Haastattelu 16.12.2010 klo 17–18.

Laine, Maija-Kaisa 2010. Kulttuurituottaja. Kotkan Lastenkulttuurikeskus LAKU, Taikalamppu-verkosto. Haastattelu Kouvola-talo 16.12.2010 klo 13–15 .

Mediamajan kahdeksan nuorta 2011. Kouvolan kaupungin pääkirjasto. Haastattelu 26.1.2011 klo 16–18.

Neljä alakoululaista 2010. Satuviikon ”Lasten Naamiaisillamat” Moision kartano, Elimäki. Haastattelu 16.10.2010 klo 15–18.

Piccolo, Anne 2010. Kansainvälisten asiainpäällikkö 2009–2010 Kouvolan kaupunki. Tunneklubi, Kouvolan Teatteri. Haastattelu 9.11.2010 klo 19–20.

Rihu Maritta 2011. Erityisnuorisotyöntekijä. Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut. Motiimi, nuorisotila Brankkari. Haastattelu 26.1.2011 klo 13–15.30.

Sirkuskoulu Bravuuri, nuoret sekä Nakov Konsta ja Hyytiäinen Maria 2011. Ohjaaja. Haastattelu 12.1.2011 klo 17–18.

Soini Iina ja Pyry 2010. Haastattelu 22.12.2010 klo 15–17.

Toppila Teija 2010. Rehtori, Eskolanmäen koulu. Kouvolan kaupunki. Haastattelu 19.12.2010 klo 8-9.

TAIKALAMPPU VERKOSTO 2009 -2013 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Annantalon taidekeskus, Helsinki

Taideopetuksen kehittäminen (sanataide ja media-aineet)

Kulttuurikasvatussuunnitelman laatiminen Helsingin peruskouluille

Ruotsinkielisen ja kansainvälisen verkostotoiminnan kehittäminen

Lasten Taidetalo Pessi, Vantaa

Tanssitaiteen saavutettavuuden edistäminen ja sen käyttö kasvun tukena

Taidekasvatuksen uudet toimintamallit

Monikulttuurisuus ja erityistä tukea tarvitsevat lapset

Kaakon lasten ja nuorten kulttuuriverkosto KAAKKU

a) Lastenkulttuurikeskus Metku, Lappeenranta / Etelä-Karjala

b) Lasten kulttuurikeskus Laku, Kotka sekä

c) Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuriverkosto KOPPA

Lastenkulttuurin kehittäminen paikallisesti ja alueellisesti

Festivaalien ja tapahtumien kehittäminen

Monikulttuurisen lastenkulttuuritarjonnan edistäminen

Taidekasvatuksen kehittäminen

Kulttuuriperintökasvatus

Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX, Hämeenlinna

festivaalien ja tapahtumien kehittäminen

esitystoiminnan, näyttämötaiteen sekä sirkustaiteen kehittäminen

saavutettavuus ja yhteistyörakenteet

ARX vastaa myös Taikalamppu-verkoston hallinnosta ja tiedottamisesta

Pirkanmaan Taikalamppu:

Taidekaari-kulttuurikasvatusohjelma, Tampere

Lastenkulttuurikeskus Rulla, Tampere

Lasten ja nuorten kulttuurikeskus Pii Poo, Lempäälä

erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten kulttuuritarjonta

monitaiteisen taide- ja kulttuurikasvatuksen kehittäminen

sosiaalisen sirkuksen toimintamallit

Porin lastenkulttuurikeskus & Satakunnan lastenkulttuuriverkosto, Pori

lastenkulttuurin kehittäminen paikallisesti ja alueellisesti

näyttelytoiminnan kehittäminen

Kuvataide, visuaalinen kulttuuri ja valokuva

Kulttuurialta, Jyväskylä

monitaiteinen taidekasvatus

lastenkulttuurin tutkimuksen ja alan argumentaation kehittäminen

Lastenkulttuurikeskus Lastu, Lapinlahti

näyttelytoiminnan sekä rakennustaiteen kehittäminen

muotoilun ja ympäristökasvatuksen kehittäminen

Seinäjoen seutu & Pohjanmaa

Rytmimusiikkiverkosto Louhimo, Seinäjoki

Säveltaide ja rytmimusiikki

Lastenkulttuuriverkosto BARK, Pohjanmaa

kulttuuriperintökasvatus

ruotsinkielisen toiminnan koordinointi

Kulttuuritalo Valve, Oulu

Lastenkulttuurin kehittäminen sanataiteen ja elokuvan keinoin

Yhteistoimintamallien kehittäminen peruskouluopetuksen ja kulttuurin välille
arkkitehtuuri, muotoilu ja kädentaitojen taidekasvatuksen kehittäminen

Lapin lastenkulttuuriverkosto, Lappi

sarjakuva- ja mediakasvatus

saamelaisen lastenkulttuurin kehittäminen

lastenkulttuurin kehittäminen paikallisesti ja alueellisesti

KYMENLAAKSON LASTEN JA NUORTEN KULTTUURIVERKOSTO KOPAN VUODEN 2010 SATUVIIKON OHJELMA <http://www.lakupaikka.fi>.

Sain seuraavanlaisia vastauksia 21.10.2010 lähetetyllä sähköpostikirjeellä nuorille suunnattujen monikulttuurisuustilaisuuksien ja osallistujien lukumääristä Kotkan Lasten kulttuurikeskus LAKUsta.

litissä järjestettiin 14.10 Kirjasto by Night – tapahtuma, jonka teemana oli kansainvälisyys. Ohjelmassa oli tietokilpailu maantietoon liittyen, afrikkalainen korutyöpaja, taikuri, intiaaniaskartelua ja kasvomaalausta sekä origamitaiteilua. Lisäksi seurakunnan lähetystyöllä oli oma toimintapiste kirjastossa. Kirjailijavieraina oli Harri Isván Mäki, lastenkirjailija, jolla on unkarilaista sukujuurta. Kävi-joita kirjattiin noin 300, littiläisten mielestä aika hyvin.

Lastenkirjailija Mäki vieraili 15.10 litin kunnan keskustassa Kausalan alakoulussa ja yläkoulussa kertoen teoksistaan, kirjailijan tiestä ja kaksoiskansalaisuuden vaikutuksista kirjailijan työhön. Osallistujia kirjattiin yhteensä 340. Tiistaina 19.10 paikallisen päiväkodin esikoululaiset litin Kausalassa tulivat tutustumaan pääkirjastoon ja siellä pidettävään satutuokioon. Osallistujia kirjattiin yhteensä 69.

Kotkassa Merikeskus Vellamossa, Kymenlaakson museo ja Suomen merimuseo, Kotkan satamassa sijaitsevassa museon venehallissa järjestettiin päiväkotiryhmille satukierroksia, joissa tarinoitiin museoiden veneistä. Kierroksien aikana lapset tutustuivat veneilyyn, kierroksen kesto oli 30 minuuttia per ryhmä. Toteutusaikana 13–15.10 ja 19–20.10 aamupäivisin, kohderyhmänä 4-7-vuotiaat. Ohjelma oli maksuton, mutta vaati ennakoilmoittautumisen.

Kotkan kirjastossa oli aamupäivisin mahdollisuus kuulla afrikkalaisia satuja ja tarinoita Afrikan Tähti – näyttelyn katveessa. Noppaa heittämällä lapset saivat osallistua matkaamaan maasta ja sadusta toiseen. Kierrokset olivat ilmaisia kotkalaisille päiväkodeille. Toteutusaika: 13–15.10 ja 19–20.10. Kierroksen kestonä oli 30 minuuttia/ryhmä. Pääkirjaston lastenosastolla järjestettiin satusuunnistusta ja luettiin ja piirrettiin satuja yhteistyössä päiväkodit ja koulut. Piirustuksista pidettiin näyttely Kotkan kirjastoissa.

LAKU – leirin syyssirkus toteutettiin 18–20.10 klo 10–15 Lasten kulttuurikeskuksessa Toivo Pekkasen koululla opetellen erilaisia sirkustemppeja, taikatemppeja, jonglöörausta sekä klovneria. Opettajana toimi akrobaatti Jani Hurmerinta. Satuviikon aikana toteutettiin retki Haminan Teinisirkuksen salille Haminaan. Osallistujilta perittiin 30 €, sisarushinta 20 €. Paikat täytettiin ilmoittautumisjärjestyksessä.

Kotkan Musiikkiopiston satukonsertit järjestettiin 13- 14.10 Kotkan pääkirjaston lastenosastolla. Yleisöllä oli vapaa pääsy, ryhmiltä oli etukäteisvaraus. Metsän

paras – nukketeatteriesitys järjestettiin yleisölle avoimena 13–15.10. Nukketeatteri Pikkukulkurin Satusafari Nelosteatterissa oli kaksi aamupäivän esitystä, maksullisena. Lastenkirjailija Hannele Huovi vieraili Kotkan kouluissa Lasten kulttuurikeskuksen toimesta.

Perinteiset Kalamarkkinat pidettiin lauantaina 16.10 Kotkan satamassa Sapokassa. Yleisöllä oli vapaa pääsy ”Lohi ui ohi” konserttiin, esiintyjinä Marjatta Meritähti ja Kosti KOMO Kotiranta.

Virolahden ja Miehikkälän kuntien kirjastoissa oli 13.10 Satuja venäjäksi, lukijana Alla Bytchkova. Miehikkälän kirjaston satuvintillä oli 15.10 Wilson Kirwan satutunti, samoin Virolahden yläaste-lukiassa ja kirjastossa. Kansainvälisiä satuja oli 19.10 Miehikkälän kirjastossa, lukijoina Eveliina Arminen ja Wilma-Kirkkopelto Pakarinen. Kansainvälisiä satuja Virolahden kirjastossa oli 20.10, lukijoina Taarasti Esko Gäsman ja Taarastinna Anna-Liisa Vilkki. Satuviikolla 13–22.10 oli Virolahden ja Miehikkälän kirjastoissa eri maiden satukirjoja ja päiväkotilasten piirtämien piirustusten näyttely. Esillä myös sadutuksen satoa.

Haminan 11.10 kirjastossa järjestettiin Vauvojen runokylpy, runoja ja runoleikkettä, tanssia, vuorovaikutusta ja kiireetöntä yhdessäoloa oman vanhemman kanssa, yleisöllä oli vapaa pääsy, ennakkoilmoittautuminen kirjastolle sekä kirjailijavierailu Tapani Bagge Vehkalahden koulun 9.luokkalaisille Vehkalahtisalissa.

Ruotsinkylän päiväkodissa Täti Sininen kertoi Kaiken maailman sadut aamupäivällä 13.10. Uuden-Summan päiväkodin väelle 14.10 Magdaleena – nukke kertoi laulujen ja tutujen laululeikkien myötä matkoistaan maailmalla. Samaisena päivänä Urpon ja Turpon luoja kirjailija Hannele Huovin kirjailijavierailu toteutettiin Haminan kirjastossa yleisölle avoimena tilaisuutena.

Marsu Metsässä – nukketeatteri Teatteri Helmestä esiintyi Haminan kirjastossa 15.10 päivähoidon lapsille. Satutuokio, lukijana Marja-Leena Tamminen, oli avoin tilaisuus yleisölle 16.10 Haminan kirjastossa. Elokuvat Muumi ja punainen pyrstötähti esitettiin maksullisina 16.10 ja 19.10 sekä 19.10 Ponyo rantakalliolla Kino Haminassa.

Taikuri Simo Aalto esityksellään Jokeri Pokeri Poks vieraili 20.10 Vehkalahtisalilla. Tilaisuus oli maksullinen ja lippujen ennakkomyynti.

LIITE 3

Hyvä kulttuurialan toimija!

Pyydän ystävällisesti Teitä haastatteluun, jonka tavoitteena on kehittää nuorten kulttuuripalveluja suuntaamalla tulevaisuudessa Kouvolassa maahanmuuttaja-taustaisille ja kantasuomalaisille nuorille laadukasta taiteen ja kulttuuripalveluiden toimintaa, kohderyhmänä erityisesti 13–17-vuotiaat nuoret.

Tutkimus liittyy Metropolian ja Humanistisen ammattikorkeakoulun, (Helsinki) kulttuurituotannon ylemmän korkeakoulututkinnon opintoihin ja tilaajana toimivat Kouvolan kaupungin kulttuuripalvelut.

Kiitän lämpimästi osallistumisestanne etukäteen.

Ystävällisin terveisin

Jaana Vuorio-Palmumaa, kulttuurituotannon yamk opiskelija

Kouvolan kaupungin kulttuurituottaja

LIITE 4

Teemahaastattelukysymysten runko: Monikulttuurisuus/kulttuuripalveluiden kehittäminen/kohderyhmänä 13–17-vuotiaat nuoret

1. Millä ammattinimikkeellä työskentelette? Ja mikä on koulutustaustanne?
2. Millaisissa tehtävissä ja kauanko olette toimineet monikulttuurisuustyössä?
3. Millaisia kokemuksia voitte kertoa monikulttuurisista tapahtumista?
4. Tarvitaanko monikulttuurisuuteen erikoistuneita kulttuuritapahtumia?
5. Minkälaisia huomioita olette tehneet eri kulttuuritaustaisten nuorten sopeutumisesta tilanteisiin?
6. Jos olette, niin miten tilanne on saatu ratkaistua?
7. Toimiaksenne, olisitteko kaivanut enemmän tietoa:
 - a.) nuorten vähemmistöryhmistä ja/tai nuorison yhteiskunnallisesta tilanteesta
 - b.) etnisten ryhmien kulttuuriperinteiden tavoista ja/tai käytännöistä
 - c.) uskonnoista
 - d.) kielitaidosta
8. Millaisia tapahtumia olette suunnitelleet toteuttavanne lähitulevaisuudessa?
9. Millä alueilla tarvitaan monikulttuurisuustyössä erityisosaamista?

Vastauksia käytetään yleisellä tasolla kuvaamaan kulttuuripalveluiden kehittämisen sisältötavoitteita tulevaisuudessa.